

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI

**GENÇ YETİŞKİNLERDE AİLE İKLİMİ İLE DUYGU
DURUMLARI ARASINDA SAHTE BENLİK ALGISININ
ARACI ROLÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Şeyma Nur AKPINAR

İstanbul
Ağustos-2021

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI

GENÇ YETİŞKİNLERDE AİLE İKLİMİ İLE DUYGU
DURUMLARI ARASINDA SAHTE BENLİK ALGISININ
ARACI ROLÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Şeyma Nur AKPINAR

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Halil EKŞİ

İstanbul
Ağustos-2021

TEZ ONAYI

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman Prof. Dr. Halil EKŞİ

Üye Dr. Öğr. Üyesi Enver ULAŞ

Üye Dr. Öğr. Üyesi Pınar MERT

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.....
Prof. Dr. Ali GÜNEŞ
Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım “**Genç Yetişkinlerde Aile İklimi İle Duygu Durumları Arasında Sahte Benlik Algısının Aracı Rolü**” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlanmasına kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

Şeyma Nur AKPINAR

ÖN SÖZ

Tez yazımı sürecinde bana her türlü desteği ve bilgiyi sağlayan, öğrencisi olmaktan şeref ve onur duyduğum, tez danışmanım, değerli hocam Prof. Dr. Halil EKŞİ' ye teşekkürlerimi sunarım.

Lisansüstü eğitimim boyunca engin bilgilerinden faydalandığım kıymetli hocalarım başta Doç. Dr. Füsun EKŞİ, Doç. Dr. Mustafa ÖZGENEL, Doç. Dr. İbrahim TAŞ, Doç. Dr. Durmuş ÜMMET olmak üzere bütün hocalarıma saygılarımı sunar, her birine bana kattıklarından ötürü teşekkürü bir borç bilerim.

Tecrübelerini ve bilgilerini paylaşmakta cömert davranan, akademik gelişimime katkı sunan, ders döneminde bize aile konusunu muazzam bir şekilde anlatarak tezimi aile üzerine yazmama büyük katkısı olan çok sevdiğim, güler yüzlü, kıymetli hocam Doç. Dr. Azize Nilgün CANEL' e teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmamın analiz aşamasında desteğini esirgemeyen Doç. Dr. Demirali Yaşar ERGİN hocama katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Hayatımda olması sebebiyle kendimi şanslı hissettiğim tez döneminin başından sonuna kadar fiziksel ve duygusal olarak yanımda olduğunu hissettiren çok kıymetli dostum Fatmanur ERDOĞMUŞ' a teşekkürlerimi sunarım.

Yaşamım boyunca beni her alanda destekleyen aileme, bana her zaman inanan ve güvenen canım annem Nigar EKMEN 'e ve canım babam Veysel EKMEN' e çok teşekkür ederim.

Eğitim hayatımın başından sonuna kadar bir an olsun desteğini, ilgisini ve sabrını esirgemeyen hayat arkadaşım, sevgili eşim Halil İbrahim AKPINAR' a, kızlarım Zeynep Sare AKPINAR ve Ayşe Mina AKPINAR' a, bir aylık olan minik oğlum Yusuf Kaan AKPINAR' a çok teşekkür ederim. İyi ki varsınız.

Son olarak, bu araştırmaya katkı sunan katılımcılara çok teşekkür ederim.

Şeyma Nur AKPINAR
İstanbul-2021

ÖZET
GENÇ YETİŞKİNLERDE AİLE İKLİMİ İLE DUYGU
DURUMLARI ARASINDA SAHTE BENLİK ALGISININ
ARACI ROLÜ

Şeyma Nur Akpınar

Yüksek Lisans, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Halil EKŞİ

Ağustos, 2021- 92+ xiii Sayfa

Bu araştırmanın amacı genç yetişkinlerde aile iklimi ile duygu durumları arasında sahte benlik algısının aracı rolünün incelenmesidir. Aile ikliminin alt boyutları olan kuşaklar arası otorite, bilişsel uyum boyutları ve aile içi ilişkisellik boyutları ele alınarak benlik, sahte benlik, pozitif ve negatif duygu durumlarının da detaylı bir şekilde de açıklanması amaçlanmıştır. Ayrıca genç yetişkinlerde aile ikliminin, sahte benliğin ve duydu durumunun çeşitli demografik değişkenler açısından incelenmesi de çalışmanın amaçları içerisinde yer almaktadır.

Araştırma ilişkisel tarama modeline uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini 18-35 yaş arası bekâr genç yetişkinler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, gönüllülük esasına dayalı olarak anket formunu dolduran 392'i (%81.7) kadın, 88'i (18.3) erkek toplam 480 genç yetişkin oluşturmaktadır. Araştırmada kişisel bilgi formu, Aile İklimi Ölçeği, Sahte Benlik Ölçeği ve Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği kullanılarak veriler toplanmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin analizi, SPSS paket programı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada kullanılan ölçekler ve alt boyutlarının normal dağılım gösterip göstermediğini anlamak için çarpıklık (Skewness) ve basıklık (Kurtosis) analizi yapılmış ve bu sonuçlara dayanarak grupların karşılaştırılmasında parametrik teknikler (t testi, F testi) tercih edilmiştir. Araştırma bağımlı değişkenlerinin demografik özelliklere göre farklılaşması test edilirken t testi, Anova ve LSD istatistik teknikleri, değişkenler arası ilişkiler analiz edilirken Pearson korelasyon katsayısı istatistik teknikleri kullanılmıştır. Yordayıcılığı analiz ederken de Yapısal Eşitlik Modeli (YEM) istatistik tekniği kullanılmıştır. Sahte benlik algısı

değişkeninin aile iklimi ve duygu durumu değişkenleri arasındaki ilişkide aracı rolünün olup olmadığı ve değişkenler arasındaki yapısal ilişkiler Yapısal Eşitlik Modeli (YEM) ile ortaya konmuştur.

Araştırma sonucunda genç yetişkinlerin aile iklimi, sahte benlik ve duygu durumlarının bazı demografik değişkenlere göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Kurulan yapısal eşitlik modelinde sahte benlik algısının aile iklimi ile duygu durum arasında kısmi aracı role sahip olduğu görülmektedir. YEM analizi sonuçlarına göre, test edilen modelin uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu bulgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Aile İklimi, Sahte Benlik, Pozitif ve Negatif Duygu Durum, Genç Yetişkinler, Yapısal Eşitlik Modeli.

ABSTRACT
THE MEDIATING ROLE OF FAKE SELF-PERCEPTION
BETWEEN FAMILY CLIMATE AND MOOD IN YOUNG
ADULTS

Şeyma Nur AKPINAR

Master, Psychological Counseling And Guidance

Thesis Advisor: Prof. Dr. Halil Ekşi

August, 2021- 92+ xiii Pages

The target of this study is to search the mediating role of fake self-perception between family climate and mood in young adults. It was aimed to explain in details the self, fake self, positive and negative mood states by addressing the sub-dimensions of family climate, the dimensions of intergenerational authority, cognitive adaptation and intra-familial relationship. Additionally, examining family climate, fake self and mood status in young adults in terms of various demographic variables are also within the aims of the study.

The research was carried out in according to the survey model. The population of the study consists of single young adults between the ages of 18-35. The sample of the study consists of 392 (81.7%) women, 88 (18.3%) men, a total of 480 young adults, who filled out the questionnaire on a voluntary basis. In the study, data were collected using personal information form, Family Climate Scale, Fake Self Scale, and Positive and Negative Mood Scale.

The analysis of the data was carried out through the SPSS program. Skewness and Kurtosis analysis was performed to understand whether the scales and sub-dimensions used in the study showed normal distribution, and based on these results, parametric techniques (t-test, F-test) were preferred for the comparison of the groups. The t test, Anova and LSD statistical techniques were used while testing the differentiation of dependent variables based on demographic characteristics and Pearson correlation coefficient statistical techniques were used when analysing the relationships between variables. Structural Equation Model (SEM) statistical

technique was applied while analysing the predictability. Whether the fake self-perception variable has a mediator role in the relationship between the family climate and mood variables and the structural relationships between the variables were revealed by the Structural Equation Model (SEM).

As a result of the study, it was found out that the family climate, fake self and mood states of young adults differ according to some demographic variables. Based on established structural equation model, it is found that fake self-perception has a partial mediating role between family climate and mood. According to the outcomes of the SEM analysis, it was found that the fit indices of the tested model were at an acceptable level.

Keywords: Family Climate, Fake Self, Positive and Negative Mood State, Young Adults, Structural Equation Model.

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI	i
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar LİSTESİ.....	xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiii

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Amaç.....	4
1.2.1. Alt Amaçlar	5
1.3. Önem	5
1.4. Varsayımlar/Sayıtlar.....	6
1.5. Sınırlılıklar.....	6
1.6. Tanımlar	6
1.7. Kısaltmalar	7

İKİNCİ BÖLÜM

AİLE İKLİMİ.....	8
2.1. Aile	8
2.1.1. Aile İşlevleri.....	9
2.1.2. Aile İklimi	10

2.1.3. Aile İklimi Bileşenleri.....	11
2.1.3.1. Kuşaklar Arası İlişki	12
2.1.3.2. Aile Uyumu.....	13
2.1.3.3. Aile İçi İlişkiselik.....	14
2.1.4. İlgili Araştırmalar	16
2.2. Sahte Benlik.....	20
2.2.1. Benlik ve Tanımı	20
2.2.2. Benlik Algısı	21
2.2.3. Benlik Saygısı	21
2.2.4. Gerçek Benlik.....	23
2.2.5. Sahte Benliğin Alt Boyutları	23
2.2.5.1. Sahte Benlik	23
2.2.5.2. Sosyal Kaygı	24
2.2.6. İlgili Araştırmalar.....	25
2.3. Duygu	27
2.3.1. Duygu ve Duygu Durumu	27
2.3.2. Duygu Kuramları	29
2.3.2.1. James- Lange Kuramı:	29
2.3.2.2. Evrim Kuramı	30
2.3.2.3. Cannon- Bord Kuramı.....	30
2.3.2.4. Schachter-Singer Teorisi.....	31
2.3.3. İlgili Araştırmalar	31

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM.....	34
3.1. Araştırma Modeli.....	34
3.2. Evren ve Örneklem/Çalışma Grubu	34
3.3. Veri Toplama Araçları.....	36
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	37
3.3.2. Aile İklimi Ölçeği	37
3.3.3. Sahte Benlik Ölçeği.....	38
3.3.4. Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği.....	38
3.4. Verilerin Toplanması.....	39

3.5. Verilerin Analizi.....	39
-----------------------------	----

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR.....	41
4.1. Aile İklimi Algıları, Sahte Benlikleri Ve Duygu Durumlarına İlişkin Betimsel Bulgular	41
4.2. Aile İklimi Algıları, Sahte Benlikleri Ve Duygu Durum İlişki Bulguları.....	41
4.3. Aile İklimi Algıları, Sahte Benlikleri Ve Duygu Durum Düzeylerinin Cinsiyetlerine, Yaşlarına Ve Eğitim Seviyelerine Göre Farklılaşması Bulguları ..	42
4.3.1. Aile İklimi Algıları, Sahte Benlikleri Ve Duygu Durum Düzeylerinin Cinsiyetlerine Göre Farklılaşması Bulguları	42
4.3.2. Aile İklimi Algıları, Sahte Benlikleri Ve Duygu Durum Düzeylerinin Yaşlarına Göre Farklılaşması Bulguları	43
4.3.3. Aile İklimi Algıları, Sahte Benlikleri Ve Duygu Durum Düzeylerinin Eğitim Seviyelerine Göre Farklılaşması Bulguları.....	46
4.4. Aile İklimi İle Duygu Durumları Arasındaki İlişkide Sahte Benlik Algısının Aracı Rolünün İncelenmesine Dair Yapısal Eşitlik Modellemesi.....	47
4.4.1. Modelin Betimlenmesi	47
4.4.2. Modelin Tanımlanması	48
4.4.3. Yapısal Eşitlik Modeli Analiz Aşamaları.....	48
4.4.3.1. Ölçüm Modelinin Test Edilmesi.....	49
4.4.3.2. Yapısal Modelin Test Edilmesi.....	51

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	58
5.1. Sonuç	58
5.2. Tartışma.....	58
5.2.1. Aile İklimi, Sahte Benlik Ve Duygu Durum Düzeyi Değişkenlerinin Cinsiyet, Yaş Ve Eğitim Seviyelerine Göre İncelenmesine İlişkin Tartışma	59
5.2.2. Aile İklimi Algıları, Sahte Benlikleri Ve Duygu Durum Değişkenleri Arasındaki İlişkilere İlişkin Tartışma	62

5.2. 3. Aile İklimi ve Duygu Durumları Arasındaki İlişkide Sahte Benlik Algısının Aracı Rolüne İlişkin Modele İlişkin Tartışma	59
5.3. Öneriler.....	65
5.3.1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler.....	66
5.3.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler.....	66
KAYNAKÇA	68
EKLER.....	75
EK-1: ETİK KURUL KARARI.....	82
EK-2: KİŞİSEL BİLGİ FORMU.....	83
EK-3: SAHTE BENLİK ÖLÇEĞİ	85
EK-4: AİLE İKLİMİ ÖLÇEĞİ	86
EK-5: POZİTİF NEGATİF DUYGU ÖLÇEĞİ.....	88
EK-6: İZİN YAZIŞMALARI.....	89
ÖZGEÇMİŞ.....	92

TABLolar LİSTESİ

Tablo 3.1: Bireysel Özellikler Örneklem Frekans Dağılımı	34
Tablo 3.2: Aile Özellikleri Örneklem Frekans Dağılımı	35
Tablo 3.3: Aileyle İlişkiler Örneklem Frekans Dağılımı	36
Tablo 3.4: Normallik Sınaması Değerleri	39
Tablo 3.5: Levene Varyansların Homojenliği Testi.....	40
Tablo 4.1: Değişkenlerin Betimsel İstatistikleri	41
Tablo 4.2: Aile İklimi ile Sahte Benlik ve Duygu Durumu Arası İlişki İstatistikleri	42
Tablo 4.3: Araştırma Değişkenlerinin Cinsiyete Göre Farklılaşması İçin t Testi Sonuçları	43
Tablo 4.4: Araştırma Değişkenlerinin Yaşa Göre Farklılaşması İçin ANOVA Sonuçları	44
Tablo 4.5: Araştırma Değişkenlerinin Yaşa Göre Farklılaşma Kaynağı İçin LSD Sonuçları	45
Tablo 4.6: Araştırma Değişkenlerinin Eğitim Düzeyine Göre Farklılaşması İçin ANOVA Sonuçları	46
Tablo 4.7: Araştırma Değişkenlerinin Eğitim Düzeyine Göre Farklılaşma Kaynağı İçin LSD Sonuçları	47
Tablo 4.8: Ölçüm Modeli Uyumuna Yönelik İstatistiksel Değerler	50
Tablo 4.9: Aile İklimi ile Duygu Durum Arasındaki İlişkide Sahte Benli Algısının Aracı Rolüne İlişkin Ölçüm Modelinin Uyumuna Yönelik İstatistiksel Değerler	56
Tablo 4.10: Sobel Testine Yönelik İstatistiksel Değerler	57

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1: Gönül, Işık-Baş ve Şahin-Acar' a (2018) göre Aile İklimi Bileşenleri	12
Şekil 4.1: Aile İklimi ile Duygu Durumları Arasındaki İlişkide Sahte Benlik Algısının Aracı Rolüne İlişkin Kurulan Model	47
Şekil 4.2: Ölçüm Modelinin Yol Diyagramı.....	50
Şekil 4.3: Aile İklimi ve Duygu Durum Değişkenleri Arasındaki Yapısal Eşitlik Modeli	52
Şekil 4.4: Aile İklimi ve Sahte Benlik Algısı Değişkenleri Arasındaki Yapısal Eşitlik Modeli	53
Şekil 4.5: Sahte Benlik Algısı ve Duygu Durumları Değişkenleri Arasındaki Yapısal Eşitlik Modeli	54
Şekil 4.6: Aile İklimi ile Duygu Durumları Arasındaki İlişkide Sahte Benlik Algısı Değişkeninin Aracı Rolünün İncelenmesine İlişkin Yapısal Eşitlik Modeli....	55

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1.Problem Durumu

Bireyin kendini bulma yolcuğunun referans noktası ailedir. Ailenin sunduğu yaşam alanında kurulan erken dönem ilişkilerin izleri sonraki gelişim dönemlerinde de sürmektedir. Bununla birlikte ilk ilişkilerle başlayan bu süreç aynı zamanda yaşam boyu da varlığını devam ettirmektedir. Bu ilişkiler yolu ve yardımıyla birey kendini tanımakta, varlığını ortaya koymakta, duygusal gelişimini sürdürmekte, duygusal paylaşımlarda bulunmakta ve duygularını fark etmekte, benlik algısını şekillendirmektedir. Ardından ise bu ilişkilerdeki edindiği deneyimler ve yaptığı gözlemler ile diğerleriyle ilişki kurmayı keşfetmektedir. Aile yaşamına dair zihinsel olarak tasvir edilen psikolojik atmosfer yani aile iklimi algısı hem diğerleriyle hem de bireyin kendisiyle ilişkisine olumlu/olumsuz katkılar sunabilmektedir. Bu nedenlerle aile yaşamı ve bu yaşam alanındaki deneyimleri kapsayan aile ikliminin incelenmesine aynı zamanda ilişkili değişkenlerle birlikte ele alınmasına ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Aile kavramı farklı şeklide tanımlanıp farklı kültürel özellikler gösterse de insan zihninde bir aile kavramı vardır (Ayan, 2011). Aile, toplumun temel taşıını oluşturmakla birlikte ailenin birçok tanımı yapılmaktadır ve bunlardan bazıları şu şekildedir. Sosyal hayatın temelini oluşturan aile, anne-baba, çocuklar ve kan bağı olan akrabalarından oluşan bir kurumdur (Ayan, 2011). Türk Dil Kurumu'na (TDK) göre "aile"; "Aynı soydan gelen veya aralarında akrabalık ilişkileri bulunan kimselerin tümü" ve "Birlikte oturan hısımlar ve yakınların tümü" şeklinde tanımlanmıştır (TDK, 2019). Aile kavramı en doğal toplumsal grup olmakla birlikte aile olmadan hiçbir toplum varlığını gösterememektedir (Karaca, 2014: 137). Aile iklimi kavramı ise bir ailenin içinde bulunduğu psikolojik atmosfer ortamına denmektedir (Gönül, Baş ve Acar, 2018: 167). Başka bir tanımda ise aile iklimi, ailedeki ilişkilerin kalitesini, aile içi organizasyon ve etkileşimleri, aile değerlerinin nesiller arası aktarımını kapsamaktadır (Steijn, Oerlemans ve Rommelse, 2015'den akt., Gönül, Baş ve Acar, 2018).

Aile iklimi, ailedeki ilişkilerin kalitesini, aile içi organizasyon ve etkileşimleri, aile değerlerinin nesiller arası aktarımını kapsamaktadır. Özellikle yaygın benliğin ilişkisellik üzerine kurulduğu kültürlerde, geniş ailenin bireyleri de sosyal ve kültürel gereklilikleri ebeveynler gibi ailenin diğer üyelerine aktarmaktadır. Bu aktarım da bireyin yaşamını farklı açılardan şekillendirmektedir. Bu nedenle geniş ailedeki diğer nesillerinde değerlendirilmesi, bir ailenin genel anlamdaki iklimini, bireylerde oluşabilecek etki ve değerlerin nasıl aktarıldığını anlamada önemli bilgiler vererek yol gösterecektir (Gönül, Işık Baş ve Şahin Acar, 2018).

Aile kavramıyla ilgili literatür incelendiğinde farklı aile tiplerine sahip okul öncesi çocukların sosyal becerileri ve davranış sorunları ile ilgili çalışma yapılmış bu çalışmanın sonucuna göre geniş aileye sahip çocukların diğerlerine göre sosyal becerilerinin yüksek fakat davranış problemlerinde artış olduğu tespit edilmiştir (Çetin, 2019). Anne, baba ve çocuğun kendi aile yapılarına ilişkin ortak değerlendirmeleri (Kıgılı, 1994) ile ilgili çalışılmış, bir diğer çalışmada ailenin psikolojik yapısıyla gençlerdeki benlik kavramı arasındaki bağlantı ele alınmış ve bu kavramlar arasında olumlu ilişki ortaya çıkmıştır (Berkem, 1999). Çekirdek ve geniş aile kavramları ele alınarak bu aile tiplerine sahip bireylerin sosyal onay ihtiyacı ile benlik kavramı arasında ki ilişki üzerine çalışılmış ve sonucunda bu iki kavram arasında negatif bir ilişki bulunmuştur (Değirmenci, 2019). Üniversite öğrencilerine yapılan bir araştırmada ise benlik saygısı ile aile tutumu arasında ki ilişki incelenmiş ve sonucunda öğrencilerin ailenin davranışları ile benlik saygısı arasında ilişkiye rastlanmış olup, ebeveynlerin ilgisi artarken, benlik saygısının arttığı, ebeveynlerin ilgisi azalırken, benlik saygısının da azaldığı görülmüştür (Güler, 2017).

Aile iklimi ile ilgili çalışmalara bakıldığında ise aile iklimi ve iyi oluş kavramları arasında ki ilişkinin üniversite öğrencilerinin benlik kurguları üzerindeki etkisi incelenmiştir araştırmancının sonucunda geniş aileye sahip öğrencilerin hayata daha fazla anlam yükledikleri ve yaşama daha fazla bağlı oldukları görülmektedir (Turgut, 2019). Başka bir araştırmada ise üniversite de öğrenim gören öğrencilerin algıladıkları aile iklimi, bağlanma biçimleri ve özgüvenleri arasındaki ilişki ele alınmış ve sonuç; anne baba bağlanma biçiminin ve aile değerlendirmesinin özgüveni yordadığını göstermektedir (Öztürk, 2017).

Doğup büyüdüğümüz aile kişiyi farklı pek çok yönden etkileyebilen bir yapıya sahiptir. İnsanın benliği ve başka kişiler üzerine düşündüğü ilk yaklaşımlar aile içinde oluşmaya başlamaktadır (Değirmenci, 2019). İnsan yaratılışından itibaren "Ben Kimim" sorusuna cevap aramaktadır. Psikoloji bilimi içinde ise benlik kavramı William James'in ilk açıklamalarıyla ile son yüz yıldır üstünde en çok tartışılan ve çalışılan kavramlardan biri olmuştur. Lawrence benliği, bireyin sahip olduğu bütün zihinsel ve fiziksel özelliklere ilişkin kendini değerlendirmesi şeklinde tanımlamıştır (Lawrance, 1998'den akt., Sarıçam, 2013). Sahte benlik ise ne düşünüp veya neye inandığını söyleyemeyerek, gerçek bakış açısını ifade edememektir (Yılmaz, 2013). Sahte benliği diğer benlik çeşitlerinden ayıran en büyük özellik, diğerleri normal bir gelişim içerisinde iken, sahte benlik doğal olmayan yolla gerçekleşmektedir (Ekşi, Kardeş ve İnci, 2018).

Literatür incelendiğinde; Aydın (1996) Benlik kavramı ve ben şeması adlı çalışmasında benliği bireyin kendisine bakış açısı ve kendisini zihninde ifade edişi şeklinde tanımlamaktadır (Aydın, 1996). Çeşitli araştırmalarda üniversite öğrencilerinin benlik saygısı; anne-babanın tutum ve davranışları, kardeş sayısı, annenin eğitim durumu gibi farklı değişkenler çerçevesinde ele alınmıştır (Özkan, 1994, Baybek, Yavuz, 2005, Erbil, Divan ve Önder, 2006). Sahte benlik kişinin gerçek benliğini yansıtmayacak şekilde davranmasıdır (Harter, Marold, Whitesell ve Cobbs, 1996; 360). Sahte benlik kavramının psikolojide uzun bir geçmişi bulunmakla birlikte gerçek benlik ve sahte benlik, 1960 yılında Winnicott tarafından psikanalize dâhil edilmiştir (Yılmaz, 2013). Sahte benlik ile ilgili araştırmalara bakıldığında Winnicott'ın gerçek benlik ve sahte benlik kavramları bir vaka ve terapi ilişkisi bağlamında incelenmiştir (Sarısoy, 2016). Meydancı (2017) sahte benliğe sahip bireyin çevresindekilerin beklentisine uyum sağlama davranışı içerisinde olduğunu, bireyin kendini gerçekleştiremeyip kendi gerçek ihtiyaç ve arzularıyla ilgili sorunlar yaşayabileceğini ifade etmektedir. Bununla ilgili çalışma yapan Meydancı (2017) sahte benliğin evlilik üzerine etkisini incelemiş ve sonucunda sahte benliğin arttıkça suçu affetmenin de arttığını ifade etmiştir.

Duygular hayatımıza eşlik eden, yaşadıklarımızdan etkilenen ve onları etkileyen önemli psikolojik bileşenlerdir (Sarp ve Tosun, 2011). Duygu değerlendirilmesi ise önceden tek boyutta incelenirken çalışmalar sonucunda negatif ve pozitif iki temel

boyuttan oluştuğu gözlenmiştir. Pozitif duygu kişinin hayattan aldığı haz ve keyif olarak açıklanırken; Negatif duygu bireyin korku, kızgınlık, stres gibi güzel olmayan duyguların ortaya çıkması şeklinde tanımlanmıştır (Gençöz, 2000).

Duygu durumuyla ilgili literatür incelendiğinde üniversite öğrencileri üzerinde farklı değişkenlerle yapılmış çalışmalar bulunmuştur. Pozitif ve negatif duygu durumlarının psikolojik iyi oluşlarını yordama gücü (Kuyumcu, 2013), sosyal medya bağımlılığı olan bireylerin pozitif ve negatif duygu durumlarının incelenmesi (Konuk, 2019), cinsiyet, iç bütünlük ve fiziksel etkinliğin duygu duruma etkisi (Öztekin, 2008), öz-anlayış, yaşam doyumunu ve duygu durumlarını Türk ve diğer ülke üniversite öğrencileri arasında karşılaştırma yapılmıştır (Deniz, Arslan, Özyeşil ve İzmirli, 2012).

İlgili literatürler incelendiğinde, aile iklimi, sahte benlik ve duygu durumunun çeşitli değişkenlerle ve tarama modeli tarzında çalışmalar yapılmıştır. Ancak genç yetişkinlerde aile iklimi ve sahte benlik ilişkisini ele alan çalışmaların sınırlı olduğu görülmüştür. Buradan hareketle araştırmanın problem cümlesi “Genç yetişkinlerde aile iklimi ile duygu durumları arasında sahte benlik algısının aracı rolü var mıdır?” şeklinde belirlenmiştir.

1.2.Amaç

Bu araştırmada genç yetişkinlerde aile iklimi ile duygu durumları arasında sahte benlik algısının aracı rolü araştırılacaktır. Aile ikliminin alt boyutları olan kuşaklar arası otorite, bilişsel uyum boyutları ve aile içi ilişkisellik boyutları ele alınarak benlik, sahte benlik, pozitif ve negatif duygu durumlarının da detaylı bir şekilde de açıklanması amaçlanmıştır. Ayrıca genç yetişkinlerde aile ikliminin, sahte benliğin ve duydu durumunun çeşitli demografik değişkenler açasından incelenmesi de çalışmanın amaçları içerisindedir. Çalışmanın Problem cümlesi şu şekildedir;

Genç yetişkinlerde aile iklimi ile duygu durumları arasında sahte benlik algısının aracı rolü var mıdır?

1.2.1. Alt Amaçlar

- 1) Genç yetişkinlerin aile iklimi algıları, sahte benlikleri ve duygu durumları ne düzeydedir?
- 2) Aile ikliminin genç yetişkinlerde sahte benlik ile duygu durum değişimleri üzerinde anlamlı bir ilişkisi var mıdır?
- 3) Genç yetişkinlerin aile iklim algıları, sahte benlikleri ve duygu durumları cinsiyetlerine göre, yaşlarına göre ve eğitim seviyelerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- 4) Aile iklimi genç yetişkinlerin duygu durumlarını yordamakta mıdır?
- 5) Aile iklimi genç yetişkinlerin sahte benlik algılarını yordamakta mıdır?
- 6) Sahte benlik algısı genç yetişkinlerin duygu durumlarını yordamakta mıdır?
- 7) Genç yetişkinlerin aile iklimi ile duygu durumları arasındaki ilişkide sahte benlik algısının aracı rolü bulunmakta mıdır?

1.3. Önem

Yapılan araştırmalar sonucunda genç yetişkinler de aile iklimi kavramının çalışılmamış olduğu gözlenmiştir. Genç yetişkinlerde aile iklimi ile duygu durumları arasında sahte benlik algısının aracı rolü üzerine bir çalışma yapılarak literatürde ki bu boşluğun kapatılması amaçlanmıştır. Ayrıca çalışmadan elde edilecek sonuçlar ile aile iklimi kavramının benimsenip, sahte benlik kavramı ile ilgili odaklanması gereken noktaların açıklığa kavuşturulacağı umulmaktadır.

Literatürde görüldüğü üzere aile iklimi alan yazınında çalışmaların sınırlı olduğu ve bu kavramın pek çok değişkenle ilişkisinin incelenmesine ihtiyaç olduğu görülmektedir. Yapılan çalışmaların ise daha çok üniversite örnekleminde ve üniversite öğrencilerinin temel gelişim görevi olan eş seçme süreci/romantik ilişkilerle ilgili olduğu görülmektedir. Buna karşın bu çalışmada genç yetişkin örneklemini üzerinde araştırma yürütülmüştür. Farklı gelişim dönemlerinin de aile iklimi perspektifinden incelenmesinin faydalı olacağı öngörülmektedir. Öte yandan araştırmanın aracı değişkeni olan sahte benlik algısı daha çok sosyal medyadaki

benlik sunumları ile ilişkilendirilerek incelenmiştir. Bu çalışmada ise içinde doğup büyüdüğümüz aile atmosferi ve bu atmosfere ilişkin algıların gerçek benliğin gizlenerek sunulmasıyla ilişkisi ele alınmaktadır. Birçok açıdan incelendiğinde bu çalışmanın hem psikolojik danışmanlık alanına hem de ileride gerçekleşecek olan akademik çalışmalara katkı sunacağı düşünülmektedir.

1.4.Varsayımlar/Sayıtlar

- Araştırmada kullanılacak anketin katılımcılar tarafından samimiyetle doldurulacağı düşünüldüğünden, elde edilecek bilgilerin güvenilir olacağı varsayılmaktadır.
- Seçilen örneklemin evreni temsil edeceği varsayılmaktadır.
- Kullanılan ölçme araçlarının değişkenleri ölçme yeterliliğine sahip olduğu ve amaca hizmet ettiği varsayılmaktadır.

1.5.Sınırlılıklar

- Bu araştırma 18-35 yaş arası genç yetişkinler ile sınırlı tutulacaktır.
- Araştırmanın ikinci bölümü ulaşılabilen yayımlarla sınırlıdır.
- Araştırmadan elde edilecek veriler, ölçeklerin ölçtüğü nitelikle sınırlıdır.
- Araştırma, yapılacak istatistiksel çözümlenmelerle sınırlı tutulacaktır.

1.6.Tanımlar

Aile:“Aynı soydan gelen veya aralarında akrabalık ilişkileri bulunan kimselerin tümü ve birlikte oturan hısım ve yakınların tümüdür” (TDK, 2019).

Aile İklimi: Ailedeki ilişkilerin kalitesini, aile içi organizasyon ve etkileşimleri, aile değerlerinin nesiller arası aktarımını kapsamaktadır (Van Steijn, Oerlemans, ve Rommelse, 2015).

Benlik: Rogers (1951) benliği; bir kişinin kendisinde bulunan kişilik özellikleri konusundaki değerlendirmelerinin bütünü veya bireyin kendini nasıl algıladığı olarak tanımlamaktadır (Kuzgun Meyvacıoğlu, 1983:1).

Sahte Benlik: Sahte benlik, kişinin gerçek anlamda sahip olmadığı, yüzeysel olarak görünen benlik olmakla birlikte başka kişilerin isteklerine göre şekillenmiş, oluşturulmak zorunda bırakılmıştır (Akhtar, 1989).

Duygu:“Duygular, olay ve düşüncelerin bilişsel olarak değerlendirilmeleri sonucuyla ortaya çıkan, mimik, duruş ve yüz ifadesi gibi tepkilerle ilişkilendirilmiş ve söz konusu duygu ile mücadele etmek ve ya o duyguyu onaylamak için yapılan belirli aksiyonlara neden olan bir hazır bulunurluk hali olarak tanımlanabilmektedir” (Bagozzi vd., 1999).

Duygu Durum: Duygu durum kendiliğinden oluşabilen, belirli bir nedene bağlanamayan ve düşük yoğunlukta olan hissi durumdur. Duygular daha yoğun ve kısa süreli iken, duygu durumu daha düşük yoğunlukta ve birkaç saatten birkaç güne kadar uzayan srelerde yaşanabilmektedir (Bagozzi vd., 1999).

1.7.Kısaltmalar

s_1: sahte benlik

s_2: sosyal kaygı

a_1: aile içi ilişkisellik

a_2: kuşaklararası otorite

a_3: bilişsel uyum

d_1: negatif duygu durum

d_2: pozitif duygu durum

İKİNCİ BÖLÜM

LİTERATÜR

2.1. Aile

Aile kavramı farklı şeklide tanımlanıp farklı kültürel özellikler gösterse de insan zihninde bir aile kavramı vardır (Ayan, 2011). Aile, toplumun temel taşı oluşturmakla birlikte ailenin birçok tanımı yapılmaktadır ve bunlardan bazıları şu şekildedir. Sosyal hayatın temelini oluşturan aile, anne-baba, çocuklar ve kan bağı olan akrabalarından oluşan bir kurumdur (Ayan, 2011). Türk Dil Kurumu'na (TDK) göre “aile”; “Aynı soydan gelen veya aralarında akrabalık ilişkileri bulunan kimselerin tümü” ve “Birlikte oturan hısım ve yakınların tümü” şeklinde tanımlanmıştır (TDK, 2019). Aile kavramı en doğal toplumsal grup olmakla birlikte aile olmadan hiçbir toplum varlığını gösterememektedir (Karaca, 2014: 137).

Ailenin bir sistem, bir yapı içerisinde olduğu görüşünde olan Poster, ailenin bireylerin birleşmesiyle değil de ortak beklentiler içerisinde bir dizi ilişki olarak görülmesi gerektiğini dile getirmektedir (Poster, 1989). Bir başka tanımda ise ailenin geniş bir sistem içerisinde olup, ilişkilerin rol ve statülerin aile yapısını şekillendirdiğini ifade edilmektedir (Tolan, 1991: 494).

Amerikalı sosyolog Kingsley Davis aileyi; birbirleri arasında kan bağı olmasından dolayı akraba olan bir grup insan olarak tanımlamıştır (Davis, 1949). Molinowski de aileyi; evlenme, kan bağı ve neslin devamı için beraber olan, birbirleriyle ailevi roller çerçevesinde ilişki içerisinde olan grup olarak ifade etmiştir.

Ailenin yapısı incelenirken aile bireylerinin tek tek ele alınmasından ziyade, onların sosyal olarak bir arada olmalarını sağlayan ilişki örüntülerinin incelenmesinin önemli olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca bir aile, içindeki bireylerin toplamından daha fazlasını belirten psikolojik örüntüler olarak karşımıza çıkmaktadır (Gülerce, 2007).

2.1.1. Aile İşlevleri

Aile işlevleri, aile üyelerinin bireysel ihtiyaçlarının karşılandığı, aktiviteler ve davranışlar olarak tanımlanmaktadır (Allender, Spradley, 2005). Toplumun temel taşıını oluşturan aile, içinde bulunduğu toplumun da yaşam kalitesini, sosyo- kültürel refah düzeyini etkilemektedir. Ailedeki her bir üyenin bedensel ve ruhsal açıdan sağlıklı bireyler olması, toplumun gelişmesinde önemli katkılar sağlayacaktır. Bu açıdan ülkelerin geleceklere için aile yapısının işlevsel olması büyük bir önem ifade etmektedir (Demircioğlu, Şahin ve Günindi, 2011: 94).

Aile, sosyo-kültürel çevreden etkilenen açık bir sisteme sahip olduğundan dolayı çevresinden aktarılanlardan uygun olanları kabul edip benimsemektedir. Toplumun içinde var olan aile, kendi üyeleri ve dışarıdaki büyük sistemle bir bağ kurarak ayakta kalmaktadır. Her ailenin bir işlevi ve amacı vardır. Aile de bu amaçlar etrafında şekillenmektedir (Aktaş, 2004). Ogburn ailenin işlevlerini, bütüncül bir yaklaşımla ele almaktadır. Ogburn'a göre ailenin işlevleri; neslin sürekliliğinin sağlanması, ekonomik ihtiyaçların karşılanması, statüye sahip olunması, çocukları eğiterek dini bilgilerini ve inançlarını onlara kazandırılması, aile üyelerinin birbirlerine destek olup kollaması ve karşılıklı sevgi ortamını oluşturarak cinsel doyumun sağlanması gibi işlevlerdir (Ogburn, 1963). Ackerman (1958) ise ailenin işlevlerini psikolojik, ekonomik, biyolojik ve sosyal açıdan ele almıştır.

Nirun, ailenin işlevlerini üçlü bir bakış açısıyla kişisel, bireysel ve insani ihtiyaçlar şeklinde ele almıştır. Aile; beslenme, korunma, barınma ve sağlıklı yaşama gibi bireysel ihtiyaçları, eğitmek, yetiştirmek ve bireysel haklara sahip olmak gibi kişisel ihtiyaçları, manevi duygu ve düşüncülerle yoğrulması gibi insani ihtiyaçları karşılamaktadır. Tarihsel süreçte toplum yapısı değişse de; ailenin; kuşakların devamı, çocukların yetiştirilmesi, kişisel özelliklerin kazandırılması, kültürel değerlerin diğer kuşaklara aktarılması, aile üyelerinin sosyal, kültürel ve psikolojik yönden uyum içinde olması, güven ortamının oluşturulması gibi temel işlevleri değişmeden önemini korumuştur (Nirun, 1994).

Tezcan (1990) ise yaptığı araştırmada ailenin işlevlerini altı başlık halinde sıralamıştır.

- 1) Biyolojik İşlev: Cinsel gereksinimlerini yasalara uygun olarak uygun yollarla karşılama ve üreme,
- 2) Ekonomik İşlev: Aile bireylerinin ihtiyacını giderebilecek kadar üretme,
- 3) Duygusal İşlev: Özellikle küçük çocukların bakımı ve onlara olan sevgi,
- 4) Koruma İşlevi: Aile bireylerinin güvenliğinin sağlanması ve sağlık ihtiyaçlarının giderilmesi,
- 5) Toplumsallaşma İşlevi: Kültürel değer ve yargıların çocuklara aktarılıp, öğretilmesi,
- 6) Eğitim İşlevi: Yeni kuşakların eğitim temellerinin atılmasıdır.

Türkiye’de gerçekleştirilen bir diğer çalışmada ise, bireylerin aileye pozitif ve güçlü bir anlam yüklediği görülmekle birlikte aile işlevlerini; düzenli bir hayatın meydana gelmesi, duygusal ihtiyaçların giderilmesi, neslin devamının sağlanması, değer ve yargıların öğrenilmesi, çocukların ruh sağlığı bakımından verimli olmalarının sağlanması gibi çeşitli şekillerde açıkladıkları görülmektedir (Gülerce, 1996).

2.1.2. Aile İklimi

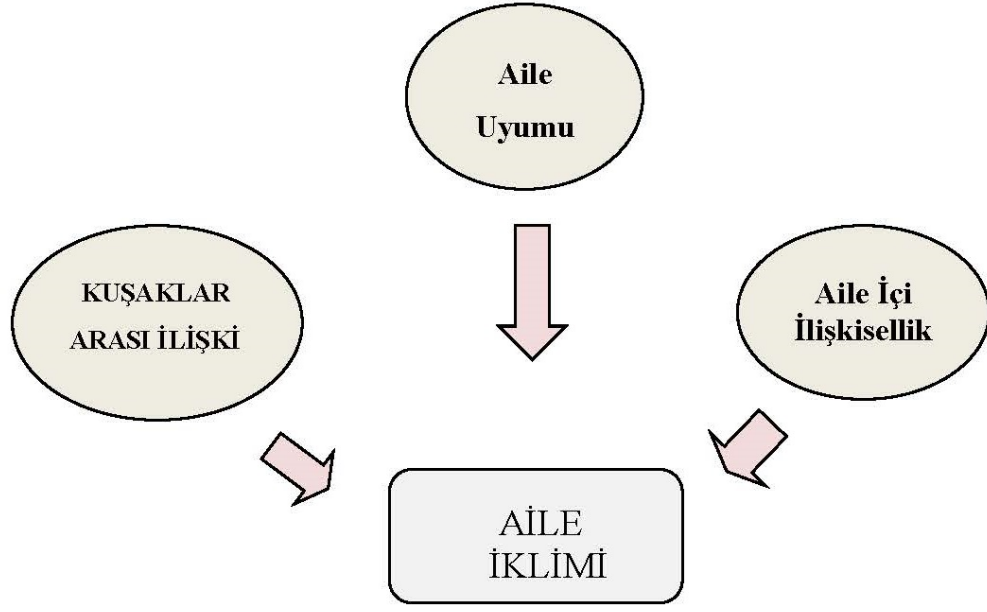
Aile iklimi kavramı ise bir ailenin içinde bulunduğu psikolojik atmosfer ortamına denmektedir (Gönül, Baş ve Acar, 2018: 167). Başka bir tanımda ise aile iklimi, ailedeki ilişkilerin kalitesini, aile içi organizasyon ve etkileşimleri, aile değerlerinin nesiller arası aktarımını kapsamaktadır (Van Steijn, Oerlemans, ve Rommelse, 2015). Aile iklimi, ailenin işleyişini ve niteliğini büyük oranda etkilemektedir (Björnberg ve Nicholson, 2007’den akt. Gönül, vd..2018). Özellikle yaygın benliğin ilişkisellik üzerine kurulduğu kültürlerde, geniş ailenin bireyleri de sosyal ve kültürel gereklilikleri ailenin diğer üyelerine aktarmaktadır. Bu aktarım da bireyin yaşamını farklı açılardan şekillendirmektedir. Bu nedenle geniş ailedeki diğer nesillerinde değerlendirilmesi, bir ailenin iklimini, bireylerde oluşabilecek etkilerini ve kuşaklar arası değerlerin aktarımını ifade etmede büyük önem arz edecektir (Gönül, Işık Baş ve Şahin Acar, 2018).

Aile iklimi bireyin ailedeki kişilerle sözel veya fiziksel olan iletişimlerinden aldığı doyumdur. Başka bir ifadeyle aile iklimi kişinin ailesinden aldığı psikolojik doyumdur. Kişinin ailesiyle ilgili olumlu ilişkileri olumsuz ilişkilere göre daha fazlaysa bu durum olumlu aile iklimi olarak ifade edilir. Kişinin ailesiyle birlikte vakit geçirirken nasıl hissettiği onun aile ikliminin göstergesidir. Aile bireylerinin içinde olarak etkilendiği tüm durumlar aile iklimini etkilemektedir (Baracca ve ark., 2000). Aile bireylerinin ailelerinden aldığı destek, aile ile geçirilen zamanın niteliği, sorunları çözme yolları, aile içerisinde sahip oldukları psikolojik tatmin aile iklimini ifade etmektedir (Caprara ve ark., 2005: 78).

Aile iklimi ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında aile ikliminin; aile iş performansını ve aile değerlerinin iş kültürüne girmesi açısından önemli bir rol oynadığı ortaya çıkmıştır (Nicholson ve Björnberg, 2007). Aile iklimi ve iyi oluş kavramları arasında ki ilişkinin üniversite öğrencilerinin benlik kurguları üzerindeki etkisi incelenmiştir ve araştırmanın sonucunda geniş aileye sahip öğrencilerin hayata daha fazla anlam yükledikleri ve yaşama daha fazla bağlı oldukları görülmektedir (Turgut, 2019). Başka bir çalışmada ise üniversite öğrencilerinin aile iklimi, bağlanma biçimleri ve özgüvenleri arasındaki ilişki ele alınmış ve sonuç; anne baba bağlanma biçiminin ve aile değerlendirmesinin özgüveni yordadığını göstermektedir (Öztürk, 2017).

2.1.3. Aile İklimi Bileşenleri

Aile iklimi bileşenleri; Björnberg ve Nicholson (2007) tarafından 6 boyutta ele alınmıştır. Bunlar kuşaklar arası otorite, kuşaklar arası ilgi, duygusal uyum, bilişsel uyum, açık iletişim ve uyumluluktur. Fakat Türkiye örneğinde aile iklimi bileşenlerinin Şekil 1’de belirtildiği üzere kuşaklar arası ilişkiler, aile uyumu ve aile içi ilişkisellik olarak 3 boyutta incelendiği görülmektedir.

Şekil 2.1: Gönül, Işık-Baş ve Şahin-Acar' a (2018) göre Aile İklimi Bileşenleri

2.1.3.1. Kuşaklar Arası İlişki

Aile ikliminin ilk bileşeni kuşaklar arası ilişkilerdir. Kuşak kavramı benzer zaman dilimleri içerisinde doğan, benzer sosyal ve ekonomik hareketlerden etkilenerek benzer davranış sergileyen kişiler olarak ifade edilebilir (Yüksekbilgili ve Akduman, 2015). Bir grubun olaylara karşı verdikleri tepkiler, kendilerini ifade ediş biçimleri, hedefleri, hayalleri, motivasyonları ve istekleri kuşakları oluşturmaktadır (Başgözde ve Bayar, 2015).

Günümüzde bütün kuşakların bir arada yaşadığı yeni bir yaşam stili ortaya çıkmıştır. Kuşaklar arasında devamlılık oluşmuş olsa dahi diğer taraftan kişisel yaşam da farklılaşmaktadır. Bundan dolayı farklı nesillerin değer ve iletişimleri birbirinden farklı olabilmektedir (Kılıç, 2018). Kuşaklar arası ilişkiler aile bağlarının güçlü veya zayıf olmasıyla da ilişkilendirilmektedir (Ergil, 1984). Ailenin inanışları, davranışları, duyguları ve düşüncelerin belirleyicisi olan değerler önceki kuşaklardan sonraki kuşaklara aktarılmaktadır (Hallaç ve Öz, 2014).

Björnberg ve Nicholson (2007) kuşaklar arası ilişkileri iki kategoride incelemiştir. Bunlardan ilki *kuşaklar arası ilgi* diğeri *kuşaklar arası otoritedir*. Kuşaklar arası ilgi;

aile içerisinde yaşça büyük olan nesillerin genç nesillerin ilgi alanlarını, amaçlarını, ihtiyaçlarını ne kadar önemsediklerini ve desteklediklerini göstermektedir. Nesiller arası etkileşim iki taraflı dahi olsa bu başlık deneyimli nesilden genç nesillere aktarımı ele almaktadır. Bu özellik sayesinde ailenin nesiller arasındaki değer aktarımı da ortaya çıkmaktadır (Gönül, Işık-Baş ve Şahin-Acar, 2018). Aile ilişkileri yaşam kalitesini de etkilemekte ve bu sayede aile bireylerinin ekonomik, sosyal, psikolojik, vb. ihtiyaçları karşılanmaktadır (Müftüler, 2019).

Kuşaklar arası otorite ise, aile içerisinde alınan önemli kararların ve uyulan kuralların ailenin yaş itibarıyla büyük nesiller tarafından mı yoksa diğer nesillerin eşitlikçi katılımı ile mi belirlendiği üzerinde durmaktadır (Gönül, Işık-Baş ve Şahin-Acar, 2018). Çatışma ve dayanışma kuşaklar arası ilişkilerde beraber bulunmaktadır. Çatışmacı yaklaşımda toplumsal sorunların, bireysel kaygı ve üzüntülerin, farklı çıkarların çatışmaya neden olabileceği vurgulanmaktadır. Aile bireyleri arasında kültürel çatışma, ekonomik çatışma, çıkar çatışması, vb çatışmalar olabilmektedir (İçli, 1997). Kuşaklar birbirleriyle karşılıklı etkileşim içindedirler, genelde yaşça büyük olan ve daha tecrübeli olan yaşlı nesilden genç nesile doğru değerler aktarımı olmaktadır. Kuşaklararası otoriter ilişkilerin hâkim olduğu aile iklimi; aile içi işlevselliği ve aileden etkilenen sosyal desteği olumsuz yönde etkilemektedir (Gönül, Baş ve Acar, 2018).

2.1.3.2. Aile Uyumu

İnsan sosyal bir yapıya sahiptir ve bu sosyal yapısından kaynaklı en önemli özellikleri arasında uyum sağlama becerisi vardır. Birey topluma ve çevresine uyum sağlayıp bu uyumu sürdürebildiği müddetçe sağlıklı ve mutlu bir yaşama sahip olmaktadır (Demir, 2016: 7).

Toplumlar için büyük bir değeri olan ailenin, öznelere birisi olan aile uyumu iş birliği ve karşılıklı ilişkileri vurgulamaktadır. Bu durum bireylerin zihinsel sağlığı ve yaşanılan toplumun huzuru için gereklidir (Kavikondala 2015'den akt., Kula, Ekşi, Demirci, 2018: 2).

Aile uyumu aile içerisindeki bireylerin ilişki kalitesini etkilemektedir. Farklı aile yapılarına sahip olan ailelerin ilişki yönetimleri güçlü olduğunda bireylerin uyumlu davranışlar sergilemesi beklenir (Kula, Ekşi, Demirci, 2018: 3).

Aile uyumu; aile zor ve stresli zamanlar geçirdiğinde aile bireylerini bir arada tutarak yapıştırıcı görevi görmektedir. Aile Uyumu bilişsel ve duygusal uyum olarak iki açıdan değerlendirilmektedir. (Björnberg, Nicholson, 2007). Ailede ki kişilerin sahip olduğu tutum ve inançların, değerlerin ve bakış açılarının ailedeki diğer bireylerle benzerlik göstermesi bilişsel uyumu; ailedeki bireylerinin birbirlerine karşı sevgi, şefkat, empati, özlem ve güven gibi duygular beslediği, en güçlü duygusal bağ kurma kaynağı ve dayanağı olarak ailelerini görmeleri duygusal uyumu açıklamaktadır (Gönül, Baş ve Acar, 2018)

Uyumlu aile, aile bireylerinin gereksinimlerinin doğal yoldan karşılandığı ve her bir bireyin o aileye ait olmaktan mutlu olduğu ailedir. Uyumlu olan ailelerde görev ve sorumluluklar içtenlikle yerine getirilmektedir. Kişiler bağımsız oldukları halde birbirlerine isteyerek yardım ederler. Aile bireyleri duygusal bağlamda ve bilinçlenme yönünde sürekli gelişim içindedirler. Aile toplumla ilişkisini dengede tutmaktadır. Uyumlu aile yapısına sahip olan bireyler toplumdan kopmazlar ve toplumun baskısına da boyun eğmezler. Uyumlu aile, insanların psiko-sosyal yönden olgunlaştırmaktadır (Cüceloğlu, 1994). Uyumlu ailelerde bireyler ortak değerler etrafında aile içi rollerine uygun davranırlar ve olaylar karşısında farklı düşünceye sahip olsalar bile çözüm elde etmek için iş birliği içerisinde olurlar. Çözüm sürecinde aile üyeleri birbirlerine kırıcı olmaktan ziyade yapıcı bir rol üstlenerek ailelerinin güçlü olmasını sağlarlar (Ackerman, 2017).

Uyumsuz aile yapısının en önemli özelliği ise iletişim işlevinin bozuk olmasıdır. Aile içi ortak sorunların, kişilerin birbirine yabancı olduğu bir ortamda çözmesi düşünülemez. Bu yüzden aile içi iletişim aile uyumunun gerçekleşmesinde önemi bir rol oynamaktadır (Dökmen, 1985).

2.1.3.3. Aile İçi İlişkisellik

Modernleşme süreciyle birlikte aile yapısında ve aile içi ilişkilerde bazı değişiklikler olmuştur. Eski zamanda aile hiyerarşisine bakıldığında baba, anneden daha üstün

konuma sahipti. Fakat günümüzde geleneksel aile yapısından modern, çekirdek aileye geçilmesi ve kadınların eğitim seviyelerinin yükselip ekonomik özgürlüğe sahip olmalarıyla bu hiyerarşik ilişki sona ermek üzeredir. (Bayer, 2013). Kişilerin ilişkilerini ve sosyal statülerini belirleyecek önemli etkenlerden birisi aile içerisinde kurduğu etkileşim ve ilişkilidir (Berstein, 1971).

Gönül vd. (2018) aile içi ilişkiselliği şu şekilde ifade etmektedir;

Aile üyelerinin ilişkilerde kendi düşüncelerini özgür bir şekilde ifade edebilmelerini içeren açık iletişim boyutu, geniş aile süreçlerinde bireylerin birbirlerinin ne yaptıklarıyla, sağlıklarıyla, hedefleriyle ilgili olmalarını içeren kuşaklararası ilgi boyutu, nesiller arası bireylerin birbirlerine olan sevgi, bağlılık ve ait olmayı içeren duygusal uyum boyutu, herhangi bir sorun karşısında aile üyelerinin birlikte başa çıkma becerilerini içeren uyumluluk boyutu bir bütün olarak aile içi ilişkisellik olarak ifade edilmektedir.

Aile içi ilişkisellikte önemli rolü olan iletişim; aile bireylerinin aileyle ilgili durumlara dahil olmasını, aile yaşamının şekillenmesini sağlamakta, aile üyelerinin birbirleriyle beraber kurdukları iletişimde her ailenin kendine özgü bir sistemi bulunmakta ve çeşitli işlevlerle ailenin başa çıkmasını sağlayan bir etmen olarak karşımıza çıkmaktadır (Galvin ve Brommel, 1991'den akt. Turgut, 2019). Günümüzde aile içi ilişkileri genellikle sevgi, saygı, minnet, güven gibi etik ilişki değerlerinin bilgisinden yoksun kaldığı görülmektedir. İlişkiler bu şekilde olunca insanlarda birbirine sevgili, saygılı, dürüst ve güvenilir olamamaktadır (Ulucanlı, 2017: 22).

Aile içi ilişkiler, ailede otorite örüntüsü ve karar verme yetkisinin kimde olduğu; ailede rol dağılımının ve işbölümünün nasıl ayarlandığı; ailede kadının konumu, karı-koca arasındaki ilişkilerin niteliği gibi yatay eksenli ilişkileri kapsadığı gibi, aile içerisindeki çocuğun sosyo-ekonomik değeri ve anne ve babanın ya da ailenin diğer büyüklerinin kız-erkek çocuklarıyla olan ilişkileri -aile içi dikey ilişkiler- içeren bir kavramsallaştırmadır (Taylan, 2009: 126). Aile içi dikey etkileşim eksenini oluşturan ana-baba ve çocuk ilişkisi, ebeveynlerin çocuklarla ilgili tutum ve değerleri, çocuğun sosyalleşmesinde, psiko-sosyal gelişmesinde önemli bir yeri vardır. Ailede içerisinde çocuğa verilen değer, ailelerin onlarla ilişkilerinde belirleyici bir rol oynamaktadır. Çocuğun aileye katkısı yüksek olduğunda buna bağlı olarak doğurganlık oranları da

yükselmektedir. Fakat kültürel ve ekonomik değişimlerle beraber çocuktan aileye olan katkı, aileden çocuğa doğru yönelmeye başlamıştır (Kağıtçıbaşı, 1984: 134).

Aile yapılarının çeşitlilik göstermesi, aile içi ilişkilerin farklı olmasından kaynaklanmaktadır. Ataerkil geniş ailelerde otorite aile büyüklerinden birindedir. Çekirdek ailelerde ise bireylerin duygu, düşünce ve istekleri dikkate alınmaktadır. Ayrıca bu tip ailelerde otorite dağılımı vardır ve eşitlikçi ilişkiler göze çarpmaktadır (Sayın, 1991).

Genel anlamda ifade edilecek olursa; aile içi ilişkileri kuvvetli olan aileler sağlıklı bir aile yapısına sahiptir. Aile içi ilişkiler; ihtiyaçlar dâhilin de aile bireyelerine destek ve yardımcı olma, sevinçleri ve üzüntüleri paylaşma, aile içi karşılıklı güvene sahip olma, aile ortamında kendini rahat hissedip düşüncelerini özgür bir şekilde ifade etme, aile üyeleri tarafından önemsendiğini hissetme ve karşılıklı olarak birbirlerini sevmeye ve duygusal ilişkiler kurmayı kapsamaktadır. Sağlıklı aile yapılarında kişilerin fiziksel ve duygusal gereksinimleri karşılanarak belli bir doyuma ulaşması sağlanır. Bu durum sonucunda aile üyelerinde, birbirlerine bağlanma söz konusudur. Eğer aile içi bireylerden birisinin gereksinimleri karşılanmazsa, o birey ortamdan sürekli veya geçici olarak kopma durumuna gelebilir (Bayraktutan, 2005).

Aile üyelerinin duygusal bağlarının kuvvetli olması, bir aradayken mutlu hissetmeleri, birbirleriyle güven içerisinde olmaları, sıcak davranmaları ve duygusal olarak sevgi hissetmelerini içeren duygusal uyum aile içi ilişkisellikte önemli bir boyuttur (Björnberg ve Nicholson, 2007).

2.1.4. İlgili Araştırmalar

Aile ve aile iklimi kavramları ile ilgili yurt içinde yapılan çalışma örnekleri bulunmaktadır. Bunlardan bazıları şu şekildedir;

Çetin (2019) “Geniş Ve Çekirdek Ailede Yaşayan Okul Öncesi Çocukların Sosyal Beceri Düzeyleri Ve Davranış Sorunları Açısından İncelenmesi” adlı çalışmada okul öncesi çocukların beceri düzeyleri ve davranışsal problemlerinin ailede yaşamalarına göre değişiklik gösterip göstermediği araştırılmıştır. Çalışmaya 240 öğrenci 21 öğretmen katılmıştır. Araştırmada veri toplama araçları olarak “Okul

Öncesi Davranış Sorunları Tarama Ölçeği”, “Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği (4-6 yaş) ve araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

Araştırmanın sonucuna göre geniş ailenin içerisinde yaşayan çocukların çekirdek aile içerisinde yaşayan çocuklara göre sosyal beceri düzeyleri yüksek ancak davranış problemlerinde artış gözükmektedir.

Kıgılı (1994) “Anne, Baba Ve Çocuğun Kendi Aile Yapılarına İlişkin Ortak Değerlendirmelerin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi” adlı çalışmada aileyi oluşturan kişilerin aile yapılarına ilişkin ortak algıları, anne-baba, çocuk ve aileye ait değişkenler açısından ele alınmıştır. Araştırmanın örneklemini Malatya ilindeki 1992-1993 yıllarında eğitim görmüş 350 ortaokul öğrencisi ve onların anne-babalarına toplam 1050 kişi oluşturmaktadır. Araştırma da “Aile Yapısını değerlendirme aracı (AYDA)” ile “Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır.

Çalışmanın sonuçlarına göre genç annelere sahip aileler diğer yaşlara sahip annelerin ailelerine göre olumsuz bir aile algısı oluşturmaktadır. Anne ve babanın eğitim seviyesi arttıkça daha olumlu bir aile algısı ortaya çıkmaktadır. Anne, baba ve çocuğun kendi aile yapılarına ilişkin ortak değerlendirmeleri, ailenin büyüklüğüne (ailedeki çocuk sayısı) göre anlamlı düzeyde fark göstermektedir. Elde edilen bulgulara göre az çocuk sayısına sahip aileler de daha olumlu aile algısına rastlanmaktadır.

Değirmenci (2019) “Çekirdek Veya Geniş Ailede Yetişen Bireylerde Sosyal Onay İhtiyacı İle Benliğin Ayrışması Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı çalışmada farklı aile tiplerinde yetişen kişilerdeki sosyal onay ve benlik arasındaki ilişki ele alınmıştır. Araştırmanın örneklemini 2017-2018 yıllarında Çanakkale’de yaşayan 18-50 yaş aralığında ki 449 kişi oluşturmaktadır. Araştırmada Kişisel Bilgi Formu, sosyal onay ihtiyacı düzeylerini ölçmek için Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği (SOİÖ), benliğin ayrışması düzeylerini ölçmek için Benliğin Ayrışması Ölçeği (BAÖ) kullanılmıştır.

Araştırmanın sonuçlarına göre cinsiyet değişkeni bağlamında benliğin ayrışması farklılaşırken, sosyal onay ihtiyacı farklılaşmamaktadır. Yaş değişkeninde ise 50 ve üzeri yaş grubundaki katılımcılar 18-24 yaş grubu katılımcılara göre daha yüksek

düzyde sosyal onay ihtiyacı hissetmektedir. Eğitim seviyeleri artan katılımcıların sosyal onay gereksinimlerinde düşüş yaşanmaktadır.

Berkem (1999) “Ailenin Psikolojik Yapısı İle Gençlerin Benlik Kavramı Arasındaki İlişkinin Kurulması” adlı çalışmasında aile içi iletişim, duygusal bağlam, birlik, ailenin yetkinliği ve yönetim kavramlarını içeren ailenin psikolojik yapısı ile gençlerin benlik kavramı arasındaki ilişkiler ele alınmıştır. Araştırmanın örneklemini Bursa ilinde ki bir ilköğretim okulu lisesindeki toplam 236 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada “Öz Kavramı Ölçeği” ve “Aile Yapısını Değerlendirme Aracı” kullanılmıştır.

Çalışmanın sonuçlarına göre, ailelerin psikolojik yapısı, işleyişi ile gençlerin benlik kavramı arasında anlamlı bir ilişki vardır. Psikolojik yapısı, uyumu olumlu olan ailelerde, gençlerin de benlik kavramı daha olumlu olmaktadır. Duygusal bağlam, birlik, yetkinlik, iletişim ve yönetim açısından daha olumlu olan ailelerin gençlerinin benlik kavramları daha olumludur.

Güler (2017) “Üniversite Öğrencilerinde Benlik Saygısı İle Aile Tutumunun İlişkisi” adlı çalışmasında aile ilişkilerinin ve ebeveynlerin yetiştirme tutumunun üniversite öğrencilerinin benlik saygısını ne yönde etkilediğini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini İstanbul Üsküdar Üniversitesinde öğrenim gören 122 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada "Aile Değerlendirme Ölçeği" ve "Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği" kullanılmıştır.

Araştırmanın sonuçlarına göre anne ve babanın ilgisi artarken, üniversite öğrencilerinin benlik saygısı da artmakta; anne ve babanın ilgisi azalırken, üniversite öğrencilerinin benlik saygısı da azalmaktadır Anne baba ilgisi ve benlik saygısı alt boyutları arasında da pozitif yönde orta düzeyde ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırma üniversite öğrencilerinde aile tutumları ile benlik saygısı arasında ilişki olduğunu göstermektedir.

Turgut (2019) “Üniversite Öğrencilerinde Aile İklimi ve İyi Oluş Arasındaki İlişkide Benlik Kurgularının Aracı Rolünün İncelenmesi” adlı çalışmasının amacı üniversite öğrencilerinde aile iklimi ve iyi oluş arasında ki ilişkide benlik kurgularının aracı rolünün Yapısal Eşitlik Modeli çerçevesinde incelenmesidir. Araştırmanın örneklemini Eskişehir Osmangazi Üniversitesi’nde eğitim gören 541 öğrenci

oluşturmaktadır. Araştırmada kişisel bilgi formu, “PERMA (Beş Boyutlu İyi Oluş) Ölçeği”, “Aile İçinde Özerk-İlişkisel Benlik Ölçeği” ve “Aile İklimi Ölçeği” kullanılarak veriler toplanmıştır.

Araştırmanın sonuçlarına göre geniş aileye sahip olan üniversite öğrencilerinin çekirdek aileye sahip olanlara göre hayata daha fazla anlam yükledikleri ve yaşama daha fazla bağlı oldukları görülmektedir. Aile iklimi değişkenine yönelik araştırma sonuçları incelendiğinde; Aile içi ilişkisellik özelliklerinin kadınlarda erkeklere nazaran daha yüksek olduğu ve aile içi ilişkilerin kadınlar tarafından daha fazla önemsendiği ortaya çıkmaktadır.

Öztürk (2017) “Üniversite Öğrencilerinin Algıladıkları Aile İklimi Ve Anne babaya Bağlanma Biçimleri İle Özgüven Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı çalışmanın amacı üniversite öğrencileri tarafından aile iklimi ve anne baba bağlanma biçimleri ile özgüvenleri arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Araştırmanın örneklemini İnönü Üniversitesinde ki 377 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada “Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri, “Anne-Babaya Bağlanma Ölçeği” (ABBÖ), “Aile Değerlendirme Ölçeği” (ADÖ) ile araştırmacı tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre değişkenlerden baba eğitim düzeyinin ve aile değerlendirme ile anne babaya bağlanma biçiminin özgüveni anlamlı düzeyde yordadığı ortaya çıkmıştır. Hem anne baba bağlanma biçimi hem de aile değerlendirmesi de özgüveni yordamakta olduğu çıkan sonuçlardandır.

Özetle ilgili literatürdeki araştırmalar incelendiğinde, aileye ilişkin kavramların (ebeveyn tutumları, erken dönem bağlanma biçimleri vb) benlik saygısı, benlik kurgusu, benlik algısı ve benliğin farklılaşması gibi benlik alan yazınıyla ilişkisinin sıklıkla ele alındığı fark edilmektedir. Bununla birlikte fark edilen bir diğer hususta; farklı gelişim dönemlerindeki bireylerin aile yaşamlarına ilişkin algılarının, duygu, ve düşüncelerinin çeşitli demografik değişkenler (cinsiyet, yaş, eğitim vb) bağlamında ele alınmasıdır.

2.2. Sahte Benlik

2.2.1. Benlik ve Tanımı

İnsan yaratılışından itibaren "Ben Kimim" sorusuna cevap aramaktadır. Psikoloji bilimi içinde ise benlik kavramı William James'in ilk açıklamaları ile üzerinde en çok tartışılan kavramlardan biri olmuştur. Lawrence benliği, bireyin sahip olduğu bütün zihinsel ve fiziksel özelliklere ilişkin kendini değerlendirmesi şeklinde tanımlamıştır (Lawrance, 1998'den akt., Sarıçam, 2013).

Benlik kavramı, kişinin kendine özgü tutumlarından, davranışlarından, değerlerinden, duygu ve algılarından ibaret olan görüşüdür (Onur, 1993). Rogers'a (1951) göre; benlik, bir kişinin kendisinde bulunan kişilik özellikleri konusundaki değerlendirmelerinin bütünü veya bireyin kendini nasıl algıladığı olarak açıklanabilmektedir (Kuzgun Meyvacioğlu, 1983:1).

Psikoloji literatürün de sıklıkla karşılaşılan benlik, psikoloji açısından büyük öneme sahip kavramlardan birisidir. 1890'lı yıllarda William James'in öncülüğünde başlatılan benlik incelemesi çalışmaları önemli gelişmeler ortaya koymakla beraber, işlevsel tanımları ve terminolojisi üzerinde henüz bir kavram birliğinin oluşmadığı görülmektedir (Soğukpınar, 2014: 13).

Freud, kişiliği id, ego ve süper ego olmak üzere üçe ayırmıştır. İd, ego ve süper ego ayrı bölümler olarak değil de, bir bütün olarak işlevini yerine getirmektedir. Freud kişiliğin bileşenlerini; id biyolojik, ego psikolojik, süper ego ise sosyal bileşen olarak açıklamıştır (Corey, 2007: 69-70)

Doğup büyüdüğümüz aile kişiyi farklı yönlerden etkileyebilen bir yapıya sahiptir. İnsanın kendi benliği ve başka kişilere yönelik geliştirdiği bakış açısı aile içerisinde oluşmaya başlamaktadır (Değirmenci, 2019). Benlik, çocukluktan başlayarak gelişim gösteren ve ömür boyu süren bir süreçtir. Bu gelişim süreci içerisinde kişinin benlik saygısı; aile, fiziksel özellikler, sosyal çevre, sosyo- ekonomik düzey, öğretmen gibi birçok faktörden etkilenebilmektedir. Kişinin benlik gelişimi onun çevresiyle olan ilişkileriyle ortaya çıkmaktadır (Danış, 2006: 49). Benlik gelişiminde, bireyin bebeklik ve çocukluk döneminden sonra elde ettiği deneyim ve başka kişilerle girdiği etkileşim süreçleri büyük önem arz etmektedir (Hood, 2014).

Lecky'e (1951) göre; bireyin davranışlarının ortaya çıkmasındaki en önemli yol bireyin benliğinin bilinmesidir. Sağlıklı bir ruh haline sahip olmak için ideal benlik ve gerçek hayat tarzıyla arasındaki uyum ve ahenk önemlidir. Birey kendi benliğiyle uyumlu davranışlar sergilediğinde kendini iyi hissetmektedir. İdeal benliğine uyum sağlayamaz ve benliğine ters düşerse de huzursuz ve kaygılı olabilmektedir (Lawrence, 2000: 2-4)

2.2.2. Benlik Algısı

Benlik algısı kavramı psikolojide “kendilik anlayışı” ve “benlik tasarımı” olarak açıklanırken, günlük yaşantıda “kendine güven” olarak adlandırılmaktadır. Kişiliğin temelinde bulunan ve oldukça önemli olan algı; duygu ve düşüncelerin tamamını kapsamaktadır (Öner, 2005).

Benlik algısı kişinin etrafındaki olayları algılayabilmesinde, çevresini değerlendirerek olayları zihninde yapılandırabilmesinde önemli bir etkidir. Benlik kavramı kişinin kendi kişiliğine bağlı değerlerini görme şekli olarak da tanımlanabilir. Kişi kendi özelliklerine, maharetlerine ve kendi görüş tarzına göre kendisini yargılar ve kendisine ait düşüncelere şekil verir (Baymur, 1993). Benlik algısını kabul edip, bu şekilde huzurlu olan kişilerin öz yeterlilik algıları da pozitifdir, kendisine karşı pozitif tutumları olan bireyler kendi yeterliliklerine güvenir ve kendilik algılarını kuvvetlendirirler (Tufan ve Yıldız, 1993).

Araştırmalar, benlik algı derecesi yüksek bireylerin benlik algı derecesi düşük kişilere kıyasla akademik yönden daha fazla sorumluluk sahibi olduğu, daha iyi öngörü yeteneğine sahip, daha kararlı ve yeni fikirlere daha yatkın, saygılı, pozitif ve kabiliyetli olduklarını belirtmiştir (Pişkin, 1999).

2.2.3. Benlik Saygısı

Benlik saygısı, benliğin duygusal boyutu olarak ifade edilebilmektedir. Kişi kendisiyle ilgili belirli düşünceleri olmakla birlikte, kendisiyle ilgili belirli duygulara da sahiptir. Yani benlik saygısı, kişinin benliğini beğenip, benliğini değerli görmesidir (Adams, 1995: 275). Benlik saygısı özsaygı olarak da ifade edilmiştir. Benlik saygısına ilişkin çeşitli tanımlamalar bulunmakla birlikte bir tanımda benlik

saygısı kişinin kendinden hoşnut olma ve kendini değerli görme düzeyi olarak belirtilmektedir (Adams, 1995: 55).

Ayrıca benlik saygısı savunmacı benlik saygısı ve gerçek benlik saygısı olmak üzere ele alınmıştır. Gerçek benlik saygısına sahip olan bireyler kendilerinden hoşnut iken, savunmacı benlik saygısına sahip olan bireyler ise kendilerinden memnun olmayarak bu durumu kabul de etmemektedir. Gerçek benlik saygısı yüksek olan kişiler kendilerini değerli görürken savunmacı benlik saygısına sahip olan kişiler ise kendilerini değersiz bulmakla birlikte bunu kabul etmekte zorlanmaktadırlar (Gazioğlu, 2015: 35).

Benlik saygısı, bireyin tüm yönlerini etkileyerek, onun kişiliğine, yeteneklerine, davranışlarına ve meslek seçimine kadar yön verebilmektedir (Avşaroğlu ve Üre, 2007). Benlik saygısının bireyin günlük yaşamını birçok açıdan etkilediği ve günlük olaylardan da etkilendiği söylenmektedir. Coopersmith'e göre kişinin aile, okul, arkadaşlık yaşantıları gibi diğer insanlarla olan etkileşimleri de benlik saygısı açısından önemlidir. Birey değer verdiği kişiler tarafından değer gördüğünü hissettikçe benlik saygısına ilişkin görüşleri de gelişmektedir. Coopersmith benlik saygısı yüksek olan bireylerin kişilerarası ilişkilere daha açık, istekli, kendini ifade edebilen, katılımcı, pozitif ve gelecek hakkında iyimser bireyler olduklarını ifade etmektedir (Arıcak, 1999: 11).

Benlik saygısı, yüksek ve düşük olarak değerlendirmeye alınabilir. Bireyin ideal benliği ile benlik kavramı arasındaki uyumsuzluk fazla olduğunda düşük benlik saygısı, bunun tersi durumu olduğunda ise yüksek benlik saygısından bahsedilmektedir (Dinçer, 2008). Benlik saygısı düşük olan kişiler utangaç ve çekingen davranışlar sergilemektedirler. Birey kendini değersiz görmekle birlikte bağımlı kişilik yapısı, kolayca suçluluk duygusu içerisinde olma, duyguların kontrol etmekte zorlanma, insan ilişkilerinde yetersizlik gibi özellikleri bulunmaktadır. Bunlarla birlikte yeni deneyimlerden uzak durma, risk alamama, eleştirilerden rahatsız olma, kendini haklı çıkarma çabası içerisinde girme ve karar vermede güçlük çekmektedirler (Akpınar, 2013: 66).

2.2.4. Gerçek Benlik

Gerçek benlik ve sahte benlik kavramları 1960 yılında Winnicott tarafından ortaya konulmuştur. Bu kavramlar sadece psikiyatri alanının konusu olmaktan ziyade felsefi ve dini sistemlerin konusu haline de gelmiştir (Ekşi, Kardeş ve İnci, 2018: 157).

Winnicott gerçek benliği; “Otantik, doğal, yaratıcı, canlı ve benliğin gerçekçi kısmı biçiminde tanımlamaktadır. Bir anne bebeğinin ihtiyacını eş duyumlu bir biçimde sürekli giderdiği için bebeği gerçek benliğini saklama gereği duymaz. Bu durumda bebek gerçek benliğini ortaya çıkarmış olur.” (Winnicott, 1960: 90). Horney ise gerçek benliği; mutluluğa, sağlığa ve diğerlerine duyulan gerçek sevginin kaynağı olarak tanımlamıştır. İdeal benliğin ise olumsuz değerlendirme ve yorumlarla zarar görmüş gerçek benlik olduğunu ve ideal benliğin her zaman mükemmel olmaya çabaladığını bildirmektedir (Monte, 1980’den akt., Akkoyun ve Ersever, 1989: 675). Gerçek benlik sahte benlik tarafından saklandığı için, gerçek benliğe ulaşmanın tek yolunun sahte benlik üzerinden gerçek benlik ile iletişim kurmak olduğu belirtilmektedir (Sarısoy, 2016: 6).

2.2.5. Sahte Benliğin Alt Boyutları

2.2.5.1. Sahte Benlik

Sahte benlik kişinin kendi benliğini ve kişiliğini saklayarak davranması şeklinde açıklanabilir (Harter, Marold, Whitesell ve Cobbs, 1996’dan akt., Ekşi, Kardeş ve İnci, 2018: 157). Sahte benlik, kişinin gerçek anlamda sahip olmadığı, yüzeysel olarak görünen benlik olmakla birlikte başka kişilerin isteklerine göre şekillenmiş, oluşturulmak zorunda bırakılmıştır (Akhtar, 1989). Başka bir tanımda ise; sahte benlik ne düşünüp veya neye inandığını söyleyemeyerek, gerçek bakış açısını ifade edememek şeklinde tanımlanmıştır (Yılmaz, 2013).

Sahte benliğin önemli özelliklerinden birisi de bireyin fikir ve düşüncelerini ortaya çıkaramaması ve bireyin istediği ve inandığı şeyleri ifade edememesidir (Harter, Waters ve Whitesell, 1997).

Winnicott, sahte benlik kavramını bir savunma mekanizması olarak görmektedir. Bu durumun geçmişte yaşanmış bir takım olaylarla ilişkili olduğunu savunarak bu durumun kişinin kendisinden memnun olması, kendisini önemli ve büyük görmesi şeklinde ortaya çıktığını ifade etmektedir (Ekşi, Kardaş ve İnci, 2018: 157). Öte yandan ise Winnicott sahte benliğin temelinde “yeterince iyi olmayan anne” kavramına dayandığını ifade etmiştir (Sarısoy, 2016: 5). Sahte benliğin oluşmasında ki en büyük etkenler arasında bireyin gösteriş düşkünü ve kibirli olması eğilimi yatmaktadır. Bireyin sahte benliğe sahip olması kişilik sahibi olmaması anlamına gelmemektedir. Sahte benliğin çözülmesinin yolu bireyin ihtiras, nefret, kibir ve savunma mekanizmalarıyla ilgili alışkanlıklarını gözden geçirmesi gerekmektedir (Helmski, 2006’dan akt., Ekşi, Kardaş ve İnci, 2018: 157).

Sahte benliğin görevi kişinin gerçek benliğini saklayarak ortaya çıkarmamak olduğu ifade edilmektedir (Winnicott, 1960b). Sahte benlik başkaları tarafından gerçekmiş gibi algılansa da aslında bireyin gerçek benliği için savunma işlevi göstermektedir (Winnicott, 1960b). Sahte benliğin diğer benlik çeşitleriyle arasındaki fark, diğerleri normal bir süreç içerisindeyken, sahte benlik doğal olmayan bir yolla gerçekleşmektedir (Ekşi, Kardaş ve İnci, 2018).

2.2.5.2. Sosyal Kaygı

Kaygı; niçin oluştuğu tam olarak bilinmemekle birlikte kişiyi huzursuz ederek, korku, sıkıntı ve endişeyle kişinin engelleyemeyeceği kötü bir durumun olacağına yönelik düşüncesi olarak ifade edilmektedir (Anthony ve Swinson, 2000). Kaygı, kişilerde risk alma ve yaşama cesaretini engelleyerek, hata yapma korkusunu artırır. Bu nedenle potansiyelini kullanarak anlamlı gelişmeler üretmek yerine, insanda durmaya, gerilemeye yol açabilmektedir. Kaygı aynı zamanda kişinin hayatını olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Çakmak, 2018: 40).

İnsan sosyal bir varlıktır olarak sürekli bir etkileşim içerisindeydir. Bazı insanlar bu süreçte oldukça rahat olurken bazı insanlar ise daha geride durmayı tercih etmektedirler. Toplum içerisinde kendini ifade edemeyen, içe kapanık ve sıkılgan gibi ifadelerle gösterilen bu kişilerin sıkıntısı sosyal kaygıdır. Bu durum kişinin diğer

kişiler tarafından küçümsenip değersiz görüneceği, rezil olacağı düşüncesi ile birçok durumdan korkarak endişe duyma olarak tanımlanmaktadır (Işık, 1986).

Sosyal kaygı; bireyin tanımadığı bir topluluk içerisindeyken yaptığı davranışların başka kişiler tarafından izlendiğini, utanılacak bir iş yapacağını sanmasından kaynaklanmaktadır (Leahy&Holland, 2009). Sosyal kaygı kişinin sahip olduğu kapasitesini yansıtmamasını ve kendini ortaya koymasını engelleyerek, sosyal ilişkileri ve etkileşimleri bozmaktadır (Çankaya 2007: 2).

Sosyal kaygıya sahip bireyler toplum içerisinde nasıl görüldüğüne dair düşünce ve yargılanma korkusu içerisindedirler. Sosyal kaygı yaşayan bireyler, topluluk içinde konuşmaktan (Cüceloğlu, 1994), diğer insanların gözünde küçük gözükme ve gülünç bir duruma düşmekten çekinirler (Kulaksızoğlu ve ark..2009), ayrıca başkaları tarafından denetleneceği hissi ve sosyal ortamda hissedilen korkuların hepsi sosyal kaygının belirtilerindedir (Yalom, 2008).

Sosyal kaygı bozukluğuna sahip olan kişilerin duydukları kaygı düzeyi çok fazla olmakla birlikte bu durumu yaşamamak için, sosyal ortamlarda performanslarının düşmesine sebep olarak ilişkilerinin de bozulmasına yol açmaktadırlar (Albano, Chorpita ve Barlow, 2003).

Sosyal kaygının meydana gelmesinde çevresel faktörlerin, genetik faktörlere göre daha etkili olduğu görülmektedir. Girdiği ortamlarda diğer kişilerden kaçan, iletişimi iyi olmayan ve çeşitli konularda korku duyan ailelerin çocuklarında da bu davranışların meydana geldiği gözlenmiştir. (Rosnay ve ark., 2005).

2.2.6.İlgili Araştırmalar

Michikyan, Dennis ve Subrahmanyam (2004) yetişkinlerin sosyal medyadaki gerçek ve sahte benlikleri üzerine yaptıkları çalışmaya 66 sı erkek, 195 i bayan olmak üzere toplamda 261 kişi katılmıştır. Çalışmanın sonucuna göre katılımcıların sosyal medyada gerçek benliklerinden daha çok sahte benliklerini sunduğu ortaya çıkarken, benlik saygısı düşük olan bireylerinde sosyal medyada daha çok sahte benliklerini sundukları bildirilmiştir.

Özkan (1994) “Benlik Saygısını Etkileyen Etkenler” adlı çalışmasının amacı üniversite öğrencilerinin benlik saygılarının aileleri ile ilgili etkenlere bağlı olup olmadığını araştırmaktır.

Araştırmanın örneklemini Selçuk Üniversite’sinden 550 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada “Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği” ve ailelerine ilişkin bir “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır.

Çalışmanın sonuçlarına göre ailelerin ilgisi arttıkça öğrencilerin benlik saygılarının da arttığı ortaya çıkmıştır. Çıkan başka bir sonuç ise kız öğrencilerin benlik saygısı erkek öğrencilerinkinden yüksek çıkmıştır. Benlik saygısının annenin ve babanın eğitimine bağlı olduğu saptanmıştır. Ebeveynlerin eğitim seviyesi yükseldikçe öğrencilerin benlik saygılarının da yükseldiği görülmüştür.

Baybek, Yavuz (2005) “Muğla Üniversitesi Öğrencilerinin Benlik Saygılarının İncelenmesi” adlı çalışmanın amacı üniversitesi öğrencilerinin benlik saygılarını ve bunu etkileyen faktörleri belirlemektir. Çalışmanın örneklemini Muğla Üniversitesinde ki 820 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma da “Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği” kullanılmıştır.

Araştırmanın sonuçlarına göre Muğla Üniversitesi gençlerinin %61.5’ inin benlik saygısı düzeylerinin yüksek olduğu; anne eğitim durumu ve ailenin gelir durumu arttıkça benlik saygısının artmakta olduğu, kardeş sayısı artmasıyla benlik saygısı düzeyinin düştüğü, aile tutumunun demokrat olan çocuklarda benlik saygısının yüksek, aile tutumu ilgisiz olan çocuklarda ise benlik saygısının düşük olduğu belirlenmiştir.

Erbil, Divan ve Önder (2006) “Ergenlerin Benlik Saygısına Ailelerinin Tutum Ve Davranışlarının Etkisi” adlı çalışmanın amacı, ergenlerin benlik saygısına anne-babanın tutum ve davranışlarının etkisini belirlemektir. Araştırmanın örneklemini Ordu ili Atatürk Lisesinde eğitim gören 690 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada veriler, anket formu ve “Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği” ile toplanmıştır.

Ailede ergenlere yeterli zaman ayrıldığında, karar alma sürecine katılan, özel hayatlarına saygı gösterilen, aileyle rahat iletişim kurabilen, kız erkek ayrımının yapılmadığı, istekleri kabul edilmeyince bununla ilgili ailesinin açıklama yaptığı ergenlerin benlik saygılarının yüksek olduğu belirtilmiştir.

Meydancı (2017) “Sahte Benlik Algısının Evlilikte Suçu Affetme Üzerine Etkisinin İncelenmesi” adlı çalışmanın amacı sahte benlik algısının evlilikte suçu affetme üzerine etkisinin incelenmesidir. Araştırma da “Evlilikte Suçu Affetme Ölçeği” ve “Sahte Benlik Algısı Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini İstanbul ilinde ki 300 evli birey oluşturmaktadır.

Araştırmanın sonuçlarına göre evlilikte sahte benlik arttıkça suçu affetme düzeyi de artmaktadır. Sosyal kaygı düzeyi azaldıkça evlilikte suçu affetme azalmaktadır. Başka bir sonuçta ise sahte benlik algısı artarken sosyal benlik kaygısı da artmaktadır.

Sarısoy (2016) “Winnicott’ın Gerçek Benlik ve Sahte Benlik Kavramlarının Bir Vaka ve Terapi İlişkisi Bağlamında İncelenmesi” adlı makalede sınırda kişilik bozukluğu özelliklerini taşıyan Bay B. vakası ve terapi ilişkisi Winnicott’ın gerçek benlik ve sahte benlik kavramları ışığında incelenmiştir. Bay B.’nin temel şikâyetlerinin benlik ile ilgili olmasından dolayı terapinin amacı gerçek benliğin ortaya çıkarılması ve geliştirilmesi, bu amaca ulaşmaktaki engellerin anlaşılması ve aşılmasına çalışılması olmuştur.

2.3. Duygu

2.3.1. Duygu ve Duygu Durumu

Duygular, olay ve düşüncelerin bilişsel olarak değerlendirilmeleri sonucuyla ortaya çıkan, mimik, duruş ve yüz ifadesi gibi tepkilerle ilişkilendirilmiş ve söz konusu duygu ile mücadele etmek ve ya o duyguyu onaylamak için yapılan belirli aksiyonlara neden olan bir hazır bulunurluk hali olarak tanımlanabilmektedir (Bagozzi vd., 1999). Duygu; düşünceler, hisler ve davranışlarla alakalı zihinsel ve fizyolojik durumlardır (Goleman, 1996). Duygular isimlendirilirken genel ifadeler kullanılsa da her duygu onu yaşayan kişiye özgüdür ve kişiseldir. Bundan dolayı duygular kişilerin parmak izine benzetilmektedir (Sarıkaya, 2018).

Duygular hayatımıza eşlik eden, yaşadıklarımızdan etkilenen ve onları etkileyen önemli psikolojik bileşenlerdir (Sarp, Tosun, 2011). Watson ve diğerlerine (1994) göre ise duygular kişinin ihtiyaçları ve amaçları doğrultusunda hayatta kalıp, topluma

uyum sağlayabilmesi için gerekli olan, olaylar karşısında gösterdiği kısa süreli ve düzenli tepkisel davranışlardır. Yaşamın önemli bir parçası olan duygular insan yaşamını renklendirerek hayata anlam katmaktadırlar. Duygular bilişsel ve fizyolojik gibi birçok etmene sahip olmasının yanı sıra, büyük ölçüde psikolojiktir ve hayatımızda büyük bir yeri vardır (Duy ve Yıldız, 2014: 23).

Tehlikeli bir durumda aniden irkilmemiz de olduğu gibi duygularımız, rasyonel düşünce sistemimizin yapabileceğinden daha hızlı ve otomatik tepkiler vermemizi ve böylece dış çevremizdeki tehditlerden korunmamızı sağlamaktadır (Winter, 2018). Duygular davranışlara eşlik eden tecrübelerdir. Bunların niteliği ise bireyde haz ya da elem duygularını ortaya çıkaracak biçimde değişebilmektedir. Duygular üzerinde yapılan tanımlamalar duyguların gelişimleri, derinlik, süreklilik ve çeşitlilikleri gibi farklı faktörlere göre şekillenmiştir (Yavuz, 2012: 21).

Duygu değerlendirilmesi ise önceden tek boyutta incelenirken çalışmalar sonucunda negatif ve pozitif iki temel boyuttan oluştuğu gözlenmiştir (Watson, Clark ve Tellegen, 1984). Pozitif duygu kişinin hayattan aldığı haz ve keyif olarak açıklanırken; Negatif duygu bireyin korku, kızgınlık, stres gibi güzel olmayan duyguların ortaya çıkması şeklinde tanımlanmıştır (Gençöz, 2000).

Pozitif duygu bireyin kendini istekli ve aktif hissetme derecesini yansıtmaktadır. Yüksek pozitif duygu hoş bir hal, yüksek enerji ve konsantrasyon durumunu tanımlarken, düşük pozitif duygu üzüntü, mutsuzluk ve uyuşukluk halini tanımlamaktadır. Buna karşılık negatif duygu kızgınlık, bıkkınlık, nefret, suçluluk ve korku gibi kişisel endişe ve olumsuz ruh hallerini içeren bir boyuttur. Bununla birlikte düşük negatif duygu ise durgun ve sakin bir ruh halini tanımlamaktadır (Watson, Clark ve Tellegen, 1988).

Olumsuz duygular kişiler tarafından yaşanmak istenmese de duyguların insanların hayatından önemli görevleri bulunmaktadır. Duygular, belirli durumlarda kişinin karşılaşabileceği iyi ya da kötü yanları bildirmektedir (Frijda, 1986'dan akt. Çıkman, 2019).

Duygular bağlamında incelenen başka bir kavram olan duygu-durum (mood) bireyin olumlu ve olumsuz ruh halini betimlerken, duygular daha kısa sürelidir olmakla birlikte genellikle duygu-duruma dönüşmektedir (Barsade ve Gibson, 2007). Duygu

durum kendiliğinden ortaya çıkabilen, başka bir nedene bağlı olmayan az yoğunlukla hissedilen bir durumdur. Duygular yoğun ve kısa sürerken, duygu durumu az yoğunlukta ve 1-2 saatten birkaç güne kadar uzayabilmektedir. (Bagozzi vd., 1999). Mesela bir yakınımız vefat ettiğinde ortaya çıkan derin üzüntümüz bir duyguyken, kendimizi sebepsiz olarak huzursu hissetmemiz, negatif duygu durumundandır (Schwarz ve Clore, 1996).

Duygu durum kişilerin duygulanımlarının arka planı ve davranışların rengi olarak herkes için geçerli ve her zaman var olan bir ruh halini ifade etmektedir (Davidson, 1994).

Duygu durum ve duygu, aynı tonda olduklarında duygular daha çok şiddetlenmekle birlikte, eğer farklı tonda iseler duyguların eşik değeri artmakta ve yoğunlukları azalmaktadır. Duygu durumla benzer olan bir duyguyu düzenlemek, duygu durumdan bağımsız olan bir duyguyu düzenlemekten daha zordur (Ekman, 1994).

2.3.2. Duygu Kuramları

Duygulara neden sahip olunduğu ve duyguların nasıl deneyimlendiğini açıklamak için çeşitli kuramlar geliştirildiği görülmektedir. Bu kuramlar şu şekilde ifade edilmektedir:

2.3.2.1. James- Lange Kuramı:

James- Lange kuramı William James ve Karl Lange tarafından aynı yıl içerisinde birbirinden farklı olarak ortaya çıkarılmıştır. Ancak kuramı ilan eden ilk kişi William James olmuştur (James, 1884).

James- Lange kuramına göre, duyguların sebebi kişinin bedenindeki fiziksel değişimlerdir. Kişinin çevresindeki uyarılar bedende fiziksel değişimlere neden olmakta ve bunun sonucunda da duygular meydana gelmektedir (Özbayrak, 2006). William James'e göre duygu, bir davranışın veya tepkinin sebeplerinden değil, sonuçlarından biridir. Buna göre kaçtığımızdan dolayı korkar, ağladığımızdan dolayı üzüntü duyarız (James, 1890'den akt., Yavuz, 2009).

Duyguyla ilgili detaylı bir teori ortaya koyan James- Lange kuramına göre dış etkenden gelen uyarıcının bireyin vücudunu etkileyerek fiziksel belirtilere sebep olduğu ve bunun sonucundaysa bireyde duygu ortaya çıktığı söylenebilir. Bu kurama göre duygu fiziksel belirtilerden sonra ortaya çıkmaktadır (Arıĝ, 2019). James (1884), bu yaklaşımıyla duyguyu duyusal yönüyle ele aldığı, zihinsel boyutu devre dışı ettiği görülmektedir.

Carl Lange, James'in duygu ile ilgili yaklaşımını destekleyerek 1885'te kaleme aldığı çalışmasında, bireyin vücudunda ki fiziksel değişimlerin duyguların oluşumuna sebep olduğunu, duyguların oluşabilmesi için ilk olarak fizyolojik açıdan değişikliğin meydana gelmesi gerektiğini söylemiştir (Titchener, 1914).

2.3.2.2. Evrim Kuramı

Darwin tarafından geliştirilen Evrim Kuramı ilk olarak hayvan ve insanların yüz ifadelerini inceleyen araştırmalar yapmıştır. Sonraki evrim kuramcıları ise duygularla yüz ifadelerini birleştirmiştir. Duygular, bu kurama göre uyum özellikleri barındırmaktadır, insanların ve hayvanların yaşama devam edebilmesi ve üremesi içinde evrimleşmiştir. Duygular, karşılaşılan sorunlara ve fırsatlara uyarlanabilir tepkiler verebilmeyi kolaylaştırdığından dolayı evrim geçirdiği öne sürülmektedir (Levenson, 1994'den akt., Çıkman, 2019).

2.3.2.3. Cannon- Bord Kuramı

James-Lange kuramı uzun bir müddet geçerliliğini devam ettirdikten sonra, hayvanlar üzerinde deneyler yapan Walter Cannon, James- Lange kuramını çürütmüştür. Cannon öncelikle duygu üzerindeki düşüncelerini James-Lange Kuramı'na karşı olarak ifade etmiş ve sonrasında ise Bord ile beraber alternatif bir teori meydana getirmişlerdir (Cannon, 1931).

Cannon ve Bord, duyguların ve fiziksel davranışların aynı zamanda ortaya çıktığını savunmuşlardır (Morris, 1996). Bu kurama göre davranışlar ve duygular birbirlerini etkilememektedir. Duygusal yaşantımızı etkileyen en önemli faktörler gördüklerimiz

ve algıladıklarımızdır (Aysel, 2006). Bu kuramın ana fikri, fiziksel uyarıların tek başına duyguların ortaya çıkmasına etkisinin olduğunu reddetmesidir.

Bu kurama göre tüm duygular benzer olaylara bağlı olarak meydana gelmektedir. Çevreden gelen uyarılar duyular aracılığı ile alınır sonrasında ise duygu ortaya çıkarak fizyolojik belirtilerle birey harekete geçmektedir. Bu teoriye göre kişi korktuğu için kaçmakta, üzülmediğinden dolayı da ağlamaktadır (Arıç, 2019).

2.3.2.4. Schachter- Singer Teorisi

James-Lange teorisinin zayıf noktalarından olan “hangi fizyolojik belirtilerin hangi duygulara ait olduğunun tam olarak belirlenememesi” problemi üzerinde çalışan sosyal psikolog Stanley Schachter, duyguları bilişsel ve fizyolojik faktörler üzerinden ele alarak değerlendirmiştir. Duyguların oluşması sırasında fiziksel uyarılmayla beraber bilişsel açıdan değerlendirmenin de etkili olduğu görüşünü savunarak, farklı çalışmalar yapmıştır. Fizyolojik uyarılma ve bilişsel değerlendirmenin etkisini açığa çıkarması sebebiyle bu teori iki faktör kuramı olarak da ifade edilmektedir (Reisenzein, 1983).

Bilişsel bir teori olan Schachter- Singer’a göre, duyguların ortaya çıkması durumun nasıl yorumlandığına ve bu durumun kişinin hayatında ne anlama geldiğine göre değişiklik göstermektedir. Durum ya da nesne ilk önce kişisel kar ve zararımıza göre yorumlanmaktadır, daha sonra ona uygun şekilde bir duygu meydana gelmektedir. Buna göre duygu, fiziksel uyarılma ve bu uyarılmanın bilişsel yorumlaması olmak üzere iki faktörden oluşmaktadır (Dursun 2007).

Schachter-Singer’in kuramına göre duygu ve heyecanlarımızı içinde bulunduğumuz duruma göre yorumlarız. Duygu ve heyecanın türü ise, bireyin içinde bulunduğu ortama göre farklılık gösterebilmektedir (Atasayar, 2011).

2.3.3. İlgili Araştırmalar

Konuk (2019) “İstanbul’da Sosyal Medya Bağımlılığı Olan Bireylerin Pozitif Ve Negatif Duygu Durumlarının İncelenmesi” adlı çalışmada sosyal medya bağımlısı

olan kişilerin pozitif ve negatif duygu durumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın örneklemini İstanbul da ikamet eden 1995 kişi oluşturmaktadır. Araştırmada "Demografik Bilgi Formu" ve "Pozitif ve Negatif Duygular Ölçeği" kullanılmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre sosyal medya bağımlılığı yüksek olan kişilerin negatif ve pozitif duygu durum puanları anlamlı düzeyde yüksek çıkmıştır

Öztekin (2008) “Cinsiyet, İç Bütünlük Ve Fiziksel Etkinliğin Olumlu Ve Olumsuz Duygu Durumu Üzerindeki Rolü” adlı çalışmada cinsiyetin, iç bütünlüğün ve fiziksel etkinliğin duygu durum üzerindeki etkisini incelemek amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini Orta Doğu Teknik Üniversitesinde öğrenim gören 376 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada kişisel bilgi formuyla birlikte, “İç Bütünlük Ölçeği”, “Fiziksel Aktivite Değerlendirme Anketi” ve” Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği” uygulanmıştır

Araştırmanın sonuçlarına göre iç bütünlük ve fiziksel aktivite olumlu duygu durumunu yordamaktayken; buna karşılık iç bütünlüğün olumsuz duygu durumunu yordadığı ortaya çıkmıştır.

Deniz, Arslan, Özyeşil ve İzmirli (2012) “Öz-Anlayış, Yaşam Doyumu, Negatif ve Pozitif Duygu: Türk ve Diğer Ülke Üniversite Öğrencileri Arasında Bir Karşılaştırma” adlı çalışmasında üniversite öğrencilerinin yaşam doyumlarını, öz anlayışlarını ve pozitif- negatif duygu özelliklerinin karşılaştırılması amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini Türkiye’den 127, diğer ülkelerden ise 122 öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında Türk öğrencilerinin öz anlayışları ve doyum düzeyleri diğer öğrencilere göre yüksek bulunmuştur. Türkiye’deki kız ve erkek öğrenciler ile diğer ülkelerdeki öğrenci grupları kıyaslandığında öz anlayış ve pozitif duygu açısından anlamlı düzeyde farklılık ortaya çıkmıştır.

Kuyumcu (2013) “Üniversite Öğrencilerinin Pozitif ve Negatif Duygu Durumlarının Psikolojik İyi Oluşlarını Yordama Gücü” adlı araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin pozitif ve negatif duygularının psikolojik iyi oluşlarını incelemektir. Araştırmanın örneklemini Gazi üniversitesi Eğitim fakültesinde eğitim gören 188 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada “Pozitif-Negatif Duygu Ölçeği” ve “Psikolojik İyi-oluş Ölçeği” veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına

göre öğrencilerinin psikolojik iyi oluşlarını sağlamaya çalışırken pozitif-negatif duygularını da dikkate alınması gerektiği ortaya çıkmıştır.

Enginyurt (2019) “Doğu Karadeniz Bölgesi'nde Sosyal Medya Bağımlılığı İle Pozitif-Negatif Duygu Durum Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı çalışmanın amacı Doğu Karadeniz Bölgesi'nde yaşayan 18 yaş ve üstü bireylerin sosyal medya bağımlılığı ile pozitif-negatif duygu durum arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırmanın örneklemi rastgele seçilen 900 kadın ve 900 erkek toplam 1800 katılımcıdan oluşmaktadır.

Araştırmada veri toplama araçları olarak " Sosyo demografik Bilgi Formu, Davranış Etkileme Yükü Formu ve Pozitif-Negatif Duygu Durum Ölçeği (PNDÖ) kullanılmıştır. Araştırma kapsamında tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Lineer Regresyon yöntemleri kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçları doğrultusunda, demografik değişkenlere göre sosyal medya bağımlılığının değişkenlik gösterdiği tespit edilmiştir. Bununla birlikte, sosyal medya bağımlılığı ile pozitif-negatif duygu durum arasında anlamlı düzeyde bir ilişki olduğu saptanmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, genç yetişkinlerde aile iklimi ile duygu durumları arasında sahte benlik algısının aracı rolü olup olmadığını ortaya çıkarmayı amaçlayan bir çalışmadır. Bu amaçla, tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli tercih edilmiştir. İlişkisel tarama yöntemi; iki ya da daha fazla değişkenin arasındaki ilişkinin ele alındığı araştırmalardır (Büyüköztürk, 2018).

3.2. Çalışma Grubu

Tablo 3. 1: Bireysel Özellikler Örneklem Frekans Dağılımı

		F	%
Cinsiyetiniz	Kadın	392	81.7
	Erkek	88	18.3
Yaşınız	21 ve daha küçük	118	24.6
	22-26	148	30.8
	27-31	167	34.8
	32 ve daha büyük	47	9.8
Eğitim durumunuz	Ortaokul	4	0.8
	Lise	34	7.1
	Lisans	360	75.0
	Lisansüstü	82	17.1
Kendiniz dahil kaç kardeşsiniz	Tek çocuk	11	2.3
	2-3 çocuk	290	60.4
	4-5 çocuk	158	32.9
	6 ve fazla çocuk	21	4.4
Kaçınıcı çocuksunuz	İlk çocuk	199	41.5
	2.-3. Çocuk	226	47.1
	4. ve daha sonraki çocuk	55	11.5
Toplam		480	100.0

Araştırmanın evrenini 18-35 yaş arası bekâr genç yetişkinler oluşturmaktadır. Genç yetişkinlik döneminde bekâr bireylerin aile iklimini değerlendirenken kullanacağı deneyimler ile orta ve ileri yetişkinlik dönemindeki kişilerin yaşam örüntülerinin şekillendirdiği deneyimler birbirinden farklı olduğu için; ilk yetişkinlik dönemi olarak belirlenen 18-35 yaş arası bireyler çalışmaya dâhil edilmiştir. Araştırmanın örneklemini gönüllülük esasına dayalı olarak anket formunu dolduran 480 genç yetişkin oluşturmaktadır.

Örneklemin %81,7'si kadın, %34,8'i 27-31 yaşlarda, 75,0'ı lisans mezunu, %60,4'ü 2-3 çocuklu ailede %47,1 ailenin 2.-3. çocuğu katılımcılardan oluşmaktadır(Tablo 3.1).

Örneklemin %56.7'si orta gelir düzeyinde, %44.4'nün annesi ilkököl mezunu, %27,5'inin babası lise mezunu, %65.4'ü çekirdek ailede yaşamaktadır, %45.0'i metropolde yaşamaktadır (Tablo 3.2).

Tablo 3.2: Aile Özellikleri Örnekleme Frekans Dağılımı

		f	%
Ailenizin gelir durumu	Düşük	12	2.5
	Ortanın altı	28	5.8
	Orta	272	56.7
	Ortanın üstü	129	26.9
	Yüksek	39	8.1
Annelerinizin eğitim düzeyi	Okuma yazma bilmiyor	17	3.5
	İlkökököl	213	44.4
	Ortaoköl	75	15.6
	Lise	90	18.8
	Lisans	78	16.3
Babanızın eğitim düzeyi	Lisansüstü	7	1.5
	İlkökököl	120	25.0
	Ortaoköl	84	17.5
	Lise	133	27.7
	Lisans	124	25.8
Aile tipinizi nasıl tanımlarsınız	Lisansüstü	19	4.0
	Çekirdek Aile	314	65.4
	Geniş Aile	156	32.5
	Tek Ebeveynli Aile	10	2.1
Yaşamınızın çoğunu geçirdiğiniz yer	Köy	10	2.1
	İlçe	40	8.3
	Şehir	214	44.6
	Metropol	216	45.0
Toplam		480	100.0

Örneklemin %34.4'ü anne babasının izin verici ebeveyn tutumu gösterdiğini, %39.0'ı aile büyükleriyle (dede, büyükanne vb.) iletişim düzeyinin iyi olduğunu, %43.5 aile büyükleriyle sık sık görüşüğünü belirtmiştir (Tablo 3.3).

Tablo3.3: Aileyle İlişkiler Örneklem Frekans Dağılımı

		f	%
Anne babanızın size karşı genel tutumunu hangisi en iyi tanımlar	Aşırı koruyucu	102	21.3
	Baskıcı/otoriter	77	16.0
	İlgisiz	14	2.9
	İzin verici	165	34.4
	Demokratik	122	25.4
Aile büyükleriyle (dede, büyükanne vb.) iletişim düzeyiniz	Zayıf	47	9.8
	Orta	117	24.4
	İyi	187	39.0
	Çok iyi	129	26.9
Aile büyükleriyle görüşme sıklığı	Hiç	14	2.9
	Nadiren	47	9.8
	Bazen	142	29.6
	Sık sık	209	43.5
	Her zaman	68	14.2
Toplam		480	100.0

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri yapılan literatür taramasının ardından 4 bölümden oluşan bir anket vasıtasıyla toplanmıştır. Söz konusu anketin;

- İlk kısımda katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek amacı ile oluşturulan “Kişisel Bilgi Formu”,
- İkinci kısımda genç yetişkinlerde aile bireyleri arasındaki ilişkilerin kalitesini, aile içindeki organizasyon ve sosyal etkileşimleri aile değer ve becerilerinin nesiller arası aktarımını belirlemek amacıyla kullanılacak “Aile İklimi Ölçeği”,
- Üçüncü kısımda genç yetişkinlerde sahte benlik ile ilgili durum ve özellikleri ölçmek amacıyla kullanılacak “Sahte Benlik Ölçeği”,

- Dördüncü kısımda ise genç yetişkinlerde pozitif ve negatif duygu durumunu incelemek amacıyla kullanılacak “Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği” yer alacaktır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmada genç yetişkinlerin demografik özelliklerini (cinsiyet, yaş, eğitim durumu) ve aile ile ilgili özelliklerini (kardeş sayısı, doğum sırası, anne ve baba eğitim düzeyi, gelir düzeyi, aile tipi, anne- baba tutumu, aile büyükleriyle görüşme sıklığı ve iletişim düzeyi) incelemek için araştırmacı tarafından kişisel bilgi form hazırlanacaktır.

3.3.2. Aile İklimi Ölçeği

Bireylerin aile iklimi ile ilgili özelliklerini incelemek amacıyla Björnberg ve Nicholson (2007) tarafından geliştirilen ölçeği Türkçeye Gönül, Işık-Baş ve Şahin-Acar (2018) uyarlamıştır. Hedef kitlesi 18-35 yaş aralığındaki herhangi bir fiziksel veya psikolojik hastalık tanısı almamış yetişkinlerdir. Ölçek toplam 34 maddeden ve 3 faktörlü yapıdan oluşmaktadır. Alt boyutları aile içi ilişkisellik, kuşaklararası otorite ve bilişsel uyum boyutudur. İlk 21 madde aile içi ilişkisellik alt boyutunu, 22-28 arası maddeler kuşaklararası otorite alt boyutunu ve 29-34 arası maddeler bilişsel uyum alt boyutunu ölçmektedir. Katılımcıların aldığı puanlar her bir alt ölçek için ayrı ayrı hesaplanmaktadır. Bir alt ölçekten alınabilecek en yüksek puan 40, en düşük puan 8’dir. 5’li likert tipinde bir ölçektir. Ölçekte yer alan 1., 6., 15., 21., 26., 28., 30. ve 32. maddeler ters puanlanmaktadır. Ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı ölçeğin tamamında 0.91 olarak bulunmuştur. Alt ölçeklerin Cronbach Alpha iç tutarlılık güvenilirlik katsayıları aile içi ilişkisellik alt boyutunda 0.95, kuşaklararası otorite alt boyutunda 0.87 ve bilişsel uyum alt boyutunda 0.87 olarak bulunmuştur. Test-tekrar-test uygulamasına ilişkin güvenilirlik katsayıları aile içi ilişkisellik alt boyutu için 0.79, kuşaklararası otorite alt boyutu için 0.80 ve bilişsel uyum alt boyutu için 0.82 olarak hesaplanmıştır.

3.3.3. Sahte Benlik Ölçeği

Sahte benlik ile ilgili durum ve özellikleri ölçmek amacıyla Weir ve Jose (2010) tarafından geliştirilen ölçek Türkçeye uyarlaması Akın, Demirci, Yılmaz ve Işık (2013) tarafından yapılmıştır. Hedef kitlesi 18 yaş ve üstüdür. Toplam 16 madde ve 2 alt boyuttan oluşmaktadır. Sahte benlik alt boyutu 11 maddeden, Sosyal kaygı alt boyutu ise 5 maddeden meydana gelmektedir. Ölçekte yer alan 1., 7., 12., maddeler ters puanlanmaktadır. Toplam puan üzerinden değerlendirilen ölçekte puanlar 16 ve 80 puan arasında değişmektedir. Yüksek puanlar kişinin yüksek derecede sahte benlik algısına sahip olduğunu göstermektedir. 5'lilikert tipinde olan ölçekte katılımcılar "hiç katılmıyorum" ile "tamamen katılıyorum" arasında tercih yapmaktadır. Güvenilirlik Cronbach alfa iç tutarlılık kat sayısı 0.75, test tekrar test katsayısı da 0.84 olarak hesaplanmıştır. Türkçe ve orijinal maddelerinin puanları arasında ki korelasyonun 0.49 ile 0.81 arasında sıralandığı görülmüştür.

3.3.4. Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği

Pozitif ve negatif boyutlarla duygu durumunu inceleyen ölçek Watson ve diğerleri (1988) tarafından geliştirilmiş, Türkçeye Gençöz (2000) tarafından uyarlanmıştır. Hedef kitlesi 18-34 yaş aralığıdır. Ölçek toplam 20 maddeden oluşmaktadır. Pozitif duygu; heyecanlı, güçlü, hevesli, gururlu, uyanık, ilhamlı, kararlı, aktif, ilgili ve dikkatli olmak üzere toplam 10 maddede bir boyutu, negatif duygu ise; sıkıntılı, mutsuz, suçlu, ürkmüş, düşmanca, asabi, utanmış, sinirli, tedirgin ve korkmuş olmak üzere 10 maddede diğer bir boyutu oluşturmaktadır. Ölçek için alınabilecek puanlar her duygu için 10 ile 50 arasında değişmektedir. 5'lilikert tipinde olan ölçekte katılımcılar 5 "çok fazla" ile 1"çok az" arasında tercih yapmaktadır. Ölçeğin Türkçeye uyarlaması sırasında gerçekleştirilen faktör analizinde tıpkı orijinal ölçekte olduğu gibi iki faktör tespit edilmiş ve bu yapı toplam varyansın %44'ünü açıklamıştır. Hesaplanan güvenilirlik katsayısı ise, pozitif duygu için .86 ve negatif duygu için .83 olarak bulunmuştur.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırma için evreni temsil edeceği düşünülen ve örnekleme oluşturan 18-35 yaşarası yetişkinler random (rastgele) yöntemiyle seçilerek ölçekler uygulanmıştır. Ölçekler genç yetişkinler tarafından uygulanırken gönüllülük esası dikkate alınmıştır. Ölçekler uygulanırken zaman açısından bir sınırlamaya gidilmemiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Analizler 0.05 manidarlık düzeyinde sınıanmıştır. Araştırma sonucu elde edilen bilgiler SPSS paket programı yardımı ile çözümlenmiştir. Verilerin çözümlenmesinde aritmetik ortalama, standart sapma, yüzde ve frekans gibi betimsel istatistikler hesaplanmıştır.

Araştırmada kullanılan ölçekler ve alt boyutlarının normal dağılım gösterip göstermediğini anlamak için çarpıklık (Skewness) ve basıklık (Kurtosis) analizi yapılmış her iki ölçüte göre de tüm alt boyutlardaki verilerin normal dağılım gösterdiği saptanmıştır. Bu sonuçlara dayanarak grupların karşılaştırılmasında parametrik teknikler (t testi, F testi) tercih edilmiştir (Tablo 3.4).

Tablo 3.4: Normallik Sınaması Değerleri

	N	Skewness	Kurtosis
Sahte benlik	480	0.691	0.455
Sosyal kaygı	480	0.075	-0.112
Sahte benlik algısı	480	0.460	0.155
Aile içi İlişkiselik	480	-0.886	0.635
Kuşaklar-arası Otorite	480	0.097	-0.158
Bilişsel Uyum	480	-0.452	0.228
Aile İklimi	480	-0.700	0.560
Pozitif Duygu Durum	480	-0.219	-0.473
Negatif Duygu Durum	480	0.819	0.561

Katılımcıların, ölçekler ve alt boyutlarından elde edilen verilerin homojenlik gösterip göstermediklerini saptamak üzere Levene istatistiği hesaplanmıştır. Levene istatistiksel değerlerine göre alt boyutların homojenlik gösterdiği belirlenmiş ve buna dayalı olarak ANOVA kullanılmasının uygun olduğu ortaya çıkmıştır (Tablo 3.5).

Tablo 3. 5: Levene Varyansların Homojenliği Testi

	Levene Statistic	sd1	sd2	Sig.
Sahte benlik	1.719	3	476	0.162
Sosyal kaygı	1.566	3	476	0.197
Sahte benlik algısı	1.301	3	476	0.274
Aile içi ilişkiselik	1.061	3	476	0.365
Kuşaklar-arası Otorite	2.029	3	476	0.109
Bilişsel Uyum	0.749	3	476	0.523
Aile İklimi	0.703	3	476	0.550
Pozitif Duygu Durum	1.846	3	476	0.138
Negatif Duygu Durum	1.064	3	476	0.364

Araştırma bağımlı değişkenlerinin demografik özelliklere göre farklılaşması test edilirken t testi, Anova ve LSD istatistik teknikleri, değişkenler arası ilişkiler analiz edilirken Pearson korelasyon katsayısı istatistik teknikleri kullanılmıştır.

Yordayıcılığı analiz ederken Yapısal Eşitlik Modeli (YEM) istatistik tekniği kullanılmıştır. Sahte benlik algısı değişkeninin aile iklimi ve duygu durumu değişkenleri arasındaki ilişkide aracı rolünün olup olmadığı ve değişkenler arasındaki yapısal ilişkiler Yapısal Eşitlik Modeli (YEM) ile ortaya konmuştur.

Aracılık etkisi ise Baron ve Kenny'nin (1986) önerdiği üç aşamadan oluşan model vasıtasıyla ölçülmüştür. Ancak literatürde ki bazı görüşlere göre bir değişkenin aracılık etkisinin ölçüldüğü çalışmalarda, aracı değişkenin etki miktarının anlamlı olup olmadığı da belirlenmelidir (ReutterveBigatti,2014). Bu çalışmada aracı değişkenin aracılık etkisinin anlamlılığı ve etki miktarı Sobel Testi kullanılarak belirlenmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Aile İklimi Algıları, Sahte Benlikleri Ve Duygu Durumlarına İlişkin Betimsel Bulgular

Aritmetik Ortalamaların, alınabilecek maksimum puana bölünmesiyle karşılaştırılabilir ortak puan türüne çevrildiğinde Aile içi İlişkisellik, Aile İklimi, Bilişsel Uyum, Pozitif Duygu Durum, Kuşaklar-arası Otorite ve Sosyal kaygı ortalamasının (0.50) altında Sahte benlik algısı (toplam), Negatif Duygu Durum, Sahte benlik ortalamasının üstünde bir düzeyde olduğu görülmektedir (Tablo 4. 1).

Tablo 4.1: Değişkenlerin Betimsel İstatistikleri

	N	Arit. Ort.	Std. Sapma	Max	X/Max
Sahte benlik	480	22.317	7.109	55	0.406
Sosyal kaygı	480	13.719	3.686	25	0.549
Sahte benlik algısı (toplam)	480	36.035	9.520	80	0.450
Aile içi İlişkisellik	480	84.492	15.676	105	0.805
Kuşaklar-arası Otorite	480	21.192	5.390	35	0.605
Bilişsel Uyum	480	20.083	4.782	30	0.669
Aile İklimi (toplam)	480	125.767	18.970	170	0.740
Pozitif Duygu Durum	480	30.723	7.781	50	0.614
Negatif Duygu Durum	480	20.917	7.099	50	0.418

4.2. Aile İklimi Algıları, Sahte Benlikleri Ve Duygu Durum İlişki Bulguları

Aile içi ilişkisellik ile Pozitif Duygu Durum arasında pozitif, Sahte benlik, Sosyal kaygı, Sahte benlik algısı ve Negatif Duygu Durum arasında negatif ilişki vardır.

Kuşaklar-arası Otorite ile Sahte benlik, Sosyal kaygı, Sahte benlik algısı ve Negatif Duygu Durum arasında pozitif ilişki var, Pozitif Duygu Durum ile ilişki yoktur.

Bilişsel Uyum ile Sahte benlik, Sahte benlik algısı ve Negatif Duygu Durum arasında negatif, Pozitif Duygu Durum arasında ise pozitif ilişki var, Sosyal kaygı ile ilişki yoktur.

Aile iklimi (toplam) ile Sahte benlik, Sahte benlik algısı ve Negatif Duygu Durum arasında negatif, Pozitif Duygu Durum arasında pozitif ilişki var, Sosyal kaygı ile ilişki yoktur (Tablo 4. 2).

Tablo 4.2: Aile İklimi ile Sahte Benlik ve Duygu Durumu Arası İlişki İstatistikleri

		Aile içi İlişkisel	Kuşaklar-arası Otorite	Bilişsel Uyum	Aile İklimi
Sahte benlik	Pearsonr	-.337**	.224**	-.290**	-.288**
	P	0.000	0.000	0.000	0.000
	N	480	480	480	480
Sosyal kaygı	Pearson r	-.122**	.176**	-0.087	-0.073
	P	0.007	0.000	0.056	0.110
	N	480	480	480	480
Sahte benlik algısı	Pearson r	-.299**	.235**	-.250**	-.243**
	P	0.000	0.000	0.000	0.000
	N	480	480	480	480
Pozitif Duygu Durum	Pearson r	.369**	-0.001	.259**	.370**
	P	0.000	0.985	0.000	0.000
	N	480	480	480	480
Negatif Duygu Durum	Pearson r	-.367**	.186**	-.256**	-.315**
	P	0.000	0.000	0.000	0.000
	N	480	480	480	480

** . p<0.01

* . p<0.05

4.3. Aile İklimi Algıları, Sahte Benlikleri Ve Duygu Durum Düzeylerinin Cinsiyetlerine, Yaşlarına Ve Eğitim Seviyelerine Göre Farklılaşması Bulguları

4.3.1. Aile İklimi Algıları, Sahte Benlikleri Ve Duygu Durum Düzeylerinin Cinsiyetlerine Göre Farklılaşması Bulguları

Pozitif duygu durum cinsiyete göre farklılık göstermektedir ($t=-3.267$ $p<.001$). Erkek katılımcıların pozitif duygu durum düzeyleri ($\bar{x}=33.148$) kadın katılımcılara ($\bar{x}=30.179$) göre daha yüksektir. Diğer değişkenler cinsiyete göre farklılık göstermemektedir (Tablo 4.3).

Tablo 4. 3: Araştırma Değişkenlerinin Cinsiyete Göre Farklılaşması İçin t Testi Sonuçları

Cinsiyetiniz	N	Arit. Ort.	Std. Sapma	T	sd	P
Sahte benlik	Kadın	392	22.467	7.150	0.977	478 0.329
	Erkek	88	21.648	6.923		
Sosyal kaygı	Kadın	392	13.824	3.773	1.321	478 0.187
	Erkek	88	13.250	3.253		
Sahte benlik algısı	Kadın	392	36.291	9.658	1.241	478 0.215
	Erkek	88	34.898	8.840		
Aile içi İlişkisellik	Kadın	392	84.651	15.912	0.468	478 0.640
	Erkek	88	83.784	14.642		
Kuşaklar-arası Otorite	Kadın	392	21.071	5.606	-1.031	478 0.303
	Erkek	88	21.727	4.290		
Bilişsel Uyum	Kadın	392	20.097	4.834	0.131	478 0.895
	Erkek	88	20.023	4.569		
Aile İklimi	Kadın	392	125.819	19.118	0.127	478 0.899
	Erkek	88	125.534	18.400		
Pozitif Duygu Durum	Kadın	392	30.179	7.799	-3.267	478 0.001
	Erkek	88	33.148	7.260		
Negatif Duygu Durum	Kadın	392	21.107	7.339	1.241	478 0.215
	Erkek	88	20.068	5.872		

4.3.2. Aile İklimi Algıları, Sahte Benlikleri Ve Duygu Durum Düzeylerinin Yaşlarına Göre Farklılaşması Bulguları

Aile içi İlişkisellik ($F=3.199$ $p<0.023$), Bilişsel Uyum ($F=5.988$ $p<0.001$), Aile İklimi ($F=3.601$ $p<0.013$), Pozitif Duygu Durum ($F=5.888$ $p<0.001$) ve Negatif Duygu Durum ($F=8.183$ $p<0.001$) katılımcıların yaşlarına göre farklılık göstermektedir. Diğer değişkenlerde katılımcıların yaşlarına göre farklılık yoktur (Tablo 4.4).

Tablo 4.4: Araştırma Değişkenlerinin Yaşa Göre Farklılaşması İçin ANOVA Sonuçları

		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Sig.
Sahte benlik	Gruplar arası	222.677	3	74.226	1.473	0.221
	Gruplar içi	23985.190	476	50.389		
	Toplam	24207.867	479			
Sosyal kaygı	Gruplar arası	18.833	3	6.278	0.460	0.710
	Gruplar içi	6490.198	476	13.635		
	Toplam	6509.031	479			
Sahte benlik algısı	Gruplar arası	259.261	3	86.420	0.953	0.415
	Gruplar içi	43153.137	476	90.658		
	Toplam	43412.398	479			
Aile içi ilişkiselik	Gruplar arası	2326.547	3	775.516	3.199	0.023
	Gruplar içi	115381.419	476	242.398		
	Toplam	117707.967	479			
Kuşaklar-arası Otorite	Gruplar arası	44.372	3	14.791	0.507	0.677
	Gruplar içi	13873.995	476	29.147		
	Toplam	13918.367	479			
Bilişsel Uyum	Gruplar arası	398.284	3	132.761	5.988	0.001
	Gruplar içi	10554.383	476	22.173		
	Toplam	10952.667	479			
Aile İklimi	Gruplar arası	3825.511	3	1275.170	3.601	0.013
	Gruplar içi	168540.356	476	354.076		
	Toplam	172365.867	479			
Pozitif Durum	Gruplar arası	1037.676	3	345.892	5.888	0.001
	Gruplar içi	27962.472	476	58.745		
	Toplam	29000.148	479			
Negatif Durum	Gruplar arası	1183.897	3	394.632	8.183	0.000
	Gruplar içi	22954.770	476	48.224		
	Toplam	24138.667	479			

21 ve daha küçük yaştaki ($\bar{x}=80.78$) katılımcıların Aile içi İlişkiselik düzeyleri 22-26 yaşlardaki ($\bar{x}=85.31$) ve 27-31 yaşlardaki ($\bar{x}=86.39$) katılımcılara göre daha düşüktür (Tablo 4.5).

21 ve daha küçük yaştaki ($\bar{x}=18.55$) katılımcıların Bilişsel Uyum düzeyleri 22-26 yaşlardaki ($\bar{x}=20.67$) ve 27-31 yaşlardaki ($\bar{x}=20.72$) katılımcılara göre daha düşüktür.

21 ve daha küçük yaştaki ($\bar{x}=121.04$) katılımcıların Aile İklimi düzeyleri 22-26 yaşlardaki ($\bar{x}=127.07$) ve 27-31 yaşlardaki ($\bar{x}=128.12$) katılımcılara göre daha düşüktür. 21 ve daha küçük yaştaki ($\bar{x}=28.92$) katılımcıların Pozitif Duygu Durum

düzeyleri 27-31 yaşlardaki ($\bar{x}=31.99$) ile 32 ve daha büyük yaşlardaki ($\bar{x}=33.21$) katılımcılara göre daha düşüktür. Ayrıca 22-26 yaşlardaki ($\bar{x}=29.94$) katılımcıların Pozitif Duygu Durum düzeyleri 27-31 yaşlardaki ($\bar{x}=31.99$) ile 32 ve daha büyük yaşlardaki ($\bar{x}=33.21$) katılımcılara göre daha düşüktür.

Tablo 4.5: Araştırma Değişkenlerinin Yaşa Göre Farklılaşma Kaynağı İçin LSD Sonuçları

	N	Arit. Ort.	Std. sapma				
Aile içi İlişkisellik	21 ve daha küçük	118	80.78	16.745	21 ve daha küçük<	22-26	0.019
	22-26	148	85.31	16.003		27-31	0.003
	27-31	167	86.39	14.808			
	32 ve daha büyük	47	84.49	13.617			
	Total	480	84.49	15.676			
Bilişsel Uyum	21 ve daha küçük	118	18.55	4.869	21 ve daha küçük<	22-26	0.000
	22-26	148	20.67	4.853		27-31	0.000
	27-31	167	20.72	4.541			
	32 ve daha büyük	47	19.83	4.410			
	Total	480	20.08	4.782			
Aile İklimi	21 ve daha küçük	118	121.04	19.505	21 ve daha küçük<	22-26	0.010
	22-26	148	127.07	19.607		27-31	0.002
	27-31	167	128.12	18.453			
	32 ve daha büyük	47	125.17	15.457			
	Total	480	125.77	18.970			
Pozitif Duygu Durum	21 ve daha küçük	118	28.92	7.731	21 ve daha küçük<	27-31	0.001
	22-26	148	29.94	7.460		32 ve daha büyük	0.001
	27-31	167	31.99	8.024	27-31	0.018	
	32 ve daha büyük	47	33.21	6.760	22-26<	32 ve daha büyük	0.011
	Total	480	30.72	7.781			
Negatif Duygu Durum	21 ve daha küçük	118	23.12	7.670	21 ve daha küçük>	22-26	0.022
	22-26	148	21.15	7.723		27-31	0.000
	27-31	167	19.03	5.922	21 ve daha küçük	0.000	
	32 ve daha büyük	47	21.36	5.681	27-31<	22-26	0.007
	Total	480	20.92	7.099		32 ve daha büyük	0.043

21 ve daha küçük yaştaki ($\bar{x}=23.12$) katılımcıların Negatif Duygu Durum düzeyleri 22-26 yaşlardaki ($\bar{x}=21.15$) ile 27-31 yaşlardaki ($\bar{x}=19.03$) katılımcılara göre daha yüksektir. Ayrıca 27-31 yaşlardaki ($\bar{x}=19.03$) katılımcıların Negatif Duygu Durum düzeyleri 21 ve daha küçük yaşlardaki ($\bar{x}=23.12$) 22-26 yaşlardaki ($\bar{x}=21.15$) ile 32 ve daha büyük yaşlardaki ($\bar{x}=21.36$) katılımcılara göre daha düşüktür. Diğer karşılaştırmalarda katılımcıların yaşlarına göre farklılık yoktur (Tablo 4.5).

4.3.3. Aile İklimi Algıları, Sahte Benlikleri Ve Duygu Durum Düzeylerinin Eğitim Seviyelerine Göre Farklılaşması Bulguları

Bilişsel Uyum ($F=4.121$ $p<0.007$ ve Aile İklimi ($F=3.645$ $p<0.013$) katılımcıların eğitim düzeylerine göre farklılık göstermektedir. Diğer değişkenlerde katılımcıların eğitim düzeylerine göre farklılık yoktur (Tablo 4.6).

Tablo 4.6: Araştırma Değişkenlerinin Eğitim Düzeyine Göre Farklılaşması İçin ANOVA Sonuçları

		Kareler		Kareler		
		Toplamı	sd	Ortalaması	F	Sig.
Sahte benlik	Gruplar arası	355.622	3	118.541	2.366	0.070
	Gruplar içi	23852.245	476	50.110		
	Toplam	24207.867	479			
Sosyal kaygı	Gruplar arası	63.198	3	21.066	1.556	0.199
	Gruplar içi	6445.833	476	13.542		
	Toplam	6509.031	479			
Sahte benlik algısı	Gruplar arası	448.800	3	149.600	1.657	0.175
	Gruplar içi	42963.598	476	90.260		
	Toplam	43412.398	479			
Aile ilişkiselik içi	Gruplar arası	1866.905	3	622.302	2.557	0.055
	Gruplar içi	115841.061	476	243.364		
	Toplam	117707.967	479			
Kuşaklar-arası Otorite	Gruplar arası	24.297	3	8.099	0.277	0.842
	Gruplar içi	13894.070	476	29.189		
	Toplam	13918.367	479			
Bilişsel Uyum	Gruplar arası	277.297	3	92.432	4.121	0.007
	Gruplar içi	10675.369	476	22.427		
	Toplam	10952.667	479			
Aile İklimi	Gruplar arası	3871.141	3	1290.380	3.645	0.013
	Gruplar içi	168494.726	476	353.981		
	Toplam	172365.867	479			
Pozitif Duygu Durum	Gruplar arası	180.244	3	60.081	0.992	0.396
	Gruplar içi	28819.903	476	60.546		
	Toplam	29000.148	479			
Negatif Duygu Durum	Gruplar arası	221.955	3	73.985	1.472	0.221
	Gruplar içi	23916.712	476	50.245		
	Toplam	24138.667	479			

Lise mezunu ($\bar{x}=17.47$) katılımcıların Bilişsel Uyum düzeyleri Lisans mezunu ($\bar{x}=20.20$) ve Lisansüstü mezunu ($\bar{x}=20.72$) katılımcılara göre daha düşüktür. Diğer karşılaştırmalarda katılımcıların eğitim düzeyine göre farklılık yoktur.

Lise mezunu ($\bar{x}=17.47$) katılımcıların Aile İklimi düzeyleri Lisans mezunu ($\bar{x}=20.20$) ve Lisansüstü mezunu ($\bar{x}=20.72$) katılımcılara göre daha düşüktür. Diğer karşılaştırmalarda katılımcıların eğitim düzeyine göre farklılık yoktur (Tablo 4.7).

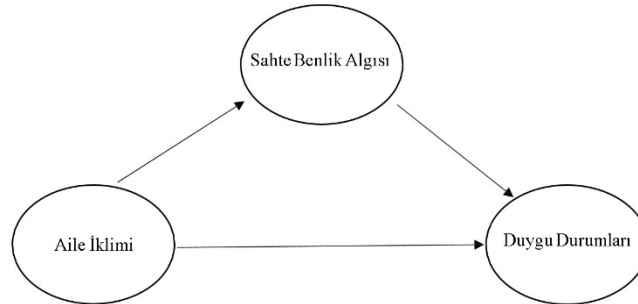
Tablo 4.7: Araştırma Değişkenlerinin Eğitim Düzeyine Göre Farklaşma Kaynağı İçin LSD Sonuçları

		N	Arit. Ort.	Std. Sapma			
Bilişsel Uyum	Ortaokul	4	18.75	3.304	Lise<	Lisans	0.001
	Lise	34	17.47	5.858		Lisansüstü	0.001
	Lisans	360	20.20	4.745			
	Lisansüstü	82	20.72	4.200			
	Total	480	20.08	4.782			
Aile İklimi	Ortaokul	4	128.50	9.883	Lise<	Lisans	0.002
	Lise	34	115.76	25.316		Lisansüstü	0.002
	Lisans	360	126.19	18.679			
	Lisansüstü	82	127.90	16.406			
	Total	480	125.77	18.970			

4.4. Aile İklimi İle Duygu Durumları Arasındaki İlişkide Sahte Benlik Algısının Aracı Rolünün İncelenmesine Dair Yapısal Eşitlik Modellemesi

4.4.1. Modelin Betimlenmesi

Araştırmanın bu aşamasında, aile iklimi ile duygu durumları arasındaki ilişkide sahte benlik algısının aracı rolünün olup olmadığının belirlenmesi adına araştırmacı tarafından sınanmak üzere model tasarlanmıştır. Sınanması amaçlanan model Şekil 4.1’de gösterilmiştir.

Şekil4.1:Aile İklimi ile Duygu Durumları Arasındaki İlişkide Sahte Benlik Algısının Aracı Rolüne İlişkin Kurulan Model

Aile iklimi ile duygu durumları arasında doğrudan ilişki kurulurken sahte benlik algısının bu değişkenler arasında aracı rolde olacağı gösterilmektedir.

4.4.2. Modelin Tanımlanması

Sosyal bilimlerde araştırmacılar çoğunlukla doğrudan ölçülemeyen özellikler ve teorik yapılar ile ilgilenmektedirler. Yapısal eşitlik modellemesinde bu yapılar gizil değişkenler olarak isimlendirilmektedir (Bayram, 2016). Gizil değişkenler soyut kavramları ifade ettikleri için gözlenebilen değişkenlere bağlanması gerekmektedir (Civelek, 2018). Bu değişkenlere gözlenen değişken adı verilmektedir. Yapısal eşitlik modellemesi kurulurken gizil değişkenler elips şekli ile gösterilirken, gözlenen değişkenler ise dikdörtgen şekli ile gösterilmektedir. Gözlenen değişkenlerin ölçüm hataları e sembolü ile gösterilip elips şekli içinde ifade edilmektedir (Bayram, 2016).

Araştırmada kurulan modelin tanımlanmasında modelde yer alan değişkenler olan aile iklimi, duygu durumları ve sahte benlik algısı değişkenleri gizil değişkenler olarak belirlenirken bu değişkenlerin alt boyutları gözlenen değişkenler olarak belirlenmiştir.

4.4.3. Yapısal Eşitlik Modeli Analiz Aşamaları

Çalışmada model uyumunun belirlenmesi ve yapısal eşitlik modelinde aracılık analizlerine geçebilmek adına iki aşamalı yaklaşım takip edilmiştir. İlk aşamada, sınanan modeldeki değişkenlerle eldeki verilerin doğrulanabilmesi ve ölçüm modelinin test edilmesi adına doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. İkinci aşamada ise gizil değişkenler arasındaki ilişkiler yapısal eşitlik modeli ile ortaya konmuştur.

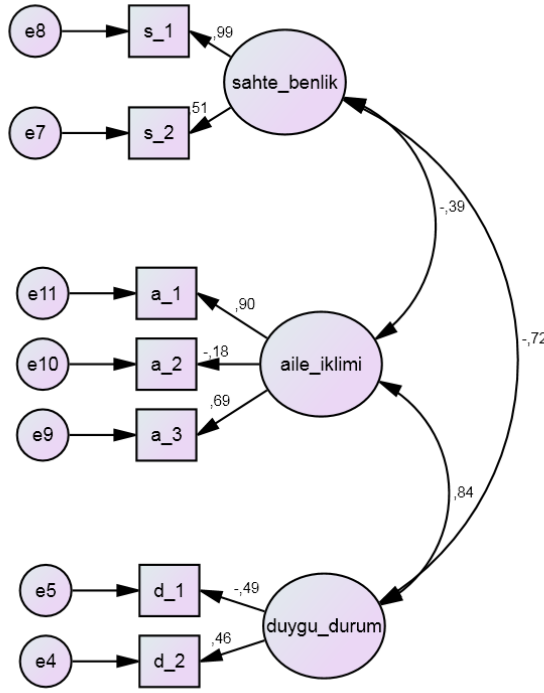
Araştırmadaki modelin uyum indeksleri incelenirken literatürde mevcut olan iyi ve kabul edilebilir uyum değerleri dikkate alınmıştır. İleri sürülen model ile ortaya çıkan model arasındaki uyumu gösteren CMIN/SD oranının 3'ten küçük olması kabul edilebilir uyumu; normlaştırılmış uyum indeksi olan NFI ve model tarafından

açıklanan varyans ve kovaryansın miktarının bir indeksi olan GFI değerlerinin 0,90 ve 0,95 arasında olması kabul edilebilir değer taşıdığını, 0,95 ve 1,00 arasında olması ise modelin iyi uyuma sahip olduğunu; sınanan model ile bağımsız modeli karşılaştıran bi uyum indeksi olan CFI değerinin 0,97 ve 1,00 arasında olması iyi uyumu, 0,95 ve 0,97 arasında olması ise kabul edilebilir uyumu; yaklaşık hataların ortalama karekökünü gösteren RMSEA değerinin ise 0,05 ve 0,08 arasında değer alması kabul edilebilir uyumu, 0,05'ten küçük bir değer alması ise iyi uyumu göstermektedir (Bayram, 2016; Civelek, 2018).

4.4.3.1. Ölçüm Modelinin Test Edilmesi

Yapısal eşitlik modelinde aracılık analizlerine geçilmeden önce verilerin doğrulayıcı faktör analizleri yapılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizinde, önceden keşfedilmiş ölçeklerin araştırmadaki veriler ile doğrulanması hedeflenmektedir (Civelek, 2018). Ayrıca doğrulayıcı faktör analizi ile faktör analitik yapıları sınanacak model ile verilerin uyumluluğu doğrulanmaktadır (Bayram, 2016).

Bu araştırmada belirlenen aile iklimi, duygu durumları ve sahte benlik algısı değişkenlerinin yer aldığı ölçüm modeli doğrulayıcı faktör analizi yoluyla test edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda oluşan yol diyagramı Şekil 4.2' de gösterilmektedir.

Şekil 4. 2: Ölçüm Modelinin Yol Diyagramı

Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen bulgulara göre modelin uyum iyiliği incelenmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi ile test edilen modelin uyum iyiliği değerleri Tablo 4.8’de yer almaktadır.

Tablo 4.8: Ölçüm Modeli Uyumuna Yönelik İstatistiksel Değerler

Model Uyum Kriteri	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum	Mevcut Çalışma
CMIN/SD	$0 \leq \chi^2/sd \leq 2$	$2 \leq \chi^2/sd \leq 3$	3.515
NFI	$0.95 \leq NFI \leq 1.00$	$0.90 \leq NFI \leq 0.95$.944
IFI	$0.95 \leq IFI \leq 1.00$	$0.90 \leq IFI \leq 0.95$.959
CFI	$0.97 \leq CFI \leq 1.00$	$0.95 \leq CFI \leq 0.97$.959
RMSEA	$0 \leq RMSEA \leq 0.05$	$0.05 \leq RMSEA \leq 0.08$.072
GFI	$0.95 \leq GFI \leq 1.00$	$0.90 \leq GFI \leq 0.95$.977

Tablo 4.8 de yer alan uyum iyiliği değerleri ile mevcut çalışmadaki değerler karşılaştırıldığında; CMIN/SD değerlerinin uyuma sahip olduğu görülmektedir ($\chi^2/df= 3.515$ p=.000). NFI (Normlandırılmış uyum indeksi) değerlerinin de Kabul edilebilir uyuma sahip olduğu görülmektedir (NFI= .944). Bir başka uyum indeksi

olan IFI değerleri incelendiğinde bu değerlerin de iyi uyum gösterdiği görülmektedir (IFI=.954). Diğer uyum iyiliği indekslerinden RMSEA değerine bakıldığında ise, evren ve örnekleme arasında kabul edilebilir bir uyum olduğundan söz edilebilir (RMSEA= .064). Modele ilişkin CFI değeri ise kabul edilebilir uyumu yansıtılmaktadır (CFI= .959). Bir diğer uyum iyiliği indeksi ise örnekleme deki kovaryans matrisini modelin ne derece ölçtüğünü hesaplayan GFI değeridir. Bu araştırmadaki GFI değeri, modelde uyumun iyi olduğunu göstermektedir (GFI=.977).

Bu bulgular ışığında uyum iyiliği indekslerine bakıldığında, geliştirilen modelin veri ile uyum iyiliği indeksleri açısından istatistiksel anlamda iyi veya kabul edilebilir uyuma sahip olduğu söylenilmektedir. Bu bulgular, test edilen ölçüm modelinin doğrulandığını göstermektedir. Dolayısıyla, lm modelinin doğrulandığının belirlenmesinden sonra yapısal modelde aracılık etkisinin test edilmesi aşamasına geçilmiştir.

4.4.3.2. Yapısal Modelin Test Edilmesi

Modelde aracılık etkisinin incelenmesinde Baron ve Kenny' ye göre (1986) aracı değişkene ait olması gereken koşullar referans alınmıştır. Baron ve Kenny' ye göre (1986) bir değişkenin aracı değişken şartını yerine getirebilmesi için dört özelliği yerine getirmesi gerekmektedir.

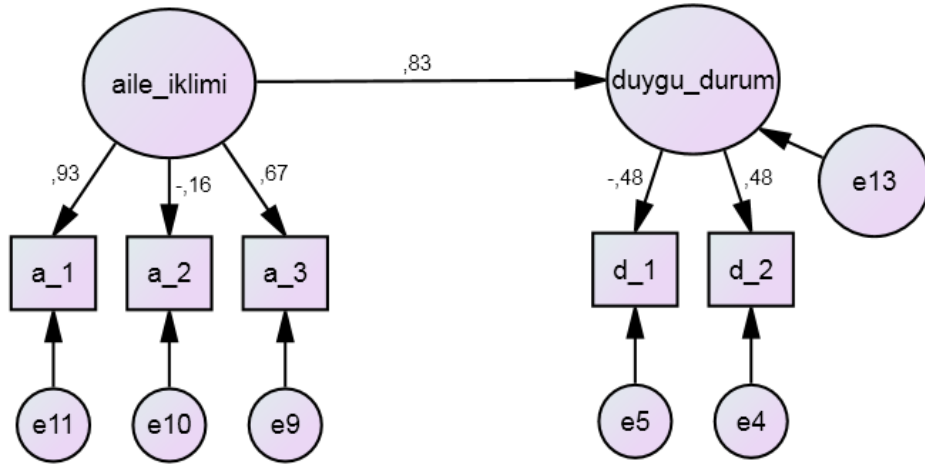
1. Bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerinde anlamlı bir etkisi olmalıdır.
2. Bağımsız değişkenin aracı (mediator) değişken üzerinde anlamlı bir etkisi olmalıdır.
3. Aracı değişkenin bağımlı değişken üzerinde anlamlı bir etkisi olmalıdır.
4. Aracı değişken ile bağımsız değişken beraber analize katıldığında bağımsız değişken ile bağımlı değişken arasındaki ilişki anlamsızlaşmalı veya bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisinde azalma görülmelidir.

Bu koşulların sınanması adına öncelikle aile iklimi ile duygu durumlar arasındaki yapısal ilişkiler incelenmiş; ardından aracı değişken olan sahte benlik algısı da analize dahil edilerek model test edilmiştir. Modelin hipotezleri şunlardır:

- H1= Aile iklimi değişkeni duygu durumları değişkenini anlamlı düzeyde yordamaktadır.
- H2= Aile iklimi değişkeni sahte benlik algısı değişkenini anlamlı düzeyde yordamaktadır.
- H3= Sahte benlik algısı değişkeni duygu durumları değişkenini anlamlı düzeyde yordamaktadır.
- H4= Aile iklimi ile duygu durumları arasındaki ilişkide sahte benlik algısı değişkeninin aracı rolü bulunmaktadır.

H₁=Aile iklimi değişkeni duygu durumları değişkenini anlamlı düzeyde yordamaktadır.

Birinci hipotezin bulguları Şekil 4.3'te gösterilmektedir.

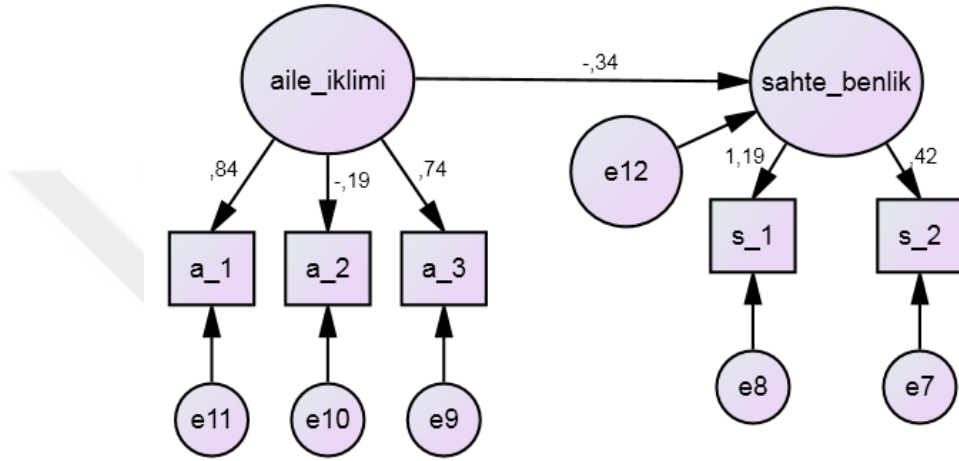

Şekil 4.3: Aile İklimi ve Duygu Durum Değişkenleri Arasındaki Yapısal Eşitlik Modeli

Aile iklimi değişkeni, duygu durumları değişkenini ($\beta=,83$; $t=7,897$; $p<.001$) anlamlı bir şekilde yordamaktadır (şekil 4).

H₂=Aile iklimi değişkeni sahte benlik algısı değişkenini anlamlı düzeyde yordamaktadır.

İkinci hipotezin bulguları şekil 4.4 'te görölmektedir.

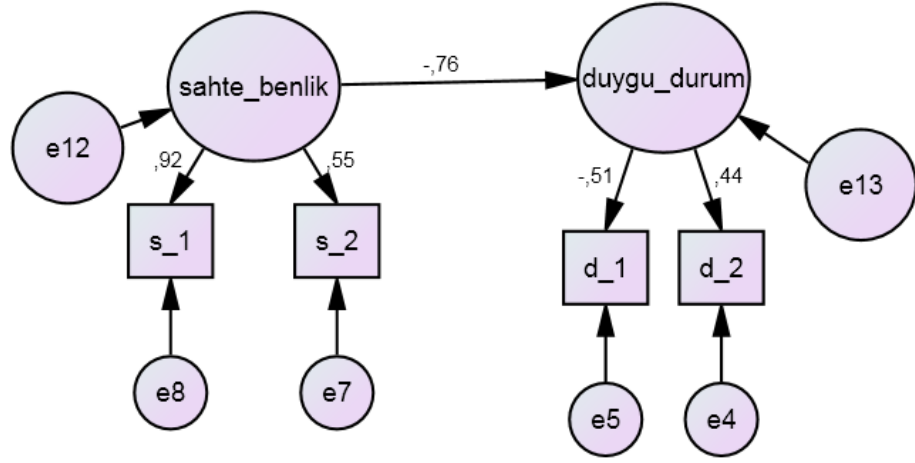

şekil 4.4:Aile İklimi ve Sahte Benlik Algısı Değişkenleri Arasındaki Yapısal Eşitlik Modeli

Aile iklimi değişkeni sahte benlik algısı değişkenini ($\beta=-.34$; $t=-7.629$; $p<.001$) anlamlı bir şekilde yordamaktadır (şekil 4.4).

H₃= Sahte benlik algısı değişkeni duygu durumları değişkenini anlamlı düzeyde yordamaktadır.

Modelin üçüncü hipotezinin bulguları şekil 4.5' de görölmektedir.

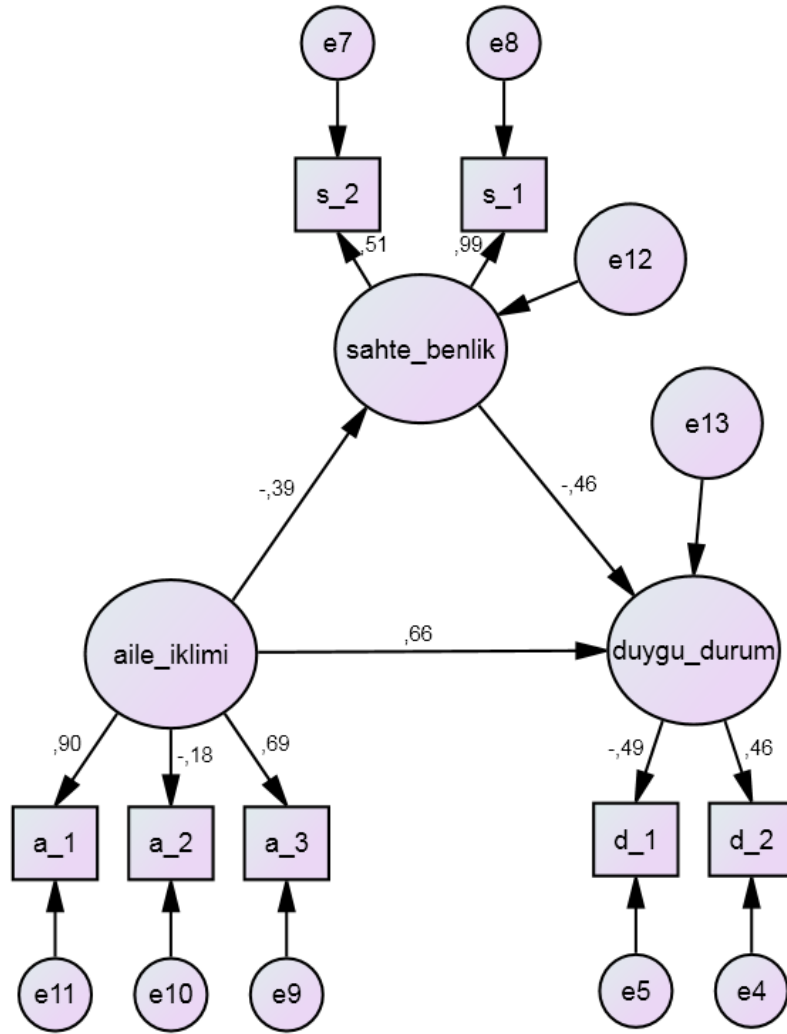

Şekil 4.5:Sahte Benlik Algısı ve Duygu Durumları Değişkenleri Arasındaki Yapısal Eşitlik Modeli

Sahte benlik algısı değişkeni duygu durumları değişkenini ($\beta=-.76$; $t=-5.274$; $p<.001$) anlamlı bir şekilde yordamaktadır (Şekil 4.5).

H4=Aile iklimi ile duygu durumları arasındaki ilişkide sahte benlik algısı değişkeninin aracı rolü bulunmaktadır.

Modelin dördüncü ve son hipotezinin bulguları Şekil 4.6’da görülmektedir. Araştırmanın üç değişkeni arasındaki yapısal ilişkiler incelendiğinde, aile iklimi ile duygu durumları arasındaki ilişkinin ($\beta=.83$; $p<.001$), sahte benlik algısı değişkeni aracı değişken olarak analize dâhil edildiğinde ($\beta=.66$; $p<.001$) düştüğü görülmektedir (Şekil 4.6).

Şekil 4.6:Aile İklimi ile Duygu Durumları Arasındaki İlişikte Sahte Benlik Algısı Değişkeninin Aracı Rolünün İncelenmesine İlişkin Yapısal Eşitlik Modeli

Modelde aile iklimi ile duygu durum arasındaki ilişkinin anlamsız hale gelmediği ($p < .001$); ancak aile ikliminin duygu durumunu yordama gücünde bir düşüşün olduğu görülmektedir. Baron ve Kenny'ye göre (1986) sosyal bilimlerde, özellikle psikoloji alanında, farklı nedenleri olan ve birden fazla faktörden etkilenebilen fenomenlerle ilgilenildiğinden, bağımsız ve bağımlı değişkenler arasındaki ilişkilerde aracı değişkenlerin, ilişkiyi tamamen ortadan kaldırmasından ziyade ilişkiyi önemli miktarda azaltması önemli görülmektedir. Buna göre söz konusu modelde, aile iklimi ile duygu durum arasındaki ilişkinin, aracı değişken analize dahil edildiğinde, hala

anlamli olması; ancak ilişkide azalmanın görülmesinden ötürü sahte benlik algısının aile iklimi ile duygu durum arasında kısmi aracı role sahip olduğu söylenebilmektedir. Tablo 4.9’da ise aracı değişkenli modelin uyum iyiliği değerleri verilmiştir.

Tablo 4.9: Aile İklimi ile Duygu Durum Arasındaki İlişkide Sahte Benlik Algısının Aracı Rolüne İlişkin Ölçüm Modelinin Uyumuna Yönelik İstatistiksel Değerler

Model Uyum Kriteri	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum	Mevcut Çalışma
CMIN/SD	$0 \leq \chi^2/sd \leq 2$	$2 \leq \chi^2/sd \leq 3$	3.515
NFI	$0.95 \leq NFI \leq 1.00$	$0.90 \leq NFI \leq 0.95$.944
IFI	$0.95 \leq IFI \leq 1.00$	$0.90 \leq IFI \leq 0.95$.959
CFI	$0.97 \leq CFI \leq 1.00$	$0.95 \leq CFI \leq 0.97$.959
RMSEA	$0 \leq RMSEA \leq 0.05$	$0.05 \leq RMSEA \leq 0.08$.072
GFI	$0.95 \leq GFI \leq 1.00$	$0.90 \leq GFI \leq 0.95$.977

Tablo 4.9’ da yer alan uyum iyiliği değerleri ile mevcut çalışmadaki değerler karşılaştırıldığında CMIN/SD değerlerinin kabul edilebilir düzeyde uyuma sahip olduğu görülmektedir ($X^2/df= 3,55$ $p<.000$). NFI (Normlandırılmış uyum indeksi) değerlerinin de kabul edilebilir uyuma sahip olduğu görülmektedir (NFI= ,944). Bir başka uyum indeksi olan IFI değerleri incelendiğinde bu değerlerin de iyi uyum gösterdiği görülmektedir (IFI=,959). Diğer uyum iyiliği indekslerinden RMSEA değerine bakıldığında ise, evren ve örneklem arasında kabul edilebilir bir uyum olduğundan söz edilebilir (RMSEA= ,072). Modele ilişkin CFI değeri ise kabul edilebilir uyumu yansıtmaktadır (CFI= ,959). GFI değeri ise modelde iyi bir uyumun olduğunu göstermektedir (GFI= ,977). Uyum iyiliği değerlerine bakıldığında modelin iyi ve kabul edilebilir uyum gösterdiği görülmektedir.

Model uyum iyiliği indeksleri kabul edilebilir ve iyi uyum indeksleri ile karşılaştırıldığında, kurulan yapısal eşitlik modelinin verilerle uyumlu olduğu ve sınanan modelin doğrulandığı görülmektedir.

10.000 yeniden örnekleme yoluyla gerçekleştirilen bootstrapping sonuçlarına göre işe tutulmanın (bootstrapping katsayısı = .18, Sh = .54, %95 GA= .081, .290) dolaylı etkisinin güven aralıkları değerlerinin sıfırı kapsamamasından dolayı anlamlı olduğu

görülmüştür (Hayes, 2013). Bu bulgulara göre Aile iklimi ile Duygu durum Arasındaki İlişkide Sahte benli algısının kısmi aracılık rolünün olduğu söylenebilir.

Aracılık için yapılan bu işlemlerden sonra aracılık etkisinin miktarını ve bu etkinin anlamlılığını ölçebilmek adına Sobel Testi' ne geçilmiştir. Sobel Testi, aracı değişken bağımlı ve bağımsız değişkenle birlikte analize girdiğinde, bağımsız değişken üzerindeki etkinin azalmasında aracı değişkenin anlamlı bir etkisinin olup olmadığını ölçmeye yarayan bir testtir (Sobel, 1986). Z skorunun mutlak değerinin 1,96' dan büyük olması ve anlamlı olması ($p < .05$) aracı etkinin mevcut olduğunu göstermektedir. Buna göre elde edilen veriler Tablo 4.10'da gösterilmektedir.

Tablo4.10: Sobel Testine Yönelik İstatistiksel Değerler

Değişken Değerleri	z Değeri	Standart Hata	P
A -0.836			
B -0.234	3.612	0.054	p= 0.000
S(a) 0.110			
S(b) 0.057			

Araştırma verileri doğrultusunda yapılan Sobel Testi'ne ilişkin istatistiksel değerler incelendiğinde sahte benlik algısının aracılık etkisinin anlamlı ($z=3.612$; $p < .01$) olduğu görülmektedir (Tablo 4.10).

Hem Yapısal Eşitlik Modeli hem de Sobel Testi sonuçları incelendiğinde; aile iklimi ile duygu durum arasında sahte benlik algısının kısmi aracı rolü olduğu görülmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Araştırmanın genel amacı çerçevesinde yanıt aranan sorulara ilişkin sonuçlar şu şekilde açıklanmaktadır:

Genç yetişkinlerin aile iklimi algıları ile alt boyutları ve pozitif duygu durumları ortalamasının üstünde, sahte benlikleri ve negatif duygu durumları ortalamasının altındadır.

Genç yetişkinlerin aile iklim algıları, sahte benlikleri ve duygu durumları cinsiyetlerine göre, yaşlarına göre ve eğitim seviyelerine göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Genç yetişkinlerde aile iklimi ile sahte benlik ve duygu durum değişimleri arasında ilişki vardır.

Aile iklimi genç yetişkinlerin duygu durumlarını yordamaktadır.

Aile iklimi genç yetişkinlerin sahte benliklerini yordamaktadır.

Genç yetişkinlerin sahte benlik algısı duygu durumlarını yordamaktadır.

Genç yetişkinlerde aile iklimi ile duygu durumları arasında sahte benlik algısının kısmi aracı rolü bulunmaktadır.

5.2. Tartışma

Bu bölümde öncelikle araştırmanın değişkenleri olan aile iklimi, sahte benlik ve duygu durumun birbirleri ve bazı demografik değişkenlerle olan ilişkilerini gösteren bulgular tartışılmıştır. Daha sonra aile iklimi ile duygu durum değişkenleri arasındaki ilişkide sahte benlik algısının aracı rolüne ait bulgular incelenerek tartışılmıştır.

5.2.1. Aile İklimi, Sahte Benlik Ve Duygu Durum Düzeyi Değişkenlerinin Cinsiyet, Yaş Ve Eğitim Seviyelerine Göre İncelenmesine İlişkin Tartışma

Aile iklimi değişkeni ile ilgili bu araştırmanın bulguları incelendiğinde, genç yetişkinlerin aile iklimi algılarının cinsiyete göre bir farklılık göstermediği ortaya çıkmıştır. Buna göre her iki cinsiyet grubunda da aile iklimi algısına benzer oranda rastlanabilmektedir. Literatür incelendiğinde bu araştırmadaki bulguya benzer sonuçların olduğu görülmektedir. Bulut (1993) yapmış olduğu çalışmada cinsiyetin aile işlevlerini değerlendirmede bir etkisinin olmadığını ortaya koymuştur. Farklı bir çalışmada ise benzer şekilde Demir (2018) kız ve erkek öğrencilerin; problem çözme, iletişim, roller, duygusal tepki verebilme, davranış kontrolü ve genel fonksiyonlara yönelik aile işlevi algıları benzer düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Literatürdeki farklı araştırmaların sonuçları ve araştırmacıların görüşleri incelendiğinde, literatürde konu ile ilgili farklı görüşlerin olduğu da görülmektedir. Turgut (2019) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada aile iklimi özelliklerinin cinsiyete göre anlamlı farklılıklar gösterdiği ve aile içi ilişkisellik özelliklerinin kadınlarda erkeklere göre daha yüksek oranda olduğu ortaya çıkmaktadır. Öte yandan İkiz ve Yörük (2013) tarafından yapılan çalışmada ise kadınların erkeklere göre aile içi iletişimde, uygun tepkiler gösterme becerilerinde ve genel aile fonksiyonlarında daha yüksek puanlar aldıkları ortaya çıkmıştır.

Aile iklimi ve aile iklimi bileşenlerinden olan aile içi ilişkisellik ve bilişsel uyumun katılımcıların yaşlarına göre farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. 21 ve daha küçük yaştaki katılımcıların Aile İklimi düzeyleri 22-26 yaşlardaki ve 27-31 yaşlardaki katılımcılara göre daha düşüktür. 21 ve daha küçük yaştaki katılımcıların Aile içi ilişkisellik düzeyleri 22-26 yaşlardaki ve 27-31 yaşlardaki katılımcılara göre daha düşüktür. 21 ve daha küçük yaştaki katılımcıların Bilişsel Uyum düzeyleri 22-26 yaşlardaki ve 27-31 yaşlardaki katılımcılara göre daha düşük çıkmıştır.

Aile iklimi değişkeninin katılımcıların eğitim seviyelerine göre incelendiğinde lise mezunu katılımcıların Aile İklimi düzeyleri lisans mezunu ve lisansüstü mezunu katılımcılara göre daha düşüktür. Aile ikliminin ailede algılanan psikolojik atmosferi betimlediği düşünüldüğünde, bu olumlu atmosfer ortamının bireylerin tutumlarına da yansıtacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda literatürdeki bulgular incelendiğinde;

Özyürek (2004) yaptığı çalışmada, lise ve üniversite mezunu ebeveynlerin ilkokul mezunu ebeveynlerden göre daha fazla demokratik tutuma sahip olduklarını bildirmiştir. Benzer şekilde Ateş (2018)'in çalışmada ilkokul mezunu annelerin aşırı koruyucu olmakla birlikte daha sıkı bir disipline sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bir diğer araştırmacı Ömeroğlu (1996) da çalışmada eğitim seviyesi düşük olan aileler eğitim seviyesi yüksek olan ailelere göre çocuklarına karşı daha az demokratik ve daha baskıcı bir tutum sergiledikleri görülmüştür.

Aile ikliminin bileşenlerinden olan bilişsel uyumun ise lise mezunu katılımcıların bilişsel uyum düzeylerinin lisans mezunu ve lisansüstü mezunu katılımcılara göre daha düşük olduğu ortaya çıkmıştır.

Sahte benlik değişkeni ile ilgili bu araştırmanın bulguları incelendiğinde, genç yetişkinlerin sahte benlik algılarının cinsiyete ve yaşa göre bir farklılık göstermediği ortaya çıkmıştır. Buna göre her iki cinsiyet grubunda da sahte benlik algısına benzer oranda rastlanabilmektedir. Meydancı (2017) tarafından yapılan çalışmada da kişilerin cinsiyet ve yaşları ile sahte benlik algısı arasında anlamlı bir fark bulunamazken, sahte benliğin alt boyutu olan sosyal kaygının kadınlarda daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Öte yandan yaş değişkenine göre farklılaşmanın incelendiği çalışma bulguları incelendiğinde Altunbaş (2006)'ın genç yetişkinler üzerinde yaptığı araştırmasında da genç yetişkinlerin benlik saygısı düzeylerinin yaşa göre anlamlı bir farklılaşma olmadığı dikkat çekmektedir. Bu çalışmada ulaşılan bulguya benzer şekilde Çuhadaroğlu (1986) tarafından yapılan çalışmada benlik saygısı ile cinsiyet arasında anlamlı düzeyde bir farklılık olmadığı görülmektedir. Bal (2006) benlik algısı üzerine yaptığı çalışmada da benlik algısının cinsiyete göre farklılaşmadığı görülmektedir. Bu sonuçlar bizim çalışmamızdan elde ettiğimiz bulguları desteklemektedir. Öte yandan bu çalışmada ulaşılan bulgulardan farklı olarak Değirmenci'nin (2019) çalışmada benlik algısının cinsiyete göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Literatürde bu doğrultuda rastlanan diğer bulgulara Mert ve Topal (2018) ve Meier ve arkadaşlarının (2011) çalışmalarında rastlanmaktadır. Mert ve Topal'ın (2018) yaptığı çalışmada da benlik algısı oranının kadınlar da erkeklere nazaran daha yüksek puanda olduğu ortaya çıkmıştır. Meier ve

arkadaşlarının (2011) çalışmasında ise yaş ilerledikçe benlik saygısı düzeyinde de artış meydana geldiği görülmektedir.

Araştırmanın bulgularına göre genç yetişkinler de sahte benlik algısının eğitim düzeylerine göre farklılaşmadığı görülmektedir. Ancak Yılmaz (2020) tarafından yapılan bir çalışmada sahte benliğin alt boyutu olan sosyal kaygı ve eğitim durumu arasındaki ilişkiye bakıldığında, eğitim seviyesi düşüğe sosyal kaygı belirtilerinin arttığı görülmektedir. Aktaş'ın (2019) çalışmasında da eğitim seviyesi yüksek kişilerin, eğitim seviyeleri düşük kişilere göre sosyal kaygıları daha düşük çıkmaktadır.

Araştırmanın bir başka değişkeni olan duygu durumundan pozitif duygu durumu cinsiyete göre farklılık göstermektedir. Erkek katılımcıların pozitif duygu durum düzeyleri kadın katılımcılara göre daha yüksek görülmektedir. Benzer şekilde Yanardağ (2017) üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla daha yüksek pozitif duygu durumuna sahip oldukları görülmektedir. Öte yandan yapılan farklı çalışmalarda da bireylerin duygu durumlarında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmışlardır (Akhun, 2012; Kelek, 2020; Yüceant, 2019). Sanlı (2019) çalışmasında ise duygu durumları değerlendirildiğinde de kadınların erkeklere oranla daha mutlu olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Pozitif ve negatif duygu durumları katılımcıların yaşlarına göre farklılık göstermektedir. 21 ve daha küçük yaşta katılımcıların Pozitif Duygu Durum düzeyleri 27-31 yaşlardaki ile 32 ve daha büyük yaşlardaki katılımcılara göre daha düşüktür. Ayrıca 22-26 yaşlardaki katılımcıların Pozitif Duygu Durum düzeyleri 27-31 yaşlardaki ile 32 ve daha büyük yaşlardaki katılımcılara göre daha düşük olduğu ortaya çıkmaktadır. Akhun (2012) çalışmasında yaş arttıkça duygu düzenleme gücünün azaldığı bulunmuştur. Bireylerin yaşları arttıkça duygu düzenleme stratejilerini geliştirmekte oldukları düşünülmektedir. Duygu düzenlemenin yaşla beraber olgunlaşmadan etkilendiği birçok çalışmada bildirilmiştir (Izard ve ark., 2011; Mesquita ve Albert , 2007). Dolayısıyla varılan bu sonuç daha önce yapılan çalışmalar ile tutarlıdır.

Araştırmanın bulgularına göre genç yetişkinler de pozitif ve negatif duygu durumlarının eğitim düzeylerine göre farklılaşmadığı görülmektedir. Akhun (2012)

çalışmasında da duygu düzenlemenin katılımcıların eğitim düzeyine, kardeş sayısına ve soysa ekonomik duruma anlamlı bir etkisi olmadığı ortaya çıkmıştır.

5.2.2. Aile İklimi Algıları, Sahte Benlikleri Ve Duygu Durum Değişkenleri Arasındaki İlişkilere İlişkin Tartışma

Araştırmanın değişkenlerinden olan aile ikliminin alt bileşeni olan aile içi ilişkisellik ile Pozitif Duygu Durum arasındaki ilişkilerin incelenmesine yönelik yapılan analizler sonucunda, Aile içi ilişkisellik ile Pozitif Duygu Durum arasında pozitif yönde bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır. Aile içi ilişkisellikte en önemli rol aile içi iletişime düşmektedir. Aile içi ilişkilerin mihenk noktası iletişim kurma biçimleri ve ailenin iletişim örüntüsüdür. Kuşkusuz olumlu aile içi iletişim sürecinin aile içi rollere ve işlevlere olumlu yansımalarının olması beklenmektedir. Bu doğrultuda literatürdeki çalışmalar incelendiğinde; Kalyencioğlu (2007) çalışmasında aile içi ilişkileri olumlu olan kişilerin aile içerisindeki işlevlerinde daha etkili olduğu sonucu çıkmıştır. Öte yandan Gündüz (2006) çalışmasında aile içi ilişkileri problemlili olan bireylerin duygusal ve davranışsal problemler geliştirmeye daha yatkın hale geldiğini bildirmiştir. Şirin ve ark. (2018) ise yaptıkları çalışmada destekleyici aile ilişkisine sahip bireylerin duygusal ve bilişsel empati düzeylerinin arttığını ortaya çıkarmıştır.

Aile ikliminin alt bileşeni olan Kuşaklar-arası Otorite ile negatif duygu durum arasında pozitif bir ilişki varken, kuşaklar-arası otoritenin pozitif duygu durumu ile bir ilişkisi bulunamamıştır. Araştırmada ulaşılan bu bulguyu destekler şekilde Kalyencioğlu (2007) çalışmasında benliği olduğu gibi kabul edilen bireyler, ailelerini de her türlü duyguyu ifade edebildikleri, baskı ve otorite kurulmayan aileler olarak ifade etmişlerdir. Balcıoğlu (2000) çalışmasında ise sert ve otoriter bir babanın çocukta olumsuz ve uyumsuz davranışlar sergilemesine sebep olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Kuşaklar-arası otorite ile sahte benlik, sosyal kaygı ve sahte benlik algısı arasındaki ilişkilerin incelenmesine yönelik yapılan analizler sonucunda, kuşaklar-arası otorite ile sahte benlik, sosyal kaygı ve sahte benlik algısı arasında pozitif yönde bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır. Navaro (2001) yaptığı çalışmada ailesi tarafından otorite ve baskı altında kalan çocukların, yetersizlik duygusu yaşayıp benlik saygısını

yitirmesine sebep olacağını bildirmiştir. Özgüven (2001) ise aşırı koruyucu ve baskıcı ailelerde çocukların bağımsız karar veremeyeceğini, kaygı oranlarının yüksek olup, kendine güvenmeyen siliik bir kişi olacağını ve sosyal uyum problemleri yaşayacağını bildirmiştir. Farmer ve Kashdan (2012) da çalışmasında baskı ve otorite altında olan bireylerin sosyal kaygı belirtileri ve duygularını bastırma eğiliminde oldukları görülmüştür.

Aile ikliminin alt bileşenlerinden biri olan bilişsel uyum ile duygu durum arasındaki ilişkilerin incelenmesine yönelik yapılan analizler sonucunda bilişsel uyum ile negatif duygu durum arasında negatif ilişki görülürken, bilişsel uyum ile pozitif duygu durum arasında pozitif ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Kalyencioğlu (2007) çalışmasında ailesi ile dostça ve sağlıklı ilişkiler içinde olan bireylerin her türlü duygularını ifade edebildiklerini bildirmiştir.

Bilişsel uyum ile sahte benlik ve sahte benlik algısı ve arasındaki incelemeler sonucunda bilişsel uyum ile sahte benlik ve sahte benlik algısı arasında negatif yönde bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Çağdaş ve ark. (2010) çalışmasında çocuklarıyla nitelikli ilişkiler geliştirebilmek, aile uyumunu sağlayabilmek için eğitim alan ebeveynlerin eğitim sonun da benlik saygısı, empatik iletişim, ebeveyn ve çocuk ilişkilerini olumlu yönde etkilediği sonuçları ortaya konmuştur.

Bilişsel uyum ile sosyal kaygı arasında ise bir ilişkiye rastlanılmamıştır.

Aile iklimi (toplam) ile duygu durum arasında yapılan incelemeler sonucunda aile iklimi ile negatif duygu durum arasında negatif bir ilişki varken, aile iklimi ile pozitif duygu durum arasında ise pozitif bir ilişki vardır.

Aile iklimi ile sahte benlik ve sahte benlik algısı arasında ise negatif yönde bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Yılmaz (2000) çalışmasına göre olumlu aile ilişkileri olan bireylerde ailenin bireye onayı ve ilgisi arttıkça bireyde ki olumlu benlik algıları artmaktadır. Akın (2019) yapmış olduğu çalışmada da aile içerisindeki kaliteli etkileşimin bireyin sosyal benliğinin gelişmesinde önemli katkısı olduğunu ifade etmiştir.

Aile iklimi ile sahte benlik algısının alt boyutu olan sosyal kaygı arasında bir ilişki bulunamamıştır.

5.2. 3. Aile İklimi ve Duygu Durumları Arasındaki İlişkide Sahte Benlik Algısının Aracı Rolüne İlişkin Tartışma

Araştırmada test edilen modele ilişkin bulgular incelendiğinde, aile iklimi ve duygu durumları arasındaki ilişkide sahte benlik algısının aracı rolüne yönelik test edilen yapısal eşitlik modelinin kabul edilebilir düzeyde uyumlu olduğu görülmektedir. Önerilen modelde; aile iklimi bağımsız değişken, sahte benlik algısı aracı değişken ve duygu durumları bağımlı değişken olarak belirlenmiştir.

Sahte benlik algısının aracı rolü olup olmadığını ortaya koymak üzere test edilen yapısal modelde öncelikle aile ikliminin duygu durumları üzerindeki etkisi incelenmiştir. Aile ikliminin duygu durumlarına doğrudan bir etkisinin olduğu ancak modele sahte benlik algısının dahil edilmesi ile birlikte bu ilişkinin azalmaktadır ancak halen anlamlılığını korumaktadır. Dolayısıyla aile ikliminin sahte benlik algısı üzerinden duygu durumuna dolaylı etkisinin olduğu görülmektedir. Bu durumda aile iklimi ve duygu durumları arasındaki ilişkide sahte benliğin kısmi aracı rolü bulunmaktadır. Aile iklimi ve duygu durumları arasındaki ilişkinin bir kısmının sahte benlik algısı tarafından açıklandığı söylenebilmektedir.

Modele göre, olumlu aile iklimi özelliklerinin (aile içi ilişkisellik ve bilişsel uyumun yüksek, kuşaklararası otoritenin düşük olması) duygu durumunu pozitif yönde anlamlı bir şekilde yordadığı görülmektedir. Bu durumda olumlu aile ikliminin bireylerin duygu durumlarına da olumlu yansıtacağı düşünülmektedir. Öte yandan modelde sahte benlik algısının duygu durumunu negatif yönde anlamlı bir şekilde yordadığı görülmektedir. Bu durum ise bireyin gerçek benliğini ortaya koymamasının duygu durumuna olumsuz yansıtacağına işaret etmektedir. Modelde, olumlu aile iklimi özelliklerinin (aile içi ilişkisellik ve bilişsel uyumun yüksek, kuşaklararası otoritenin düşük olması) sahte benliği negatif yönde anlamlı bir şekilde yordadığı görülmektedir. Bu bulguya göre, bireylerin olumlu aile atmosferine sahip olmalarının gerçek anlamda sahip olduğu özelliklerini benliğinin parçası olarak ortaya koyabileceğini düşündürmektedir.

Test edilen yapısal modele ilişkin tüm bulgular birlikte değerlendirildiğinde, olumlu aile iklimi özelliklerinin (aile içi ilişkisellik ve bilişsel uyumun yüksek, kuşaklararası otoritenin düşük olması) bireylerin gerçek benliklerini saklamak yerine otantikliği destekler nitelikte kendine ait özelliklerini ortaya koyabileceğini göstermektedir.

Birey kabul gördüğü ve onaylandığı bir aile atmosferinde başkalarına uyumlu olmak adına benimseyeceği sahte benlikten uzaklaşacaktır. Ayrıca olumlu aile ikliminde aile içi ilişkilerde aile bireylerinin duygusal paylaşımları da söz konusudur. Duygusal gelişime katkı sunan olumlu aile iklimi içerisinde birey duygularını fark etme, anlama ve ifade etmeye dair deneyimler yaşayabilmektedir. Araştırmada test edilen modelde de görüldüğü üzere olumlu aile iklimi duygu duruma olumlu katkılar sunmaktadır. Birey varlığını kabul etmek yerine çevresiyle uyumlu olmak, kabul görmek adına gerçek benliğinden uzaklaştığında yani gerçek benliğin üzerini örttüğünde sahte benliğini ortaya koymaktadır. Şüphesiz bu durum bireylerin yaşamlarına yansımaları olacaktır. Yansımanın görüleceği alanlardan biri de duygu durumlarıdır. Gerçek benliğin yerini alan sahte benliğin duygu durumuna olumsuz yansıtacağını bu araştırmada test edilen yapısal model ortaya koymaktadır.

Son olarak, aile iklimi ile duygu durumları arasındaki ilişkinin bir kısmının sahte benlik üzerinden gerçekleştiği görülmektedir. Bir başka deyişle sahte benlik aile iklimi ve duygu durumu arasındaki ilişkiye kısmi aracılık etmektedir. Modern yaşam ve çağın beklentileri bireyleri gerçek benlikten uzaklaştırmaktadır. Görünür olmak ve onaylanmanın getirdiği kaygılarla yürütülen sosyal ilişki ve aile işlevleri bireyi sahte benliğin ardına gizlenmeye sürüklemektedir. Sahte benliğin ele alınması ve araştırmacılar tarafından incelenmesinin gerekliliğine inanılmaktadır. Çünkü içinde bulunduğumuz çağda karşılaşılan aile işlevleri ve yaşam becerilerinde ki sorunların çözümü adına yapılacak psikolojik yardım çalışmalarına önemli katkısının olacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda bu araştırmada sahte benliğin aracılık rolüne ilişkin ulaşılan bulgunun kıymetli ve yol gösterici olduğu düşünülmektedir.

5.3. Öneriler

Bu bölümde araştırmadan elde edilen sonuçlardan yola çıkılarak ve ilgili literatür ışığında uygulayıcılara ve araştırmacılara yönelik sunulan önerilere yer verilmektedir.

5.3.1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

- Bireylerin duygu durumlarını incelerken önemli etkileri olduğu düşünülen aile iklimi özellikleri ve içinde yaşanılan toplumun kültürel özellikleriyle şekillenen benlik algılarının dikkate alınması yararlı olacaktır.
- Bireylerin duygu durumlarında aile iklimi özelliklerinin çok önemli olması sebebiyle çocuk sahibi olan tüm ebeveynlere sağlıklı, olumlu anne-baba tutumlarını kazandırmak amacıyla eğitimler ve seminerler düzenlenebilir.
- Olumlu aile iklimi özelliklerinin oluşturulması amaçlanarak etkili iletişim, etkili problem çözme, kişiler arası ilişkiler ve duyguları ifade etme becerilerini kazandırmaya yönelik çeşitli eğitimler düzenlenebilir.
- Ebeveynliğin gerekliliğini yerine getirmek, eşler ve aile üyeleri arasındaki sağlıklı iletişimi ortaya çıkarmak ve duyguların ifade edilebilmesini sağlamak gibi konularda kitap, dergi hazırlanıp aile veya kurumlara ücretsiz ulaştırılabilir.

5.3.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Bu araştırmada genç yetişkinlerde aile iklimi ile duygu durumları arasında sahte benlik algısının aracı rolü incelenmiştir. Aile iklimi ve duygu durumları arasındaki ilişkide sahte benlik algısının kısmi aracı rolü bulunmuştur. Aile iklimi ve duygu durum arasında ki ilişkiye aracılık etkisi edebilecek farklı değişkenlerinde modele dahil edilip test edilmesi ile bu iki değişken arasındaki ilişkilerin daha derinlemesine incelenmesi adına literatüre katkı sunulabilir.
- Bu araştırmanın örneklemini 18- 35 yaş genç yetişkinler oluşturmaktadır. Yapılacak araştırmalarda farklı gruplarında örneklemin içine dahil edilmesi ile daha kapsamlı sonuçlar elde edilebilir.
- Bu araştırmada nicel araştırma deseni kullanılmıştır. Nitel verilerinde dahil edilip kullanılması araştırmacılara ve uygulayıcılara kapsamlı bilgiler sunabileceği düşünülmektedir.
- Aile iklimi, sahte benlik ve duygu durum değişkenleri ile ilişkili olabileceği düşünülen farklı demografik değişkenlerin bundan sonraki araştırmalarda

kullanılmasının araştırma sonuçlarının kapsamını daha da arttırabileceği düşünölmektedir.

KAYNAKÇA

- Ackerman NW. (2017). The family approach to marital disorders. Experimentation and Innovation in Psychotherapy. USA: The Free Press,
- Ackerman, N. W. (1965). The family approach to marital disorders The psychctherapies of marital disharmony. USA: The Free Press
- Adams, J.F. (1995). Ergenliği Anlamak, (Çev. B. Onur), Ankara:İmge Kitabevi.
- Akhtar, S. (1989). Narcissistic Personality Disorder: Descriptive Features And Differential Diagnosis. *Psychiatry Clin North Amer*, 12, 505-530.
- Akhun, M. (2012). *Üniversite öğrencilerinde, algılanan ebeveynlik biçimleri, erken dönem uyumsuz şemaları, benlik kurguları, ayrılma-bireyleşme ve duygu düzenleme güçlüğüünün psikolojik belirtilerle ilişkisi* (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara
- Akın, M. (2019). Sosyal Etkileşim Ve Sosyal Benlik Kaynağı Olarak Aile. *Medeniyet ve Toplum Dergisi*, 3(1), 1-14.
- Akkoyun, F. ve Ersever, H. (1989). İdeal Benliğin Değerlendirilmesi. *P.A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 22(2),675-685.
- Aktaş, A. (2004). Aile Terapisinde Sosyal Hizmet Yaklaşımı. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 7(7).
- Aktaş, M. R. (2019). *Obez bireylerde sosyal kaygı düzeyi ve sosyal kaygıyı etkileyen etmenler* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Manisa
- Akpınar, Ş. (2013). *Yetiştirme Yurdunda Kalan Erkek Ergenlere Uygulanan Yapılandırılmış Eğitimin Umutsuzluk Düzeyi Benlik Saygısı Ve İntihar Olasılığı Üzerine Etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

- Albano, A. M., Chorpita, B. F. and Barlow, D. H. (2003). Childhood Anxiety Disorders. E. J. Mash ve R. A. Barkley (ed.), *Child Psychopathology*, New York: Guilford, 279-329.
- Allender JA, Spradley BW. (2005). *Community Health Nursing Concepts and Practice*, Philadelphia, Lippincott Williams & Wilkins.
- Altunbaş, Ç. (2006). *Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin benlik saygısı düzeyleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- Anthony, M. M.,& Swinson, R. P. (2000). *The shyness and social anxiety workbook*, Oakland: New Harbinger.
- Arıcak, O.T. (1999). *Grupla psikolojik danışma yoluyla benlik ve mesleki benlik saygısının geliştirilmesi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Arıç, S. (2019). *Üniversite öğrencilerinde depresyonun yordayıcıları olarak duygusal zekâ ve duyguları ifade etme* (Yüksek Lisans Tezi). Biruni Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Atasayar, M. (2011). *Ergenlerin aleksitimik özelliklerinin psikolojik belirtileri ve yaşam doyumları ile ilişkisi* (Yüksek lisans tezi).Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Ateş, M. (2018). *Eş uyumu, aile içi iletişim ve anne-baba tutumlarınının 4-6 yaş arası çocuğun davranış ve uyumuna etkisinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Avşaroğlu, S. ve Üre, Ö. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Karar Vermede Özsaygı, Karar Verme ve Stresle Başa Çıkma Stillerinin Benlik Saygısı Ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *S.Ü. Sosyal Bil. Ens. Dergisi*, 18, 85-100.
- Ayan, D. (2011). Aile ve Hukuk. A. Kasapoğlu, N. Karkıner (Der.), *Aile Sosyolojisi*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 212-236.

- Aysel, L. (2006). *Liderlik ve duygusal zekâ* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.
- Bal, E. (2006). *İlköğretim öğrencilerinin benlik algıları ile atılganlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Balcioğlu, İ., Kocabaşoğlu, N., Savrun, M.B. (2000). Suç, Göç, Çocuk. *Yeni Symposium* 38(2), 51-55.
- Bagozzi, R.P., Gopinath, M., ve Nyer, P.U. (1999). The Role Of Emotions İn Marketing. *Journal of the Academy of the Marketing Science*, 27(2), 186-204.
- Baracca, J., Yarto, L. L. ve Olea, J. (2000). Psychometric Properties of a New Family Life Satisfaction Scale. *European Journal of Psychological Assessment*, 16(2), 98-106.
- Baron, R. M. & Kenny, D. A. (1986). The Moderator–Mediator Variable Distinction in Social Psychological Research: Conceptual, Strategic, and Statistical Considerations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51(6), 1173-1182
- Barsade, S. G. ve D. E. Gibson. (2007). Why Does Affect Matter in Organizations? *Academy of Management Perspectives*. 36-59.
- Başgözde, P. ve Bayar, N.A. (2015). Eko Otellerden Hizmet Satın Alımında Kuşaklar Arası Farklılaşmalar Üzerine Bir Çalışma, *Sosyo Ekonomi*, 23(24), 118-130.
- Baybek, H. & Yavuz, S. (2005). Muğla Üniversitesi Öğrencilerinin Benlik Saygılarının İncelenmesi. *Muğla Üniversitesi SBE Dergisi*, 14: 73-95.
- Bayar, A. (2013). Değişen Toplumsal Yapıda Aile. *Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 103-129.
- Baymur, F. (1993). Genel Psikoloji, İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- Bayraktutan, F. (2005). *Aile içi ilişkiler açısından internet kullanımı* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Bayram, N. (2016). Yapısal Eşitlik Modellemesine Giriş. Ankara: Ezgi Kitabevi.
- Berstein, B. (1971). Class Codes and Control, London: Eautledge Kegan Paul.
- Björnberg, Å. & Nicholson, N. (2007). The Family Climate Scales: Development Of A New Measure For Use İn Family Business Research. *Family Business Review*, 20, 229– 246.
- Bulut, I. (1993). Ruh Hastalığının Aile İşlevlerine Etkisi. Ankara: T.C. Başbakanlık Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı.
- Cannon, W.B. (1931). Again The James-Lange And The Thalamic Theories Of Emotions. *Psychological Review*, 38, 281-295.
- Caprara, G.V., Pastorelli, C., Regalia, C. ve Scabini, E. (2005). Impact Of Adolescents' Filial Self-Efficacy on Quality of Family Functioning and Satisfaction. *Journal of Research on Adolescence*, 15(1), 71-97.
- Civelek, M. E. (2018). Yapısal Eşitlik Modellemesi Metodolojisi. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Corey, D. G. (2007). Psikolojik Danışma, Psikoterapi Kuram ve Uygulamaları. Ankara: Mentis Yayıncılık.
- Cüceloğlu, D. (1994) İnsan ve Davranışı: Psikolojinin Temel Kavramları. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Cüceloğlu, D. (1994). İçimizdeki Çocuk. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Çağdaş, A., Arslan, E., Erbay, F., Orçan. M., (2010). Etkili Annelik Eğitim Programının Annelerin Benlik Saygısına ve Anne Çocuk İlişkinine Etkisinin İncelenmesi, *Değerler Eğitimi Dergisi*, 8(20), 7-21.
- Çakmak, V. (2018). İletişim Kaygısı ve Sosyal Medya. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Çankaya, B. (2007). *Lise 1. ve 2. sınıf öğrencilerinin algılanan benlik saygısının bazı değişkenlere göre incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çıkman, S. (2019). *İşyerinde psikolojik taciz (mobbing) mağdurlarının benlik algısı, kariyer planlaması, duygu-durumları üzerine bir araştırma* (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Çuhadaroğlu, F. (1986). *Adolesanlarda benlik saygısı* (Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Danış, Z. (2006). Davranış Bilimlerinde Ekolojik Sistem Yaklaşımı. *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, 3(9), 45-53.
- Davidson, R. J. (1994). On Emotion, Mood and Related Affective Constructs. In P. Ekman & R. J. Davidson (Eds.), *The Nature of Emotion: Fundamental Questions* (pp. 51-55). New York: Oxford University Press.
- Davis, K. (1949). *Human Society*. New York: The Macmillan Company.
- Değirmenci, E. (2019). *Çekirdek veya geniş ailede yetişen bireylerde sosyal onay ihtiyacı ile benliğin ayrılaşması arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Demir, M. T. (2018). *İlköğretim 4. sınıf öğrencilerinin eğitim başarısına aile içi iletişimin etkileri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Demircioğlu, H., Şahin, F. ve Günindi, Y. (2011). Anne Babaların Görüşlerine Göre Aile İşlevleri. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 92-106.
- Deniz, E., vd. (2012). Öz-Anlayış, Yaşam Doyumu, Negatif ve Pozitif Duygu: Türk ve Diğer Ülke Üniversite Öğrencileri Arasında Bir Karşılaştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 428-446.
- Dinçer F., (2008). *Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin benlik saygısı ve atılganlık düzeyleri* (Yüksek Lisans Tezi). Ç.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Dökmen, Ü., (1985). İbsen, Miller, Reşat Nuri Ve Günör Dilmen'in Tiyatrolarındaki Aile-İç İletişim Çatışmalarının Graph, Transactional Ve Sosyometrik Analizle İncelenmesi. III. Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmaları, İstanbul: Psikologlar Derneği Yayınları.
- Dursun P. (2007). *Recognition of emotional facial expression in alcohol dependence* (Master Thesis). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

- Duy, B. ve Yıldız, M. A. (2014). Ergenler İçin Duygu Düzenleme Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 5(41), 23-35.
- Ekman, P. (1994). Mood, Emotions And Traits. In P. Ekman & R. J. Davidson (Eds.), *The Nature of Emotion: Fundamental Questions* (pp. 56-58). New York: Oxford University Press.
- Ekşi, H., Kardaş, S., İnci, O. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Ana Baba Bağlanma Düzeyleri ve Sosyal Görünüş Kaygılarının Sahte Benlik Algılarını Yordayıcılığı, *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6, 155-163.
- Enginyurt, H. (2019). *Doğu Karadeniz Bölgesi'nde sosyal medya bağımlılığı ile pozitif-negatif duygu durum arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Erbil, N., Divan, Z. ve Önder, P. (2006). Ergenlerin Benlik Saygısına Ailelerinin Tutum ve Davranışlarının Etkisi. *Aile ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 3(10),7-15.
- Ergil, D. (1984). Toplumsal Örgütlenmenin Yapısı. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 39(1), 15-31.
- Farmer, A. S. ve Kashdan, T. B. (2012). Social Anxiety and Emotion Regulation in Daily Life: Spillover Effects on Positive and Negative Social Events. *Cognitive Behaviour Therapy*, 41(2): 152-162.
- Gazioğlu, E. (2015). *Bağlanma stilleri algılanan sosyal destek benlik saygısı ve kişilik özellikleri bakımından ergenlerin stresle başa çıkma tarzları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi, İstanbul.
- Gençöz, T. (2000). Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 15(46), 19-26.
- Goleman, D. (1996). *Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than IQ*. London: Cox & Wyman Ltd.

- Gönül B, Baş HI, Acar BŞ, (2018). Aile İklimi Ölçeği'nin Türkçeye Uyarlanması ve Psikometrik Açından İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 8(50), 165-20.
- Gülerce, A. (1996). Türkiye'de Ailelerin Psikolojik Örüntüleri. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Gülerce, A. (2007). Dönüşümsel Aile Modeli Ve Türkiye'de Ailelerin Psikolojik Örüntüleri. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Gündüz, H. (2006). *Uyum sorunları olan öğrencilerin anne-baba, öğretmen ve kendileri tarafından bu sorunun ele alınış biçiminin değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, İzmir.
- Hallaç S, Öz F.(2014). Aile Kavramına Kuramsal Bakış. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2 (6), 142- 153.
- Harter, S. (1997). The Personal Self In Social Context. *Self And Identity: Fundamental Issues*, 1, 81-105.
- Hood, B. (2014). Benlik Yanılsaması Sosyal Beyin Kimliği Nasıl Oluşturur? (E. Özdemir, Çev.) İstanbul: Ayrıntı.
- Işık, E.,(1996). Anksiyete Bozuklukları; Somatoform Bozukluklar, Dissosiyatif Bozukluklar, Yapay Bozukluklar. Ankara: Kent Matbaası
- İçli, G. (1997). Aile Araştırmalarında Yöntem ve Yaklaşım. *PAÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*,(3), 59-67.
- İkiz, F. E. ve Yörük, C. (2013). Öğretmen Adaylarının Öz-Yeterlik Düzeyleri İle Aile İşlevlerinin İncelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 228- 248.
- Izard, C. E., Woodburn, E. M., Finlon, K. J., Krauthamer-Ewing, S., Grossman, S. R., & Seidenfeld, A. (2011). Emotion Knowledge, Emotion Utilization And Emotion Regulation. *Emotion Review*, 3(1), 44-52.
- James, W. (1884). What Is an Emotion? *Mind*, 9(34), 188-205.

- Kağıtçıbaşı, Ç. (1984), "Aile - İçi Etkileşim ve İlişkiler: Bir Aile Değişme Modeli Önerisi", Türkiye'de Ailenin Değişimi (Der: N. Erder), Ankara: Türk Sosyal Bilimler Derneği.
- Kalyencioğlu, H. D. (2007). *Uyum düzeyi düşük olan ve olmayan lise öğrencilerinin aile işlevi algıları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Karaca, N. (2014). Türkiye’de Değişen Aile Yapısı: Ilıca Şeker Fabrikası Örneği. *Folklor- Edebiyat Dergisi*, 20(79), 137-150.
- Kelek, Ş. (2020). *Duygu düzenlemenin yordayıcıları: üst duygu, duygudurum ve ebeveyn duygusal erişilebilirliği* (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kılıç, S. (2018). *Üniversite öğrencilerinde pozitif şemaların iyi oluş ve psikolojik belirtileri yordaması*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Konuk, B. (2019). *İstanbul’da sosyal medya bağımlılığı olan bireylerin pozitif ve negatif duygu durumlarının incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kula, M., Ekşi, H. ve Demirci, İ., (2018). Aile Uyum Ölçeği’nin Türkçe Formunun Psikometrik Özellikleri, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(1), 97-106.
- Kulaksızoğlu, I., B., Tükel, R., Üçok, A., Yargıç İ., Yazıcı, O., (2009). *Psikiyatri*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Basım Ve Yayınevi.
- Kuyumcu, B. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Pozitif ve Negatif Duygu Durumlarının Psikolojik İyi Oluşlarını Yordama Gücü. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 6(1), 62-76.
- Kuzgun Meyvacıoğlu, Y. (1983). Benlik Ve İdeal Benlik Kavramlarının "Tercih Edilen Meslek" Kavramı İle İlişkisi, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 16 (1), 1-10.
- Lawrence, D. (2000). *Building Self-Esteem With Adult Learners*. London: SAGE Publications Ltd.

- Leahy, R.,& Holland, S. (2009). Depresyon Ve Kaygı Bozukluğu Tedavi Planları Ve Girişimleri. S. Alsan, E. Köroğlu, H. Türkçapar (Çev.). (1. Baskı). Ankara: HYB Yayınları.
- Meier, L., Orth, U., Denissen, J., Kühnel, A. (2011). Age Differences in Instability, Contingency, and Level of Self-Esteem across The Life Span, *Journal of Research in Personality*, 45.
- Mert, A. ve Topal, İ. (2018). Benlik Ayrımlaşmasının Manevi Yönelimi Yordayıp Yordamadığını Ve Bazı Değişkenler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8 (14), 68-91.
- Mesquita, B.,& Albert, D. (2007). The Cultural Regulation Of Emotions. In J. J. Gross (Ed.) Handbook of emotion regulation. New York: Guildford Press.
- Meydancı, R. (2017). *Sahte benlik algısının evlilikte suç affetme üzerine etkisinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Michikyan, M., Dennis, J., Subrahmanyam, K. (2004). Can You Guess Who I Am? Real, Ideal, And False Self-Presentation On Facebook Among Emerging Adult
- Morris., C. G. (1996). Psychology : An Introduction. New Jersey: Prentice Hall.
- Müftüler,H. (2019). Parsons Sistem Teorisi Açısından Kuşaklar Arası İlişkilerde Çatışma Ve Dayanışma. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*,3 (2), 100-135.
- Navaro, L. (2001). Gerçekten Beni Duyuyor Musun? (3. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Nirun N. (1994). Sistematik Sosyoloji Yönünden Aile ve Kültür. Ankara: Atatürk Kültür, Dil.
- Onur, B. (1993). Çocuk Ve Ergen Gelişimi. Ankara: İmge Kitabevi.
- Ömeroğlu, F. (1996). *Okulöncesi dönemde çocuğun terbiyesinde annenin rolü ve annelerin çocuk yetiştirme tutumları* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Öner, N. (2005). Pier- Harris'in Çocuklarda Öz Kavram Ölçeği El Kitabı. Ankara: Türk Psikoloji Derneği.
- Özbayrak, C. (2006). *Türkiye örnekleminde duygular ve bilişsel-duygu değerlendirme süreci* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Muğla Üniversitesi, Muğla.
- Özgüven, İ. (2001). Ailede iletişim Ve Yaşam. Ankara: PDREM Yayınları.
- Özkan, İ. (1994). Benlik Saygısını Etkileyen Etkenler. *Düşünen Adam Dergisi*, 7(3): 4-9.
- Öztekin, C. (2008). *Cinsiyet, iç bütünlük ve fiziksel etkinliğin olumlu ve olumsuz duygu durumu üzerindeki rolü* (Yüksek Lisans Tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Öztürk, N. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Algıladıkları Aile İklimi Ve Anne babaya Bağlanma Biçimleri İle Özgüven Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *The Journal of International Lingual, Social and Educational Sciences*, 3(1), 9-22.
- Özyürek, A. (2004). *Kırsal bölge ve şehir merkezinde yaşayan 5-6 yaş grubu çocuğa sahip anne-babaların çocuk yetiştirme tutumlarının incelenmesi*(Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Pişkin, M. (1999). Özsayıyı Geliştirme Eğitimi. *İlköğretimde Rehberlik*, 95-123.
- Poster, M. (1989). Eleştirel Aile Kuramı, İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 149.
- Reisenzein, R. (1983). The Schachter Theory Of Emotion: Two Decades Later. *Psychological Bulletin*, 94(2), 239-264.
- Rosnay, M., Cooper, P.J., Tsigaras, N., ve Murray, L., (2005). Transmission of Social Anxiety from Mother to Infant: An Experimental Study Using a Social Referencing Paradigm, *Behaviour Research and Therapy*, 44: 1165–1175.
- Reutter, K. K. & Bigatti, S. M. (2014). Religiosity and spirituality as resiliency resources: Moderation, mediation, or moderated mediation? *Journal for the Scientific Study of Religion*, 53(1), 56–72.

- Sanlı, F. (2019). *Belediye çalışanlarında özgünlük, olumlu veya olumsuz duygu durum ve tükenmişlik durumunun değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sarıçam, H. (2013). Benlik Kurgusu. A. Akın (Der.), *Güncel Psikolojik Kavramlar 2 Benlik*, Sakarya: Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınları, 224.
- Sarıkaya, C. (2018). *Sigara içen ve içmeyen bireylerde duygu düzenleme becerilerinin ve duygu durumunun duygusal şemalarla olan ilişkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sarısoy, G. (2016). Winnicott'ın Gerçek Benlik ve Sahte Benlik Kavramlarının Bir Vaka ve Terapi İlişkisi Bağlamında İncelenmesi. *AYNA Klinik Psikoloji Dergisi*, 3(1), 1-15.
- Sarp, N. & Tosun, A. (2011). Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar. *Duygu ve Otobiyografik Bellek Dergisi*, 3(1), 446-465.
- Sayın,Ö. (1991). Aile İçi İlişkilerin Toplum Ve Birey Boyutunda Çözümlemesi. Aile Yazıları 4. Ankara: A.A.K. Yayınları.
- Schwarz, N. ve Clore, G.L. (1996). Feelings and phenomenal experiences. in Social Psychology: Handbook of Basic Principles, E.Tory Higgins and Arie Kruglanski, eds. New York: Guilford Press, 433–465.
- Soğukpınar, E. (2014). *Rehber öğretmenlerin benlik saygısı ile mesleki benlik saygısı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Şirin, A., Özgen, G., Erol, F., Koca, D. (2018). İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Aile İlişkilerinin Empatik Eğilimlerine Etkisi, *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 48 (48), 59- 72.
- Taylan, H. (2009). Türkiye'de Köy Ailesinde Aile İçi İlişkiler, *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 0(22), 117-138.
- Tezcan, M. (1990). Toplumsal ve Kültürel Değişme. Ankara: Ankara üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, 66.

- Titchener, E. B. (1914). An Historical Note On The James-Lange Theory Of Emotion. *The American Journal of Psychology*, 25(3), 427-447.
- Tolan, B. (1991). Geleneksel Aileden Çağdaş Aile Yapısına Doğru: Dünya Ve Türkiyede Aile Yapısının Evrimi Aile Yazıları. B. Eke & A. Çiğdem (Der.), Ankara: B.A.A.K. Yayınları, 494.
- Tufan, B.,& Yıldız, S. (1993). Geri Dönüş Sürecinde İkinci Kuşak. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Basımevi.
- Turgut, T. (2019). Üniversite öğrencilerinde aile iklimi ve iyi oluş arasındaki ilişkide benlik kurgularının aracı rolünün incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ulucanlı, B. (2017). *Aile içi ilişkilerde insan hakları sorunları* (Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Van Steijn, D. J., Oerlemans, A. M., van Aken, M. A., Buitelaar, J. K. & Rommelse, N. N. (2015). The Influence Of Parental And Offspring Autism Spectrum Disorder (ASD) And Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder (ADHD) Symptoms On Family Climate. *Journal of Child and Family Studies*, 24, 2021–2030.
- Vannucci A, Flannery K and Ohannessian C (2017) Social Media Use And Anxiety In Emerging Adults. *Journal of Affective Disorders*, (207), 163-166.
- Watson, D., Clark, L. A., McIntyre, C. W., and Hamaker, S. (1994). Affect, Personality, And Social Activity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 63, 1011-1025.
- Watson, D., Clark, L. A., and Tellegen, A. (1984). Cross-Cultural Convergence In The Structure Of Mood: A Japanese Replication And A Comparison With U.S. Findings. *Journal of Personality and Social Psychology*, 47, 127-144.
- Watson, D., Clark, L. A. and Tellegen A. (1988). Development And Validation Of Brief Measures Of Positive And Negative Affect: The PANAS Scales. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54(6), 1063-1070.

- Winnicott, D. W. (1960b). The maturational processes and the facilitating environment: studies in the theory of emotional development M. M. R. Khan (Ed.) içinde, Ego distortion in terms of true and false self (ss. 140-152). London: Hogarth Press and The Institute of Psychoanalysis.
- Winter, E. (2018). Akıllı Hissetmek: Duygularımız Neden Düşündüğümüzden Daha Rasyoneldir? İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Yalom, I. (2008). Ergen Terapisi, İstanbul: Prestij.
- Yanardağ M. (2017) Üniversite Öğrencilerinde Pozitif/ Negatif Duygu Ve Sosyal Desteğin İncelenmesi: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Örneği, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(22), 278-294.
- Yavuz, K. (2012). Çocukta Dinî Duygu Ve Düşüncenin Gelişmesi. İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
- Yılmaz, R. (2020). *Kişilerarası şema, kişilerarası tarz ve duygu ifade etme açısından sosyal kaygının incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. İstanbul.
- Yüceant, M., Ünlü, H. ve Balanlı, O. (2019), Üniversitelerin Spor Yöneticiliği Bölümünde Öğrenim Gören Öğrencilerin Pozitif Ve Negatif Duygularının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi, *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 10 (1), 69-80.

EK-1: ETİK KURUL KARARI

Evrak Tarih ve Sayısı: 27.05.2021-E.7135

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
ETİK KURULU BAŞKANLIĞI

Sayı : E-20292139-050.01.04-7135
Konu : Etik Kurul Kararları

Sayın Şeyma Nur AKPINAR
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi

"Genç Yetişkinlerde Aile İklimi ile Duygu Durumları Arasında Sahte Benlik Algısının Aracı Rolü" başlıklı araştırmanız kurulumuzun 30.04.2021 tarihli ve 2021/04 sayılı toplantısında değerlendirilerek etik açıdan uygun bulunduğu oy birliği ile karar verilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Prof. Dr. Nasuh USLU
Kurul Başkanı

Ek:7-Şeyma Nur Akpınar Etik Onay Belgesi (1 sayfa)

EK-2: KİŞİSEL BİLGİ FORMU

<u>CİNSİYETİNİZ:</u>	<u>YAŞINIZ:.....</u>
-----------------------------------	-----------------------------

<u>Eğitim Durumunuz:</u> <ul style="list-style-type: none">☐ İlkokul☐ Ortaokul☐ Lise☐ Lisans☐ Lisansüstü	<u>Ailenizin Gelir Durumu</u> <ul style="list-style-type: none">☐ Düşük☐ Orta☐ Ortaüstü☐ Yüksek
---	---

<u>Kendiniz Dahil Kaç Kardешiniz:.....</u>	<u>Kaçıncı Çocuğunuz:</u>
<u>Annenizin Eğitim Düzeyi:</u> <ul style="list-style-type: none">☐ Okuma yazmabilmiyor☐ İlkokul☐ Ortaokul☐ Lise☐ Lisans☐ Lisansüstü	<u>Babanızın Eğitim Düzeyi:</u> <ul style="list-style-type: none">☐ Okuma yazmabilmiyor☐ İlkokul☐ Ortaokul☐ Lise☐ Lisans☐ Lisansüstü

<u>Aile Tipinizi Nasıl Tanımlarsınız:</u> <ul style="list-style-type: none">☐ ÇekirdekAile☐ GenişAile☐ Tek EbeveynliAile	<u>Anne babanızın size karşı genel tutumunu hangisi en iyi tanımlar:</u> <ul style="list-style-type: none">☐ Aşırıkoruyucu☐ Baskıcı/otoriter☐ İlgisiz☐ İzinverici☐ Demokratik
---	--

Aile Büyükleriyle İletişim Düzeyiniz:

- Zayıf
- Orta
- İyi
- Çokiyi

Aile Büyükleriyle Görüşme Sıklığı:

- Hiç
- Nadiren
- Bazen
- Sık sık
- Her zaman

Yaşamınızın çoğunu geçirdiğiniz yer:

- Köy
- İlçe
- Şehir
- Metropol

EK-3: SAHTE BENLİK ÖLÇEĞİ

Bu anketlerden elde edilen sonuçlar bilimsel bir çalışmada kullanılacaktır. Sizden istenilen bu ifadeleri okuduktan sonra kendinizi değerlendirmeniz ve sizin için en uygun seçeneğin karşısına çarpı (X) işareti koymanızdır. Her sorunun karşısında bulunan; (1)Hiç Katılmıyorum (2) Katılmıyorum (3) Kararsızım (4) Katılıyorum ve (5) Tamamen Katılıyorum anlamına gelmektedir. Lütfen her ifadeye mutlaka TEK yanıt veriniz ve kesinlikle BOŞ bırakmayınız. En uygun yanıtları vereceğinizi ümit eder katkılarınız için teşekkür ederim.

1)	Başkalarının görüşünden farklı olsa bile ne düşündüğümü söylerim.	1	2	3	4	5
2)	Görüşlerimi açıkça söyleyemem.	1	2	3	4	5
3)	Farklı bir şekilde davranmak istesem de bunu çoğunlukla başaramam.	1	2	3	4	5
4)	İnsanların beni gerçekte olduğum gibi görmelerine izin vermem.	1	2	3	4	5
5)	Benim düşüncelerim başkaları için önemli değildir.	1	2	3	4	5
6)	Diğer insanlar gibi görünerek gerçek benliğimi saklarım.	1	2	3	4	5
7)	Gerçekten kim olduğumu gösteren şekilde hareket ederim.	1	2	3	4	5
8)	Başkalarını üzeceğimi düşündüğümde, gerçek düşüncelerimi gizlerim.	1	2	3	4	5
9)	Dışarıya söylediklerim, içimde düşündüklerimden farklıdır.	1	2	3	4	5
10)	Bir şey düşünsem bile, farklı bir şey söylemeye eğilim gösteririm.	1	2	3	4	5
11)	İnsanlar gerçekte nasıl bir insan olduğumu bilselerdi, benden hoşlanmazlardı.	1	2	3	4	5
12)	Duygularım hakkında başkalarıyla açıkça konuşabilirim.	1	2	3	4	5
13)	Diğer insanların düşüncelerine katılmadığımda sessiz kalırım.	1	2	3	4	5
14)	Diğer insanlardan farklı görünmeyi sevmem.	1	2	3	4	5
15)	Diğer insanların nasıl hissettiğini düşünerek çok zaman harcarım.	1	2	3	4	5
16)	Başkalarının hissettikleri benim hislerimden daha önemlidir.	1	2	3	4	5

EK-4: AİLEİKLİMİ ÖLÇEĞİ

Aşağıda ailelerin yaşadığı birtakım deneyimler anlatılmaktadır. Sizden kendi ailenizi düşünerek bu ifadelerin sizin için ne derece geçerli olduğunu cevaplandırmanız istenmektedir. Lütfen, size en çok uyan beş seçenekten birini işaretleyiniz.

Not: . Her sorunun karşısında bulunan; (1) Kesinlikle Katılmıyorum (2) Katılmıyorum (3) Kararsızım (4) Katılıyorum ve (5) Kesinlikle Katılıyorum anlamına gelmektedir.

Lütfen, bu anketi yanıtlarken aynı aile kavramını göz önünde bulundurunuz. Örneğin; geniş ailenizi düşünerek cevaplıyorsanız lütfen tüm soruları geniş ailenize göre; eğer çekirdek ailenizi düşünerek yanıtlıyorsanız tüm soruları çekirdek ailenize göre yanıtlayınız.

1)	Birçoğumuzun en güçlü duygusal bağları ailenin dışındaki kişilerleedir.	1	2	3	4	5
2)	Birçoğumuzun en güçlü duygusal bağları ailenin dışındaki kişilerleedir.	1	2	3	4	5
3)	Genelde birlikte olmaktan mutluyuzdur.	1	2	3	4	5
4)	Bir süre ayrı kaldığımızda birbirimizi özleriz.	1	2	3	4	5
5)	Aile üyeleri varlıklarıyla birbirlerine güven verirler.	1	2	3	4	5
6)	Duygusal olarak yakın değilizdir.	1	2	3	4	5
7)	Birbirimizi çok severiz.	1	2	3	4	5
8)	Aile üyeleri birbirlerine karşı samimidirler/sıcaktırlar.	1	2	3	4	5
9)	Yaşça daha büyük olanlar, yaşı küçük olanların ne yapıp ne ettiğiyile yakından ilgilenir.	1	2	3	4	5
10)	10 Yaşça büyük olanlar, yaşı küçük olanların mutluluk ve sağlığıyla yakından ilgilenir.	1	2	3	4	5
11)	Yaşça büyük olanlar daha genç olanların hedeflerini fazlasıyla desteklerler.	1	2	3	4	5
12)	Yaşça büyük olanlar daha genç olanların ihtiyaçlarına karşı çok duyarlıdır.	1	2	3	4	5
13)	Daha yaşlı aile üyeleri, ailenin genç üyelerinin kafasını meşgul eden düşünce ve endişelerle yakından ilgilenirler.	1	2	3	4	5
14)	Yaşça büyük olanların yaşı daha küçük olanlara karşı koruyucu bir tutumu vardır.	1	2	3	4	5
15)	Kişiler birbirlerinin düşüncelerini önemsemezler.	1	2	3	4	5
16)	Birbirimizi dinlemek için birbirimize vakit ayırırız.	1	2	3	4	5
17)	Zor durumlarla etkili bir biçimde başa çıkarız.	1	2	3	4	5
18)	İhtiyacımız olduğunda birbirimize her zaman yardım edebiliriz.	1	2	3	4	5
19)	Zorluklarla karşılaştığımızda birlikte ve etkin bir biçimde uğraşırız.	1	2	3	4	5
20)	Ciddi sorunları çözmek için gereken güce sahip olduğumuzu biliriz.	1	2	3	4	5
21)	Beklenmeyen durumlarla mücadele etmekte kötüyüzdür.	1	2	3	4	5

22)	Yaşı daha küçük olanlar, yaşı daha büyük olanların isteklerine uyum göstermeye çalışır.	1	2	3	4	5
23)	Yaşça büyük olanların isteklerine uyulur.	1	2	3	4	5
24)	Yaşı büyük olanların otoritesi sorgulanmaz.	1	2	3	4	5
25)	Kuralları ailenin yaşı büyük olanları koyar.	1	2	3	4	5
26)	Kararları, yaşça büyüklüğe bakmaksızın, her bireyin eşit söz sahibi olacağı biçimde alırız.	1	2	3	4	5
27)	Yaşça büyük olanların sözü emir sayılır.	1	2	3	4	5
28)	Yaşa bakmaksızın bütün aile üyeleri eşit yetkiye sahiptir.	1	2	3	4	5
29)	Çoğu konu üzerinde benzer görüşlerimiz/bakış açılarımız vardır.	1	2	3	4	5
30)	Çoğu zaman sosyal konularla ilgili çok farklı görüşlere sahibizdir.	1	2	3	4	5
31)	Tutumlarımız ve inançlarımız çok benzerdir.	1	2	3	4	5
32)	Konular üzerinde tamamen farklı bakış açılarına sahibiz.	1	2	3	4	5
33)	Hayata dair değerlerimiz çok benzerdir.	1	2	3	4	5
34)	Benzer biçimde düşünürüz.	1	2	3	4	5

EK-5: POZİTİF NEGATİF DUYGU ÖLÇEĞİ

Bu ölçek farklı duyguları tanımlayan bir takım sözcükler içermektedir. **Son iki hafta** nasıl hissettiğinizi düşünüp her maddeyi okuyun. Uygun cevabı her maddenin yanında ayrılan yere işaretleyin.

		Çok az veya Hiç	Biraz	Ortalama	Oldukça	Çok fazla
35)	İlgili	1	2	3	4	5
36)	Sıkıntılı	1	2	3	4	5
37)	Heyecanlı	1	2	3	4	5
38)	Mutsuz	1	2	3	4	5
39)	Güçlü	1	2	3	4	5
40)	Suçlu	1	2	3	4	5
41)	Ürkmüş	1	2	3	4	5
42)	Düşmanca	1	2	3	4	5
43)	Hevesli	1	2	3	4	5
44)	Gururlu	1	2	3	4	5
45)	Asabi	1	2	3	4	5
46)	Uyanık (dikkati açık)	1	2	3	4	5
47)	Utanmış	1	2	3	4	5
48)	İlhamlı (yaratıcı düşüncelerle dolu)	1	2	3	4	5
49)	Sinirli	1	2	3	4	5
50)	Kararlı	1	2	3	4	5
51)	Dikkatli	1	2	3	4	5
52)	Tedirgin	1	2	3	4	5
53)	Aktif	1	2	3	4	5
54)	Korkmuş	1	2	3	4	5

EK-6: İZİN YAZIŞMALARI

Gelen Kutusu

 Tülin Gençöz
Siz kişisine

24 Ara 2019
...

 PANAS_Info
DOC - 27 KB

 PANAS
DOC - 29 KB

 PANAS
PDF - 8,3 I

 3 ek (8,4 MB)

Merhabalar,

Ölçeği bilimsel araştırmalarınızda kullanabilirsiniz.
Makaleyi, ölçeği ve değerlendirme şekli için
hazırladığım dokümanı ekte yolluyorum.

İyi çalışmalar dileklerle,

Prof. Dr. Tülin Gençöz
Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Rektör Yardımcısı
06800 Ankara
TÜRKİYE

Sizin Türkçe uyarlamasını yaptığınız Aile İklimi Ölçeğini izninizle yüksek lisans tezimde kullanmak istiyorum.

Bununla ilgili bilgileri paylaşabilirseniz çok memnun olurum.

Teşekkürler..

...

Buse Gonul
Siz kişisine

1 Ara 2019

...

Aile İklimi Ölçeği
PDF - 172 KB

Merhabalar,

Elbette ölçeği kullanabilirsiniz. Ölçeğin maddelerini size ekte gönderiyorum, ters yüklenen maddeler de yanlarında belirtilmiş durumda. Yönerge bizim kullandığımız hali ile böyleydi ama elbette çalışma amaçlarına göre düzenlenebilir. Değerlendirme de 5'li Likert tip üzerinden yapıldı. Bunlar dışında gerekli ayrıntılar makalede mevcut.

İyi çalışmalar.

Saygıdeğer hocam merhabalar
Ben Sabahattin Zaim Üniversitesi Pdr yüksek lisans
öğrencisi Şeyma Nur Akpınar
Sizin Türkçe uyarlamasını yaptığınız Sahte Benlik
Algısı Ölçeğini izninizle yüksek lisans
tezimde kullanmak istiyorum.
Bununla ilgili bilgileri paylaşabilirseniz çok memnun
olurum.
Teşekkürler..

...

Yeni İleti ↓

AHMET AKIN

Siz kişisine

01:43

...

48. sahte benlik algısı
DOC - 49 KB

Kullanabilirsiniz iyi çalışmalar

...

Yanıtla

ÖZGEÇMİŞ

A. KİŞİSEL BİLGİLER

Adı, Soyadı: Şeyma Nur AKPINAR

Uyruğu: T.C.

E- mail:

B. EĞİTİM

Yüksek Lisans: İZÜ, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, 2021

Lisans: Marmara Üniversitesi, İlahiyat, 2016

C. İŞ DENEYİMİ

2016-2017 Alemdağ Emlak Konutları İlköğretim Okulu

D. BİLDİRİLER ve YAYINLAR

2021- Genç Yetişkinler Aile İklimi İle Duygu Durumları Arasında Sahte Benlik Algısının Aracı Rolü, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Öğrenci Kongresi.